

OB RAZSTAVI V DOLENJSKI GALERIJ

Novo mesto in občina leta 2000

0 predlagani urbanistični dokumentaciji so v ponedeljek zvečer spregovorili ekonomisti ter člani društva inženirjev in tehnikov

Naslednji krog javne razprave o predlaganih urbanističnih dokumentih, pomembnih za razvoj novomeške občine in samega Novega mesta, je mimo. V ponedeljek zvečer so strokovni razlagi prisluhnili člani društva inženirjev in tehnikov ter člani društva ekonomistov v Dolenjski galeriji, kjer je urbanistična dokumentacija razstavljena.

Prirreditelji so se potrudili in povabili k uvodni besedi tvorce obeh obsežnih dokumentov: o predlogu urbanističnega programa občine sta govorila ekonomist Marjan Simič in inž. Albert Račecič, pomen predlaganega urbanističnega načrta za Novo mesto pa sta številnim udeležencem razprave osvetlje-

vala arhitekta Braco Mušič in Miha Kos.

Komisija spi...

Milijonarji so lahko brez skrbi...

Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da se komisija za ugotavljanje izvora premoženja, ki jo je imenovala občinska skupščina Ribnica, še ni sestala. Ni nam uspelo - vendar malo tudi po naši krivdi - zvedeti, kdo je povsem zanesljivo predsednik te komisije.

Pri davčni upravi so nam povedali, da čakajo, da bo komisija zahtevala od njih kakšne podatke, ki bodo verjetno osnova za njeno delo. Vendar dosej takih podatkov v imenu te komisije ni še nihče zahteval, kar lahko pomeni le, da se komisija še ni sestala.

Zvedeli pa smo tudi, da bo v kratkem sestanek predstavnikov političnih in upravnih organov, na katerem se bodo dogovorili za delo in ukrepanje na področju ugotavljanja izvora premoženja...

Od imenovanja komisije za ugotavljanje izvora premoženja je minilo že precej mesecev. Po nepopolnih podatkih je bila imenovana aprila letos...

P-c

Tudi četa Zelenega Roga

Tridesetletne Gorjanskega bataljona so se spomnili tudi taborniki iz Straže. Petnajst jih je odšlo s 6 šotori na Podstenice, kjer so očistili okolico spomenika in se tako s pohodom spomnili bojev za svobodo. Člani taborniške čete Zelenega Roga so prvi večer potovalnega tabora prenočevali na Podturnu, naslednji dan pa so na Podstenicah izpolnili obveznost, ki so jo prevzeli pred leti, ko je bil na tem kraju odkrit spomenik.

Najprej: vsak pri sebi!

„Vsak komunist je vojal: revolucije, dokler revolucija traja,“ je med drugim dejal tovariš Tito v pogovoru z urednico zagrebškega Vjesnika, ki ga je v nedeljo v celoti objavilo DELO. Besede tovariša Tita, predsednika ZKJ in SFRJ, so silovito odjeknile med množicami naših delovnih ljudi. Ni ga poštenega človeka v državi, ki ne bi podprl znanih stališč našega predsednika, celo več: „Zdaj mora iti zares!“ pravijo ljudje, ki oberoč podpirajo politiko življenjskih prizadevanj tovariša Tita. Tokrat ne sme in ne more več ostati samo pri napovedih. Zdaj mora obveljati besedica „mora“, in ne morda „je potrebno“. Gre za spoštovanje zakonitosti, za oster boj proti vsakršnemu bogatenju na tuj račun, gre za čiste vrste ZK.

O tem poročamo več na 2. strani današnje številke, prihodnji teden pa bomo naše bralce izčrpneje seznanili z odgovori tovariša Tita.

ZASEDANJE KOMISIJE MEDOČINSKEGA SVETA ZK NOVO MESTO

Proti starim odnosom pod staro »kapo«

Še mnogo nejasnosti, kako samoupravno in v skladu z ustavnimi dopolnili organizirati kmetijstvo

Še veliko razčiščevanja in organizacijskega dela bo potrebno, preden bo na Dolenjskem zaživel nov zakon o združevanju kmetov ter bodo uveljavljena ustavna dopolnila. Tako je pokazal razširjeni sestanek komisije za kmetijska vprašanja in samoupravne odnose medobčinskega sveta ZK Novo mesto, ki je bil v ponedeljek v Metliki.

Potrdil je dejstvo, da so problemi v posameznih zadrugah v glavnem podobni in da ni težje po ustanavljanju novih kmetijskih zadrug, razen tega pa še, da so mišljenja dokaj različna in da so določila novega za-

kona celo med kmetijci premalo znana.

Predsednik Zadrugne zveze SRS Andrej Petelin je moral zato nekatere stvari vnovič razlagati. Pri tem je poudaril, da je zakon širok, da dopušča spodbudo in prilaganje konkretnim razmeram.

Vse je v „fazi tipanja“, kot je dejal Janez Gačnik, direktor KZ Metlika, nemalo zato, ker so stvari zapletene in še nerazčiščene. Posebno velja to za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in s tem v zvezi s povezano delitvijo ustvarjenega dohodka na delež, ki pripada kolektivu zadruga in kmetov zadrugnikom. V večini zadrug predvidevajo eno TOZD, s čimer pa najbrž ne bo dosežen cilj, saj obstaja bojazen, da se pod novim imenom ohranijo stari odnosi.

Sklepi, ki so jih v ponedeljek sprejeli, nalagajo nadaljnje delo na tem področju. Razmere v posameznih kmetijskih zadrugah je namreč treba uskladiti z zakonom o združevanju kmetov v roku enega leta, to je do sredine leta 1973.

M. LEGAN

Iz sekretariata so prišli

Namestnik in pomočnik republiškega sekretarja za finance, Jože Tepina in Marjan Ekart, sta 6. oktobra v Novem mestu vodila razpravo na regionalnem posvetu o TOZD in novostih s področja davčin. Posvet je za udeležence dolenjskega območja sklicala občinska konferenca Socialistične zveze v Novem mestu.

Oprostitev

Občinska skupščina Kočevje je na zadnji seji oprostila plačevanja pristojbin za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij posebnega družbenega pomena in gasilskih društev. Oprostitev velja le za vozila, za katera zaradi predpisov ne morejo uvesti ekonomske cene. Oprostitev velja šele, ko izda občinska skupščina odločitev za vsak primer posebej.

Predvidoma bo oprostitev veljala za 10 gasilskih avtomobilov in po en avtomobil v mestnem potniškem prometu, avtomobil-smetnjak in avtomobil za prevoz mrličev. Zaradi te oprostitve se bo steklo za vzdrževanje lokalnih cest na leto okoli 12.500 din manj. Ta odlok bo veljal, dokler cene za te storitve ne bodo sproščene.

DELEGATI SO IZVOLJENI

Člane sindikata iz črnomaljske občine bodo na 8. kongresu slovenskih sindikatov zastopali Ksenija Khalil, sekretarka iz podjetja Beograd, Tomo Šavor, kopač iz rudnika, in Bojan Vipavec, delavec iz Belta. Delegati so bili izvoljeni na občinski sindikalni konferenci, ki je 3. oktobra zasedala v Semiču in je obravnavala tudi kongresno gradivo.

Ali za vse otroke enaka cena ali ne, to je vprašanje, ki zadnje čase razburja duhove. V jasli ali vzgojnovarstvenih ustanovah so vsi deležni enake oskrbe, res pa je, da bodo nove cene dokaj višje in za žep slromnejših ljudi nedostopne. Na fotografiji so malčki v metliškem vrtcu, ki je eden najbolj sodobnih na Dolenjskem. (Foto: R. Bačer)

NOVO MESTO - Sekretarji osnovnih organizacij ZK bodo v torek popoldne razpravljali o programu izvršnega biroja pri CK in o nalogah slehernega člana ZK.

FARA - Jutri ob 16. uri bodo v kulturnem domu odprli razstavo kipov in grafik akademika Kiparja Staneta Jarma iz Kovevja.

BREŽICE - Brežiško občino v tork z zastopala na proslavi občinskega praznika v bratski Vili Plani Tone Jesenko in Marjan Vizjak.

KOČEVJE - O pismu predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ so razpravljali na tokovem sestanku osnovne organizacije Šeškov teren in na včerajnji seji komiteja ZK. Danes bodo o njem razpravljali še na sestanku sekretarjev osnovnih organizacij ZK.

NOVO MESTO - Sodnik okrožnega sodišča Janez Kranjčič bo jutri vodil dve kazenski obravnavi. Zagovarjala se bosta Milan Vukocič in Ahmet Ozcečič.

KRSKO - Danes se bo sestala na razširjeni seji komiteja občinske konference CK. Obravnaval bo pismo predsednika ZKJ in izvršnega biroja.

RIBNICA - Včeraj so se začeli izpitni za 18 udeležencev tečaja za varjenje. Organizirala ga je domača delavska univerza, trajal je 3 tedne, obiskovali pa so ga delavci podjetij RIKO, ZICNICA in SITOPLET-MITERN.

BREŽICE - V tork se je sestel odbor za pripravo prireditvev po občini občinskega praznika in sklenil, da bo ob tej priložnosti izšla praznična priloga v Dolenjskem listu.

KRSKO - O delovnem programu za jesen in zimo bo danes obravnaval izvršni odbor občinske konference SZDL na svoji seji.

SEVNICA - V petek popoldne bodo začeli 3-dnevna popoldneva šola za mlade družbene delavce v Zvezi mladine, sindikata, Zvezi komunistov in člani samoupravnih organov. Razgovori bodo vodili nekateri strokovnjaki: Franc Sedrič, Stane Kranjc, Peter Toš in drugi.

KRSKO - O vključevanju pionirjev v tekmovalne zahtevnosti, ki Matije Gubca priredi ZMS jutri tukaj slovensko-hrvaški pomet.

KOČEVJE - Včeraj in predvčerajšnjim je bilo predavanje o obilnici in organizaciji splošnega ljudskega odpora.

KRSKO - Jutri se bodo sestali predsedniki krajevnih organizacij SZDL. Ocenili bodo dogovorni potoke evidentiranja, se dogovorili za zimsko kmetijska predavanja na vasi in druge naloge.

BREŽICE - Danes bodo na volilni konferenci občinskega sveta za 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Predlagani so Franc Veselič, Boris Rožič in Alojz Petenčak.

Cvetje in sneg

Iz Starega Loga pri Kočevju so v torko, 4. oktobra dopoldne, razmetali, da padajo prve letošnje snežinke, hkrati pa na vrtu pri Priščenju prvi cveti jablana. Torej kar dve besede v eni besedi.

Prejšnjega dne so padle prve snežinke tudi v Kočevju in drugih krajih v Sloveniji. Le nekaj dni prej pa so nam v Koprniku sporočili, da so na njegovem vrtu začele spet cveteti cibore.

1 DINAR

DBH

NOVO MESTO

JE VAŠA BANKA

Delavskega razreda nikoli nismo pozabili

Predvsem mora Zveza komunistov očistiti svoje vrste - Vse, ki so v naši družbi obogateli na tuj račun, moramo onemogočiti

DELO je v nedeljo objavilo pogovor, ki ga je v začetku oktobra imela Dara Janeković, urednica Vjesnika, s predsednikom ZKJ in predsednikom SFRJ Josipom Brozom Titom na Erionih. Pod naslovom „Hočemo enotno, avangardno Zvezo komunistov“ je DELO v celoti objavilo nad vse zanimiva izvajanja in ocene tovariša Tita, ki jih tu objavljamo danes le v zgoščenem povzetku.

Na vprašanja urednice Vjesnika je predsednik Tito najprej dejal, da odločno zavrača zgodbe o tem, da je v Jugoslaviji težaven položaj. V kratkem času smo iz razrušene države, ki je bila poleg tega pred vojno zelo zaostala, ustvarili novo državo,

jo gospodarsko in politično popolnoma spremenili. Imamo seveda nekatere probleme in težave. Zaradi vztrajnosti naših ljudi smo z orjaškimi koraki napredovali, sedanje težave in probleme pa bomo dosti hitreje odpravljali, če bomo vse tisto, kar zdaj poudarjamo, da moramo storiti, tudi zares storili. To pa pomeni, da moramo, zlasti komunisti, ravnati drugače.

Tovariš Tito je nato opozoril na potrebo po enotnosti misli in akcije v Zvezi komunistov. Pri tem je dejal:

„V čem je bistvo enotnosti misli in akcije? To ni nikakršno vračanje nazaj k nekakšnemu stalništvu ali ne vem kakšnemu drugemu konceptu. To je nekaj povsem drugega, nekaj, kar je v sedanjih fazi nujno zaradi položaja, zaradi poskusov v vseh strani, da bi ovirali naš socialistični razvoj. Komunisti morajo biti enotni. To ne pomeni, da bi komandirali, marveč naj po pravilni oceni položaja sprejemajo sklepe, ki so veljavni za vse, potem ko jih sprejme večina. V tem je bistvo demokratičnega centralizma, to je nujno potrebno v organizaciji, kakršna je Zveza komunistov.“

Ko je nadaljeval, je tovariš Tito omenil, da potrebujemo avangardno partijo. To pomeni, da ne morejo biti v njej tisti, ki nimajo absolutno nobene zveze s socializmom, s komunizmom, ki so prišli v partijo zaradi karierizma in ki ovirajo razvoj ne le partijskega življenja, marveč naše družbeno gibanje sploh. Partijo moramo torej očistiti. Bogataši morajo iz partije, kajti sicer naša zveza

Predsednik zveznega izvršnega sveta Djemal Bjedić se je vrnil z uradnega obiska v arabski republiki Egipt, kjer ga je sprejel tudi predsednik Anvar Sadat (na sliki). Po obisku so objavili skupno sporočilo, ki ugotavlja, da so jugoslovansko-egiptovski razgovori potekali v ozračju popolnega razumevanja in da je Jugoslavija podprla pravične težnje Egipta za rešitev bližnjevzhodne krize. Ob koncu sporočila je rečeno, da je premier Sidki s hvaležnostjo sprejel povabilo, naj obišče Jugoslavijo. Datum obiska bodo sporočili kasneje - (Telefoto: UPI)

komunistov ne bo partija delavskega razreda.

Zmeraj smo bili in zmeraj bomo za demokratičen razvoj, je nato med drugim dejal predsednik Tito. Toda ne moremo dovoliti, da bi se z demokracijo okoriščal vsakdo, celo razredni sovražnik, naš nasprotnik. Z demokracijo smo šli preveč na široko, preden smo ji očistili pot. Ko je govoril o delavskem razredu kot najpomembnejšem dejavniku našega družbenega razvoja, je tovariš Tito rekel:

„Borimo se za to, da bi se temeljne pravice delavskega razreda okrepile. In to smo zdaj z 21. in 22. ustavnim dopolnilom tudi uzakonili. Zdaj gre za to, da dopolnila tudi uresničimo, čeprav nastajajo pri tem tudi veliki odpori.“

Predsednik ZKJ se je nato ostro dotaknil tudi raznih spekulacij in zahteval, da je treba uvesti zanesljivo kontrolo proti spekulacijam, glede bogatenja pa ugotoviti najprej izvor imetja vseh tistih, ki imajo veliko. Treba bo iti do konca, je dejal tovariš Tito in napovedal, kaj vse moramo narediti zdaj, da bi to tudi uresničili. O tem pa več prihodnjič.

tedenski zunanjepolitični pregled

V svetu, ki išče strpnost in se počasi, toda vse bolj zaveda, da je edino enakopravnost med velikimi in malimi, bogatimi in revnimi, pot k boljšim medsebojnim odnosom, se dogaja tik ob naši meji nekaj, kar ni boleče samo zato, ker so žrtve ljudje naše krvi, marveč tudi zato, ker se žalosten del zgodovine očitno ponavlja.

Nekaj sto ljudi, ki se ne morejo sprijazniti z načeli dobrega sosedstva in spoštovanjem tistega, kar bi bili dolžni spoštovati, ker se je na to obvezala njihova vlada, je v zadnjih štirinajstih dneh razbilo in onečastilo nekaj deset tabel z napisi v slovenščini.

Medtem ko ljudje in forumi v Jugoslaviji tako nasilništvo (o čemer poročamo drugje) upravičeno obojajo, je najprej treba povedati, kaj je sploh zapisano v avstrijski državni pogodbi, bolje rečeno tistem delu, ki obravnava življenje naše nacionalne manjšine v Avstriji. Pravice manjšine so zapisane v 7. členu leta 1955 podpisane državne pogodbe, ki pomeni hkrati rojstvo povojne suverene Avstrije, ki je bila dotlej pod upravo zavezniških zasedbenih oblasti. Ta 7. člen govori tako o slovenski kot o hrvaški manjšini, ki živita na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem in določa, da uživata iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani. V to je vključena tudi pravica do lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem jeziku. Druga točka 7. člena določa, da imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol: v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole. Nadalje je v tem členu določeno, da sta v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom dopustni slovensčina in hrvaščina kot uradni jezik dodatno k nemščini. V takih okrajih bodo označene in napisi topografskega značaja tako v slovensčini ali hrvaščini kot v nemščini. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

namreč samo v tistih razmeroma maloštevilnih vaseh na avstrijskem Koroškem, kjer je bilo po ljudskem štetju iz leta 1961 ugotovljeno, da živi v njih najmanj 20 odstotkov Slovencev, kar je bil sploh pogoj za njihovo namestitev. Toda z

DIVJANJE NA KOROŠKEM

katerimi napisi niso bili Slovenci zadovoljni niti tisti dan, ko so jih namestili in razlog je prost: neverjetno pačenje slovenskega jezika! Slovenska beseda na krajev so napisana namreč arhaično ali pa v narečju, tako kot jih izgovarjajo domačini. Namesto besede vas je, denimo, napisano „ves“, namesto slovenskega Šentfid in Šentvid je napisano Šentfid in Šentvidno. Takim napisom se od vsega sprotovali Slovenci že od vsega začetka, pa so bile vse prošnje in ugovori in protesti zaman. Danes godki zadnjih dni so izpraznili da ne gre samo za odstranitev nje napisnih tabel, marveč za dejanske grožnje Slovencev in celo napade nanje. Tako je na odbornika Janeza Wutetja vasi Vesele naslovili vrsto grobnih pisem in mu razbili okna. Njih hiši samo zaradi tega, ker je ne zagovarjal slovenstvo na Koroškem. Na učitelja Marka Hudla so neznanici celo streli. In vse to se dogaja pred očmi avstrijskih oblasti, ki delujejo na da proti tistim, ki delujejo na silno, ne bodo ukrepali. Vendar kar se je doslej „dobrega“ dilo, je bilo, da so avstrijske oblasti namestile nekaj tabel nazaj - ki so jih naslednji dan podivjanci zopet odstranili. To nje je očitno nevzdržno. Avstrijske oblasti storile, da bi preprečile divjanje nestrpnih teroristov na avstrijskem Koroškem. Namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra je v Beogradu izrazil avstrijskemu veleposlaniku našo resno zaskrbljenost in isto je storil tudi naš veleposlanik v Dunaju. Toda ali bo to dovolj? Znano je, da je Avstrija postavila vprašanje svoje manjšine (Tirolcev) na italijanskem ozemlju celo pred Združene države! V New Yorku je minuli teden avstrijski zunanji minister sicer obljubil, da se bo njegova vlada z vsemi silami borila zoper mednarodni terorizem. To je bilo rečeno sicer med splošno razpravo o boju zoper mednarodni terorizem, toda se dogaja sedaj na Koroškem. Toda tudi brez obljub v Združenih narodih, da se bodo avstrijske oblasti namreč zoperstavile terorizmu, so to v prameru nasilja na avstrijskem Koroškem dolžne storiti tudi zaradi zelo jasnih določb 7. člena avstrijske državne pogodbe.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Val nasilja, uperjen proti SLOVENSKEMU ŽIVLJU na Koroškem, se je v dneh minulega tedna tako razvil (in se, kot kaže, uperjen), da je uravnoteženo izzval zaskrbljenost in OGORČENJE vse naše javnosti, izzval vrsto PROTESTOV pri nas in bo, upajmo, spodbudil tudi plodne ukrepe pristojnih avstrijskih oblasti, da bodo stopile na prste nosilec raznih šovinističnih, raznarodovalnih teženj. Teženj, ki so oprte na narodnostne mrznje, na mračnijaške politične parole, na grožnje in teror - skratka na vse tisto, kar ne bi smelo (če se omejimo samo na temeljno načelo) imeti nikakršnega mesta že v najgloblji zasnovi MEDČLOVEŠKIH ODNOSOV ljudi današnje dobe.

Genocid, zločini proti ljudstvu, proti posameznim pripadnikom katerekoli narodnosti, kamor sodi tudi vsakršno nasilno raznarodovanje - vse to je dobilo svoj nedvoumni pečat, obsodbo naprednega človeštva, že ob koncu minule velike svetovne morije. To pa, kot kaže, nekateri le prehitro pozabljajo: danes smo na Koroškem spet priče dejanjem PROTISLOVENSKEGA ŠOVINIZMA, kljub nedvoumno dogovorjenim NAČELOM, kljub nedvoumno sklenjenim meddržavnim pogodbam, nanašajoči se na (umevne) pravice naše narodnostne manjšine na Koroškem.

Zato tokratni dogodki (ki žal niso časovno osamljen primer, saj pritisk raznarodovanja proti Slovincem na Koroškem pravzaprav ni nikoli povsem popustil - le tako očiten ni bil vseskozi doslej) ne vzbujajo samo ogorčenje, temveč tudi OSUPLJENOST - kako je sploh mogoče tako brezbrizno kršiti vsa dogovorjena načela.

Naj obnovimo - vsaj v kratkih obrisih - tokratne izgrede, naperjene proti Slovincem na Koroškem in očitno naravnane na letošnjo obletnico tamkajšnjega PLEBISCITA, katerega datum (10. oktobra) si je nosilec

oziroma pobudnik vseh protislovenskih izgrediv na Koroškem (tamkajšnji Heimatiendienst družno z organizacijo Abwehrkaempferbund) vzel za smernik svojih NASILNIŠKIH akcij proti koroškim Slovincem. Že v začetku prejšnjega tedna je Koroška začutila okrepjeno dejavnost protislovenskih šovinistov. Cilj tokratnih nasilniških akcij so po-

Ogorčenje in zaskrbljenost

stali dvojezični krajevni napisi v tistih krajih, kjer prebiva slovenski živelj - kjer je torej koroška deželna vlada (skladno z določili državne pogodbe z Jugoslavijo) postavila krajevne oznake tudi v slovenščini, ne samo v nemščini. „Neznanci“ so začeli uničevati te napise, jih mazati z oljnatno barvo ali jih odstranjevati - ob tem pa so celo grozili z bombnimi NAPADI na slovenske šole in na stavbe pokrajinske vlade. Prejšnji terek se je to nasilje okrepilo prek vseh meja - saj je skupina kakšnih 400 pripadnikov organizacije Heimatiendienst pred očmi avstrijske policije PODRLA vrsto dvojezičnih krajevnih napisov in smerokazov v okolici KLOPINJSKEGA JEZERA, okrog Šent Vida, Žamarnja in Grabale vasi na Koroškem. To je bila pač ena najbolj očitnih kršitev določil avstrijske državne pogodbe (iz leta 1955), tistih določil, ki se nanašajo na pravice naše narodnostne manjšine na Koroškem!

Ogorčenje naše javnosti ob tem je bilo, kot smo že dejali, razumljivo in je spodbudilo vrsto PROTESTOV. Najprej sta protestirali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev - tamkajšnja Zveza slovenskih organizacij in tamkajšnji Narodni svet - ki sta menili, da sta se prisiljeni obrniti neposredno na avstrijske in jugoslovanske državne oblasti, saj so le-te z medsebojnim podpisom

pogodbe prevzeli tudi odgovornost za izvajanje sklenjenih določil, ob tem pa sta tudi izrazili upanje, da bo avstrijska vlada še prej ustanovila MEŠANO KOMISIJO za ureditev odprtih vprašanj slovenske manjšine na Koroškem.

Oster protest je ob teh nasilniških dogodkih, uperjenih proti slovenskemu življu na Koroškem, izrazila prejšnji teden republiška konferenca SZDL Slovenije. Njen izvršni odbor je ob tem poudaril, da temelji jugoslovanski in slovenski zunanjepolitični interes na MIROLJUBNIH težnjah ter SOZITJU med narodi, pri čemer narodnostne manjšine vsekakor tvorno prispevajo k ZBLIŽEVANJU med sosednimi narodi ter ustvarjajo vzdušje zaupanja. Tako naj bi bilo tudi na Koroškem - kjer smo medsebojne odnose utrdili z nedvoumnimi določili sklenjene pogodbe z Avstrijo. Sedaj PRICAKUJEMO, da bodo vse tiste demokratične sile avstrijske družbe, ki so si doslej prizadevale varovati Slovenca na Koroškem pred raznarodovalnimi izgrediv, našle moči za OBRACUN z naraščajočimi manifestacijami nacionalističnega nasilja na Koroškem, saj je to navsezadnje tudi v prid vsej avstrijski družbi. Ta protest sta sprejela na seji ta ponedeljek predsedstvo in izvršni odbor republiške konference SZDL Slovenije, pri čemer sta izrazila tudi precejšnjo ZASKRBLJENOST zaradi sedanjega napetega ozračja, ki so mu botrovali nasilniški izgrediv na Koroškem. Še dobro se spominimo zagrezenega nacističnega sovrarstva do Slovencev na Koroškem - je med drugim rečeno v tem protestu, pomešanem z zaskrbljenostjo - pa bi se tega morali spomniti tudi tisti, ki te dogodke sedaj mirno opazujejo, čeprav bi morali posredovati kot oblast...

Ogorčenje in zaskrbljenost je ob teh šovinističnih izgrediv izrazil minuli petek tudi republiški izvršni svet - ki je ob tem menil, da pri nas upravičeno PRICAKUJEMO, da bosta avstrijska zvezna in koroška deželna vlada takoj sprejeli učinkovite UKREPE proti nasilju koroških ekstremistov in nacionalnih šovinistov. Ta ponedeljek je jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Mitja Vošnjak v zvezi s temi dogodki že obiskal generalnega sekretarja avstrijskega zunanjega ministrstva Walterja Wodaka, predstavnik našega zunanjega ministrstva pa je že protestiral pri avstrijskem veleposlaniku v naši državi. Avstrijske državne oblasti pa za sedaj še niso prišle dalej kot do besednega obžalovanja teh nasilniških dejanj - čeprav bodo to v interesu nadaljnjih dobrih sosedskih odnosov med obema državama vsekakor morale POTRDIITI tudi z DEJANSKIMI UKREPI proti šovinističnim nasilnikom na Koroškem.

Ena jeklena roka za mnogo rok: kar več hlovov enkrat nese na vagon novi nakladalnik „Volvo“ beziškega gozdnega gospodarstva. Gozdnim delavcem ne bo pomagal le pri tem, na dan lahko prekoplje ali naloži več 100 ton gramoza za gozdne poti. Na sliki: nakladanje v Mokronogu. (Foto: Zeleznik)

Ce srečaš tri dimnikarje na vrh Gorjancev in nimaš nobenega gumba, je več kot smola. Može v črnem: Janko Soyec, Franc Četrnič in Janez Muhvič se niso šli kolesarske dirke, ampak službeno pot iz Novega mesta h Gosposdični, kjer so jih čakali zamašeni dimniki. (Foto: R. Bačer)

Zaradi muhastega vremena je grozdje letos kisló, pridelek pa tudi ni dober. Samorodnico so vinogradniki v glavnem že potrgali, drugo pa bodo še ta teden. Na sliki: Tudi Drejčec se je pridružil obiralcem in poskušal pomagati. (Foto: Z. Šeruga)

Na tekmovanju ribičev kočevske RD, ki je bilo 1. oktobra na Kolpi pri Lazih, je zmagal Lado Ivanetič, ki je ujel 42,5 cm dolgega lipana, drugi pa je bil Marjan Bastar. Po tekmovanju je bilo še prijetno tovariško srečanje ribičev. (Foto: J. Primc)

Opozorilo vinogradnikom
Ker so ji bile vremenske razmere naklonjene, se je letos zelo razširila grozdna gniloba, ki poslabša kakovost vina. Vinarski strokovnjaki priporočajo, naj vino močneje zveplamo. Na en hektoliter pridelka je treba dodati 5 do 10 gramov žveplovega dvokisla, nato pa vino po 10 do 34 urah pretočiti ter mu dodati šive kvasovke, da bo vrenje živahnije. Umetno vzgojene kvasovke je mogoče kupiti pri biotehniški fakulteti v Ljubljani ali pa pri kmetijskem zavodu.

Sejmišča
NOVO MESTO: ponedeljkov sejem ni bil ravno živahen. Naprodaj je bilo 539 prašičev, od tega 478 skupno tri mesece, prodanih pa bile po 180 do 240 dinarjev, starejši pa po 250 do 580 dinarjev. Sorazmerno veliko kupcev je prišlo iz sosednjih občin.

BREZICE: na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 476 prašičev, starih do tri mesece, in 23 starejših. Kupci je bila kar dobra, saj so prodali 357 mlajših prašičkov po 13,00 do 14,00 dinarjev, starejših pa po 19,00 do 20,00 dinarjev. Za 10 kilogram živih prašičev so prejeli do 10 dinarjev za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti
Prvo je — higiena
Ob zaostrenih zahtevah o kakovosti mleka, ki gre v prodajo kmečkih gospodarstvih. Bakteriološki pregledi so odkrili, da nekatero mleko vsebuje tudi po 10 ali 20-krat več drobnosti, kot dovoljuje pravilnik o bakterioloških normah v prometu z mlekom. Ta že vrsto let predpisuje, da sme mleko imeti le do 5 milijonov klic v enem mililitru.
Rečec, ki se namerava resno lotiti pridobivanja mleka, si naj najprej vzame za zavest: samo z vsestransko higieno ter spoštovanjem pravil o ravnanju z mlekom bo lahko izpolnjeval higienne zahteve, ki so po naših predpisih zelo ostre.
Higiena je potrebna na vsakem koraku! Začne se v hlevu, ki mora biti smotrno urejen, zračen, svetel, miren, s sproti odpreženim gnojem, zavarovan pred mrčesom, s posebno urejenim prostorom za shranjevanje in hlajenje mleka ter opreme za moljenje. Nadalje je samo po sebi razumljivo, da je zdravo, neokuženo mleko mogoče namolsti le od zdravih živali. Ob vsakem obisku vime na sploh terja posebno pozornost. Pred molžo ga je treba oprati in obrisati z enkrat uporabno papirnato brisačo ali s krpo, če je to predrago, vime osušiti s čisto krpo ali slamo. Prve molže je potrebno izmolsti v posebno posodico in zavreči, saj je v njih na milijone drobnosti, ki so se razmnožile v sesnih kanalih po vdoru iz zunanega sveta.
Posebej smo že opisali, kako neobhodno je vestno, sprotno in skrbno čistiti čiščenje molznih naprav, ki so lahko, če so zanemarjene, vir najmočnejših okužb. Golido je mogoče mnogo lažje čistiti kot zapletene sodobne molzne naprave. Ne nazadnje pa: pri obdelavi mleka zahteva tudi osebno higieno ljudi, ki to delo opravljajo. Odveč je govoriti, da si mora molzač pred molžo umiti roke s toplo vodo in milom, koristno pa je tudi, da jih

ZEMLJO TISTEMU, KI JO OBDELUJE

Za lastnike kmetijskih zemljišč bo gotovo zanimivo, da v naši republiki pripravljajo več novosti v zemljiški politiki. Kako predvideva osnutek zakona, ki ga je nedavno sprejel slovenski izvršni svet, ureditev dedovanj, samo ponovimo. Pravico do dedovanja zemlje bo imel

Drugače ravnati z našo kmetijsko zemljo

samo tisti dedič, ki bo zemljo obdeloval, drugi dediči pa do zemlje niti do denarja deleža ne bodo imeli pravice, če so se šolali in za življenje usposobili v breme kmetije.
Predvidene zakonske spremembe pa obetajo še nekatere druge novosti, ki jih nameravamo uveljaviti, da bi zmanjšali nadaljnje drobljenje kmetijskih zemljišč in uresničili načelo: zemljo tistemu, ki jo obdeluje. Tako je predvidena celo prisila za tiste lastnike kmetijskih zemljišč, ki zemlje ne obdelujejo. Če ne morejo zagotoviti redne obdelave, ima po osnutku zakona občina pravico, da to zemljo odkupi in s tem ustvari

občinski intervencijski (posredovalni) zemljiški sklad, s katerim potem sama razpolaga.
Novost bo tudi določilo, da ima pri prodaji kmetijskega zemljišča prednostno pravico sosednji kmet ali družbeno posestvo. Če se ta dva za ponudeno zemljo ne zanimata, jo lastnik lahko proda samo občinskemu zemljiškemu skladu. To bo pomagalo k zmanjšanju razdrobljenosti zemljišč, ki je tudi pri nas na Dolenjskem velika ovira pri tehnološkem napredovanju kmetijstva.
Nazadnje naj omenimo še, da bo Slovenija z novim zakonom, ki ga pripravljajo, kot prva republika natančneje določila zemljiški maksimum. Osnutek zakona pravi, da bo v predelih, kjer je mogoče obdelovanje s težjimi in srednjimi kmetijskimi stroji, dovoljeno imeti do 10 ha obdelovalne zemlje, druge pa do 45 ha.

M. L.

S tribune v Krškem: ocena inž. Marince

Potrditev poti

„Osvoboditi delo, kar je bistvo in cilj naše usmeritve, to je najvišja oblika svobode. Ni svoboda le svoboda govora in misli. Mi razvijamo model samoupravljanja, ker si želimo svobodnega človeka, ki bo sam odločal o rezultatih in pogojih dela, ne kdo drug namesto njega.“ je na javni tribuni v Krškem v „Celulozi“ dejal inž. Andrej Marinc, sekretar sekretariata CK ZKS.

„Ta tribuna je nov dokaz, da smo na pravi poti, je potrditev naše usmeritve, našega zaupanja v človeka.“ je nadalje ocenil tribuno tov. Marince. Zanikal je trditve tistih, ki pravijo, da se delavec zanima le za „plavo kuverto“ in da ni dovoljen za dolgoročen interes delovne organizacije. Interes delavcev je v bistvu družbeni interes. Tribuna je tudi pokazala, da so delavci, neposredni proizvajalci, voljni sodelovati, da se oglašajo s svojimi predlogi in mislimi in da spoznavajo, da so odločitve v njihovih rokah.

Kratkovidno

Spet je beseda o cementu, najbolj iskanem „sivem zlatu“ letošnje gradbene sezone. Tokrat, da bi opozorili graditelje, da bodo nenormalne razmere očitno še trajale.
Cementarji pravijo, da bi cementarne sčasoma zadovoljile povpraševanje, če bi se uredile cene. Te naj bi bile v primerjavi z drugimi vsaj tolikšne, kot so bile leta 1968, pravijo. Toda v Beogradu so naleteli na gluha ušesa. Medtem ko je zvezna vlada povečala prometni davek (ki je dohodek proračunov, ne pa cementarjev) od prodaje gradbenega materiala na drobno, je zvezni zavod za cene odklonil potrditev za 15 odstotkov višje proizvodne cene ce-

Zaradi cementa bodo še težave

menta, četudi je bil ta predlog plod samoupravnega dogovora med proizvajalci in porabniki. Slednji so uvideli, da industrija cementa potrebuje večjo akumulacijo, če hoče povečati proizvodne zmogljivosti. Ne gre pozabiti, da so se surovine, gorivo in prevoz podražili za 20 odstotkov in da ponekod cement že delajo z izgubo.

Zvezni zavod za cene ni potrdil podražitev in sičar z obrazložitvijo, kot poroča Ekonomska politika, da je za letos predvidena podražitev industrijskih izdelkov že izčrpana. Spomnimo naj, da so politiki podarjali, da je predvidena 5,4-odstotna skupna podražitev le „delovna orientacija“. V 22. številki „Dokumentacije“ lahko tudi beremo, da je bilo do konca avgusta izkoriščenih šele 3,9 odstotkov in da je prav industrija gradbenega materiala po-tegnila najkrajši konec.

Zato ne bi rekli, da je tak odnos zavoda za cene življenjski.

V mirenem obratu: krompirja bo še treba

Kmetje na izpitu

Komaj dobrih 500 ton krompirja se je nabralo v skladišču obrata KOLINSKE na Mirni prejšnji teden, ko se je začela letošnja predelovalna „kampanja“. Ker je zmogljivost obrata 6 do 7000 ton, pomeni to, da je zagotovljena surovina le za dober mesec dela.

Odkup se nadaljuje in gora krompirja bo seveda mnogo večja. Vendar oskrba ne poteka tako, kot je željeno, ker je letos krompirja manj in ker se nenadoma zanimajo zanj tudi tisti, ki jim je bilo v lanskim rekordni letini presneto vseeno, kako je s krompirjem, kmetom in kmetijstvom. Lani, ko je KOLINSKA pokupila ves krompir in pokazala dovolj solidarnosti do našega kmeta!

Zdaj je na preizkušnji kmetova solidarnost. Za ceno ni mogoče reči,

da ni spodbudna. „KOLINSKA plača krompir po 1 dinar kilogram, če pa je kmet tudi kooperant zadruga, dobi na vsak kilogram še 15 par premije. Če upoštevamo še, da lahko pridelovalec proda tudi drobnejše gomolje, dobi s tem še dodatnih 20 odstotkov več,“ pravi vodja odkupa pri tovarni tov. Kolenc.

KOLINSKA bo ostala in delala še leta in leta. Če bo izigrana, bo klotufo še lahko tudi vrnila. Dr. Gregorc, tehnolog KOLINSKE, nam je te dni zagotovil, da bodo mirenški obrat še povečali in da bodo potrebovali sčasoma 10.000 ton in še več krompirja. „Zato smo resno zainteresirani za sodelovanje z zadrugo in kmeti. Se v letošnji predelovalni sezoni bomo začeli izdelovati krompirjeve čipse, delamo že krompirjeve kroketke, v poskusni proizvodnji so otroške kaše, v načrtu pa je več novih izdelkov.“

M. L.

Koliko prahu, da ga pogasiš?

Luknja za ogenj

V tednu požarne varnosti je služba za vzdrževanje gasilskih aparatov pri sevniški gasilski zvezi ob sodelovanju postaje milice pregledovala gasilne aparate v tovarnjakih in drugih javnih prometnih sredstvih. Seveda tudi kazni ni manjkalo ob posebno hudih primerih malomarnosti, ob tem pa so še večje pomanjkljivosti.

Gre namreč zato, da zakon o varnosti v cestnem prometu vsebuje precej lukenj, ki niso nič kaj v prid varnosti pred požari na vozilih, le-ta pa ni majhna. Zakon določa namreč le, da mora imeti tovarnjak en gasilni aparat med drugo obvezno opremo, ravno tako ga mora imeti tudi rikolica, avtobusi dva in posebno vozila po svoje. Zakon določa še, da mora biti gasilski aparat v brezhibnem stanju, pregledan pa na pol leta. Tako zakon, kaj pa praksa?

Proizvajalec, med domačimi je znan zagrebški Pastor, določa za posamezne izvedbe aparatov pogostejše preglede. To pa še ni vse. Ob pregledih vozil so ugotovili, da imajo vozniki glede na težo vozila presenetljivo majhne aparate. Toliko, da pač je aparat v priboru in nič več. Morda se celo komu v tolažbo, da ima zaščitno sredstvo pred požarom na vozilu. Če bi do požara res prišlo, bi bil to drag pouk. Proizvajalec namreč ravno tako svetuje določene velikosti za posamezna vozila. Kilogramski aparat, ki bi morda zadostoval za gašenje osebnega vozila, je igračka za težak kamion. Zakaj tolikšen razkorak med napotki uglednega proizvajalca in ohlapnostjo zakona?

A. Ž.

Vredno je zapisati...

Kmečki turizem! Kot brodolomci o obrisih zemlje v daljavi, s takim upanjem smo govorili o tem pojmu, ko so ga zanesli k nam. Povsod, kjer je tekla beseda o kmetijstvu in zaostalosti na vasi, je bilo slišati o tej čarobni formuli, ki bo prinesla lepše čase našemu podeželju, našemu kmetu.

Potem je prišlo razočaranje. Potihoma, skozi zadnja vrata. Do kmečkega turizma je dolga pot. Besedovanje je ponehalo. Skoraj gotovo si zasužiš rahel zasmeh, če kje javno spregovoriš in resno

Ni enodnevnica

zatrjuješ, kako velike možnosti se nam ponujajo in kako jih znamo zapravljati. Sicer pa povejmo raje z besedami pomočnika republiškega sekretarja za gospodarstvo tov. Lipičarja:

„Bil sem na posvetovanju v Šmarju, kjer smo govorili o razvoju zaostalih območij Slovenije. O turizmu je bilo le na koncu izrečenih nekaj besed. Kot da bi se ga sramovali! Nihče ne pripisuje pomena turističnim možnostim, kot da je gospodarski napredek samo v industriji in tovarnah, pa če so zanje možnosti ali ne.“

Tako je pri nas „na Kranjskem“, precej drugače pa že onstran Karavank, na Koroškem. Tam daje turizem dopolnilni dohodek 44.000 kmečkim družinam. Tam so mnogo bolj zavedajo, da potrebuje kmečki turizem mnogo manj denarja kot hotelski, tam vedo, da postaja v industrijski družbi kmečki turizem vse privlačnejši, nemalo tudi zato, ker je gost v velikem hotelu le številka, v kmečkem pensionu pa oseba...

Se bi lahko naštevali. Tudi domači primer — vasi v škofjeloških hribih — bi lahko navedli v dokaz, da zamisel o tovrstnem turizmu ni modna muha enodnevnica. Posebno ne za našo Dolenjsko, ki ima velike naravne možnosti in ki leži na pragu večjih mest, katerih prebivalci so dežele vse bolj potrebni.

M. LEGAN

Pred nekaj leti zgrajena šola na Primožu je ostala letos brez učiteljev. Šola je zaprta, otroke pa vozijo v osnovno šolo na Telče kar z lojtrskim vozom. (Foto: Franc Pavkovič)

Protest zoper molk

Z volilne konference sindikatov novomeške občine, kije zasedala prejšnjo sredo v Novem mestu, so poslali predsedstvu skupščine SRS in CK ZKS pismo, v katerem protestirajo proti odločitvi 23 poslancev gospodarskega zbora republiške skupščine. Ti poslanci so se namreč vzdržali glasovanja, ko je gospodarski zbor 29. septembra odločil o priložitvi za uvedbo kazenskega postopka zoper Petra Vujčiča, poslanca tega zbora, ki zastopa med drugim tudi volilce novomeške občine. Na volilni konferenci so ugotavljali, da bi morali te poslance poklicati vsaj na partijski odgovor, saj so molčali, kljub temu da so slišali dovolj tehtno utemeljitev: Peter Vujčič je „osumljen zlorabe pooblastil v gospodarstvu“, kar navaja tudi citat iz Dela, ki je o „zadevi Vujčič“ v gospodarskem zboru pisalo 30. septembra.

Mrtvi in škoda

Obračun nesreč v prvem polletju: 2 mrtva

Po podatkih iz poročila o posledicah prometnih nesreč v ribniški občini povzemamo, da je bilo v prvem polletju letos v prometnih nesrečah 10 huđe poškodovanih, 8 laže, dva pa sta bila mrtva. Razen tega sta za posledicami prometne nesreče umrli kasneje še dva občana. Med huđe in laže poškodovanimi so bili 4 šoferji in 14 potnikov.

V prometnih nesrečah je bilo tudi precej materialne škode, in sicer za 156.060 din. V nesrečah s telesnimi poškodbami ali smrtnimi primeri šoferjev ali potnikov je bilo materialne škode za 60.700 din; v nesrečah, kjer ni bilo poškodovanih ali mrtvih, pa je znašala škoda 95.360 din.

J. P.

Oprostite, nimamo!

Z lučjo za kvasom in sladkorjem

Da ni sladkorja, je že stara pesem, toda tudi za kvas je treba obhoditi nešteto trgovin po Brezicah. So dnevi, ko ga nimajo nikjer. Že mesec dni traja pomanjkanje, pa se sprašujejo gospodinje, če ima to kakšno zvezo s sladkorjem.

Pri „Krki“, v poslovalnici sredi mesta, pravijo, da so pošiljke kvasa zelo majhne, sladkor pa prav tako hitro poide, saj ga dobe komaj dvakrat do trikrat na teden po štiri ali šest vreč. Prodali bi ga pa lahko celo tono.

V Delikatesi na avtobusni postaji sladkorja minuli četrtek niso imeli prav nič in kvasa tudi ne. Suh kvas so prodajali edinole pri Ljudski potrošnji.

Za sladkor je silno povpraševanje. Dobijo ga komaj desetino lanskih količin, poraba pa je trikrat večja. Dan za dnem zvoni telefon za sladkor, tako da že ne vedo, več, kako bi zadovoljili stranke. Objuba dela dolg, če pa jo zavrneš, je zanera. Ljudje ne sprašujejo za ceno, hočejo samo sladkor, hočejo tudi kvas, pa čeravno bi bil dražji. Prodajalci so v zadregi, saj marsikdo misli, da so malomarni, da se ne zanimajo dovolj za večje dobave.

V trgovinah so mnenja, da pomanjkanje sladkorja ne bo hitro mimo. Kakor kaplja v morje so količine, ki jim ga pošljejo. In zdaj so pritisnili še vinogradniki, kajti grozdje je kislo, kot že dolgo ne.

J. T.

METALNA Krmelj: 156 desetletnikov

Deset let je že minilo, odkar si večina krmeljskih rudarjev ne služi več kruha z delom v jami. V soboto je direktor obrata Vlado Senčar za 10-letno vztrajno delo v novem kolektivu podelil 156 delavcem ročne ure. Ob tem niso pozabili niti upokojevcem, med slavljenci jih je bilo kar 14.

Darilo za bodočo galerijo

Plemelj prispeval sliko, Košir plastiko

Slikar Anton Plemelj, ki je pred kratkim razstavljal v Likovnem salonu v Kočevju, je podaril Kočevju svojo sliko „Cvetje“, izdelano v olju na steklo.

V darilni pogodbi, ki sta jo sklenila slikar in temeljna kulturna skupnost (TKS) Kočevje, je med drugim poudarjeno, da je slika namenjena bodoči likovni galeriji v Kočevju oziroma na območju kočevske občine. Slika je last vseh ljudi (splošno ljudsko premoženje)

in se brez dovoljenja avtorja ne sme odtužiti.

Slikar Anton Plemelj je sliko daroval TKS tudi v zahvalo za pomoč pri organizaciji, postavitvi in izvedbi razstave njegovih del v Likovnem salonu v Kočevju.

Zvedeli pa smo, da to ni prvo tako darilo za bodočo likovno galerijo Kočevja oziroma Kočevske. Za te namene je podaril leseno plastiko tudi kipar-samouk Drago Košir, ki je tudi že razstavljal v Kočevju.

J. PRIMC

Za »bodočnost« ni denarja

Za letovanje otroka ni denarja, za drago butanje z avtomobilčki pa je

Vsako leto se ob dnevu otrok spominjamo in uporabljamo že tolikokrat izrečene ugotovitve „Otroci so naša bodočnost.“ To je res lepa ugotovitev, precej drugače pa je, ko ugotavljamo, koliko skrbimo in damo za to bodočnost kot družba in koliko prispevajo k tej bodočnosti starši otrok.

Ni mogoče na hitro pregledati vseh vprašanj, a zanimiva je ugotovitev Zveze prijateljev mladine Slovenije, da so naši predšolski otroci in osnovnošolski prikrasjeni za letovanje. Ugotovljeno je tudi, da je bilo pred osmimi leti mnogo bolje, kot je danes. Takrat je letovanje precej več otrok kot letos. Nekateri trdijo, da so prikrasjeni za letovanja ob morju in v hribih predvsem otroci, katerih starši nimajo dovolj denarja, da bi plačali letovanje. Navajajo pa tudi druge vzroke.

V Kočevju se je odbor trudil in vse leto nabiral denar za letovanje socialno in zdravstveno ogroženih otrok. Veliko je bilo truda in dela, a so vsaj delno uspeli. Starši so večinoma zahtevali, naj plača letovanje družba.

Prav takrat pa je bil v Kočevju zabavni park z vrtiljakom in avtodromom. Bil je tukaj samo tri tedne in je moral za to plačati 1.653.800 starih dinarjev davka na dohodek. Ko smo povprašali na davčni upravi, so nam tam pojasnili, da je to 10 odstotkov od prometa. Torej je ta

zabavni park zaslužil v pičlih treh tednih 16.538.000 starih dinarjev ali 826.900 starih dinarjev na dan. Tega denarja ni žrtvovala družba, temveč so jih znošili skupaj otroci s pomočjo staršev. Med njimi je bilo veliko takih, ki jim gre zelo težko od rok denar za letovanje svojega otroka! Smo pač taki! Vprašali bi se lahko, ali je za naše otroke koristnejše zdravo letovanje ali tri minute butanja z avtomobilčki za 300 (starih) din?

ANDREJ ARKO, KOČEVJE

VODOVOD BO DO POLETJA

Končno so narejeni načrti za gradnjo vodovoda na Vinici. Gradnja se bo začela za letošnji krajevni praznik Vinice v oktobru, računajo pa, da bo vodovod dograjen poleti 1973, ko bo predvidoma začel obratovati tudi obrat tovare NOVOTEKS. Rezervoar za vinski vodovod bo postavljen na Željku, črpališče pa bo ob Kolpi pri Bertečevem mlinu. Izdelani sta bili dve varianti gradnje: po cenejši bi bile čistilne naprave pri Kolpi, pa dražji pa bi bile pri rezervoarju. Ker je v ceni razlika za najmanj 1 milijon dinarjev, so se seveda odločili za cenejšo izvedbo.

OBVESTILO O DERATIZACIJI (zastrupljanju podgan in miši)

V OBČINI NOVO MESTO

Po odloku o splošni in občasni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Uradni vestnik Dolenjske 4/64) in odloku o spremembi odloka o splošni in občasni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list 7/70) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil **OBVEZNO DERATIZACIJO** (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij **NOVO MESTO** z okoliškimi vasi, **DOLENJSKE TOPLICE, STRAZA, ŠENTJERNEJ** in **ZUZEMBERK** v dneh od 23. oktobra do 22. novembra 1972.

Točen raspored, navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

Splošno gradbeno podjetje

DELO ZA KOVINARJE!

razglašča naslednja prosta delovna mesta in vabi k sodelovanju:

- 1. IZPRAŠANEGA VARILCA** za delo v Ljubljani
- 2. VEČ KV STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV** za delo v mehansko kovinskem obratu v Novem mestu
- 3. KV STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA** za delo v gramoznici Velika vas pri Krškem

Obveščamo, da bomo v oktobru organizirali tečaj za pridobitev poklica strojnika gradbene mehanizacije. Vloge sprejema in daje pojasnila kadrovski oddelek podjetja, Kettejev drevored 37, Novo mesto.

GRADBENE PARCELE V ČRNOMLJU!

Oddelek za gospodarstvo in finance občinske skupščine Črnomelj

razpisuje

I. JAVNI NATEČAJ

za oddajo delno urejenega stavbnega zemljišča v k. o. Loka v Črnomlju za zgraditev družinskih stanovanjskih hiš:

1. Stanovanjski otok »Grajske njive« v Črnomlju, ki tvori stavbne parcele, št.: 1178/55 v velikosti 541 m², 1178/53 v velikosti 543 m², 1178/14 v velikosti 542 m², 1178/13 v velikosti 543 m², 1178/52 v velikosti 532 m², 1178/51 v velikosti 548 m², 1178/50 v velikosti 345 m², 1178/56 v velikosti 548 m², 1178/15 v velikosti 557 m², 1178/15 v velikosti 546 m², 1178/57 v velikosti 547 m², 1178/58 v velikosti 545 m², 1178/59 v velikosti 546 m², 1178/60 v velikosti 485 m², 1178/54 v velikosti ca. 500 m² in 1178/61 v velikosti ca. 320 m², torej skupno 16 lokacij.
2. Odškodnina za stavbno zemljišče znaša din 16,80 za kvadratni meter.
3. Izključna cena stroškov za delno komunalno ureditev znaša din 33.— za 1 m² zemljišča.
4. Natečajna se lahko udeleže fizične in pravne osebe pod enakimi pogoji.
5. Udeleženci natečaja so dolžni na dan natečaja pred začetkom natečaja položiti varščino din 2.000.—
6. Odškodnino za zemljišče in komunalno opremljenost zemljišča so dolžni plačati takoj ob podpisu pogodbe o dodelitvi zemljišča.
7. Rok za predložitev ponudb je vključno 15. dan po objavi tega natečaja. Odpiranje ponudb bo na dan natečaja ob 7.30 uri v sejni sobi občinske skupščine; odpiranju ponudb lahko prisostvujejo tudi udeleženci natečaja. Ponudbe pošljite v zapечатeni ovojnici na naslov Občinska skupščina Črnomelj, I. javni natečaj »Grajske njive«.
8. Predmet natečaja so stroški delne komunalne ureditve stavbnega zemljišča iz 3. točke razpisa.
9. Ostali pogoji natečaja so določeni v splošnih pogojih v razpisu javnega natečaja.
10. Uporabnik mora začeti graditi hišo v roku 30 dni po podpisu pogodbe, dokončana pa mora biti v roku 3 let po podpisu pogodbe o dodelitvi stavbišča v uporabo.

ŠE O USTANAVLJANJU TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Delavec bo z dohodkom pametno ravnal!

O nekaterih vidikih ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela v sistemu samoupravljanja – TOZD: družbeno-ekonomska celica, v kateri bo delavec ustvarjal in delil uspehe svojega dela

Često slišimo mnenja, da je TOZD temeljna organizacija združenega dela zgolj politična kategorija in da bo njena uvedba v družbeno-ekonomske odnose povzročila materialno škodo. V njej vidijo nevarnost za pojav procesov razdruževanja že tako premo integritanega gospodarskega življenja. Takšnemu razmišljanju tu in tam zapadejo celo tisti, ki bi se po svojem poznavanju človeške narave in ekonomskih zakonitosti mogli dojeti, da temeljna organizacija ne pomeni neracionalne oblike mikro družbeno-ekonomskih in socialnih razmerij, ampak temelj za bolj produktivno, gospodarno in samoupravno obnašanje slehernega subjekta v združenem delu.

Po določilih ustave je družbeno-ekonomska celica, v kateri ima delavec pravico in dolžnost ustvarjati in deliti rezultate svojega dela. Nesprejemljivo je razmišljanje nekaterih, da bo zaradi tega, ker ima delavec v temeljnih organizacijah združenega dela možnost odločati o ustvarjenem dohodku, z njim negospodarno ravnal. Takšno razmišljanje nas lahko vodi v sklep, da sedaj v delovnih organizacijah gospodarno

ravnajo z dohodkom zato, ker o njem ne odločajo delavci. To seveda ni res, zato je tudi bojazen le skrbno prikrit interes tistih, ki bi z novim položajem delavca v združenem delu izgubili absolutno oblast nad razdeljevanjem dohodka.

Prepričan sem, da bo novi položaj delavcev v združenem delu povečal njihovo skrb za organizacijo in učinkovitost proizvodnega dela, za boljše izkoriščanje proizvodnih sredstev in racionalno uporabo dohodka. Tako kot že sedaj v podjetjih ali pa še bolj bodo v temeljnih organizacijah združenega dela gospodarno upravljali z dohodkom, ga smotno povezovali z drugimi organizacijami,

da jim bo to prineslo pozitivne ekonomske rezultate. Kot upravljavci v TOZD bodo bolj kot doslej ustvarjali resnične družbene in ekonomske osnove za hitrejši proces izenačevanja v možnostih, vplivati na dvig produktivnosti svojega dela, vplivati na učinkovitost vlaganj svojega mnulega dela po poti združevanja in vlaganja sredstev z drugimi TOZD, skratka, izenačeni bodo v možnostih ustvarjati čim višjo stopnjo presežne vrednosti svoje dela in v vplivu na njeno delitev, razpok zanje ir družbeno potrošnjo. Zanimivo je, da je prav tako, kot se nekateri bojijo temeljnih organizacij združenega dela, ker bi te po njihovem neracionalno razpolagale z dohodkom, se bojijo tudi integracij. Kaže, da so prišli do spoznanja, da niti eno niti drugo ne bi bilo dobro. Najbolje je, tako kot je, to pomeni, da gre za oblast, ne pa za bojazen, da bi se slabše gospodarilo. Tam, kjer jim gre resnično za boljše poslovanje, za

racionalizacijo in napredek, so se ne samo v besedah, ampak tudi z dejanji lotili realizacije TOZD.

Osnovni vidik ob ustanavljanju TOZD je ekonomski. Zato je nujno napraviti ekonomsko analizo obstoječih odnosov v delovni organizaciji in ob kritični oceni stanja načrtovati takšne ekonomske odnose, kot jih predvideva ustavna zamisel o TOZD. Ekonomske analize morajo pokazati, kaj lahko je TOZD in kakšne ekonomske odnose bo morala razviti z drugimi v okviru organizacije združenega dela, da bo lahko uspešno nastopala na tržišču. Tržišče bi torej moralo biti tisto merilo, ki bi narekovalo vsem temeljnim organizacijam združenega dela v okviru neke organizacije združenega dela ali pa tej v širši asociaciji, kakšen mora biti s samoupravnimi spoznanji dogovorjeni distribucijski sistem dohodka, da ga bo lahko trajno obvladovali. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela se bodo ob dobro pripravljanih analizah in predlogih zlahka odločali za takšno delitev dohodka, ki jim bo omogočala perspektivo. Če ne bi priznali tržišča kot gonilne sile gospodarjenja, ne bi mogli razviti koncepta samoupravnih socialističnih

delovnih organizacij, in če sedaj ne vidimo gospodarstva v TOZD, kjer se delavcu upravljanje mnogo bolj približa kot v dosedanjem konceptu podjetja, potem zanikamo pravilnost dosedanjega pota samoupravnega gospodarjenja v tržnih pogojih. Menim, da prav zaradi tega, da delavcu ne bo vseeno, kaj in kako se dela, mu moramo trg bolj približati. To pa lahko storimo tako, da do skozí njegovo zakonitost spoznamo, kako mora delati in gospodariti, da ga bo obvladoval. In prav v temeljnih organizacijah združenega dela se bo bolj živo in neposredno soočil z delovanjem tržišča, z blagovno-potrošniškim svetom. Naučil se bo reagirati nanj v vsakem trenutku; družini ostalih temeljnih organizacij, se bo skupno z njo odločal o snovitnem obnašanju, skupnem nastopu, medsebojnem sodelovanju, sporazumu na podlagi skupnih interesov, skupaj z drugimi predstavljali ekonomsko močno asociacijo, ki je ne bo mogla vsaka sapica zamajati ali pa celo odphiniti.

FRANCI ŠALI

AB Agraria
BREŽICE

Ste v zadregi
za darilo?

Sopek nageljčkov ali vrtnic je primerno darilo za vsako priložnost. Naša dnevna proizvodnja je več tisoč cvetov v 6 barvah. Zahtevajte v najbližji cvetličarni nageljčke ali vrtnice iz vrtnarije Čatež!

mi vsi
VARČUJEMO

PRI.....

DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI v Novem mestu

- in poslovnih enotah v KRŠKEM, METLIKI, NOVEM MESTU in TREBNJEM
- kjer zbirajo hranilne vloge in jih obrestujejo od 7,5 do 10-odst.
- vodijo žiro račune in devizne račune občanov
- opravljajo devizno-valutne posle in odkup ter prodajo deviz
- dajejo kredite za stanovanjsko gradnjo, pospeševanje kmetijstva, obrti in turizma na podlagi namenskega varčevanja
- odobravajo kratkoročne in dolgoročne kredite
- opravljajo vse druge bančne posle
- Zaupajte DBH svoje denarne zadeve, saj je to vaša banka.

Novomeške gimnazijce je prejšnji teden obiskal mešani pevski zbor gimnazije „Miloša Zidanska“ iz Maribora. Sestindvajsetčlanski mladinski zbor se je predstavil z narodnimi pesmimi in je s kvalitetnim izvajanjem Novomeščane navdušil. (Foto: novinarski krožek gimnazije)

Majlinca — umirajoča vasica

Grmovje in divjina vedno bolj oklepata nekdanjo vas, ki zdaj umira

Zelo dobro se spominjam časov pred vojno, ko sem kot šolarček spoznaval svet in domovino. Rojen sem bil v vasi Majlinca pri Kuželju. Zelo rad obujam spomine na tiste lepe, vesele čase, ko je bilo v vasi in sosesčini vse živo. Verjetno je v Sloveniji zelo malo vasi, ki bi tako hitro propadale in bi se lahko primerjale z našo umirajočo vasjo.

Majlinca je oddaljena od vasi Kuželj ob Kolpi dober kilometer. Še pred 40 leti je stela 5 hiš in okoli 20 prebivalcev. Danes sta v vasi vse le en ali dva človeka. Število vaščanov je namesto z ljudmi dopolnjeno kar

z medvedi, ki se včasih priklatijo celo v vas na dvorišča.

Zanimivo je, da ni nobenega človeka v vasi, razen mene, da bi tu živel, kjer je bil rojen. Starejši prebivalci so izumrli, mlajši pa so šli v bližnji in daljni svet. Zelo žalosten je pogled na tako revno in umirajočo vasico. Kjer je nekoč vladalo veselje, radost in smeh zadovoljnih prebivalcev, je danes tišina. Čeprav je bilo tu življenje bedno in trdo, je bilo je zadovoljstvo in razumevanje med sosedi. Sedaj je vse tiho in izumrlo. Zavlada je revščina in praznina.

Tudi ptic ni več toliko kot nekoč niti ne pojo več svojih veselih pesmi, kot so jih nekoč. Grmovje se bliža vasi in kmalu bo narava pobrela vse v svoj objem. Le potoki in studenci še žuborijo tako, kot so pred mnogimi leti.

JOŽE KRIZ,
Kuželj,
Kolpska dolina

Pojasnilo in opravičilo

Šef kuhinje novomeške restavracije Pri vodnjaku je zaradi kritike priljubljenih štrukljev povedal, da je nekaj gostov dobilo še ne dovolj kuhane štruklje, vendar so jim za zameno dali drugo malico. Kolektiv kuhinje si prizadeva, da bi gostom kar najbolj ustregel in da do podobnih spodsrljajev ne bo prišlo več.

Streljajmo le v strelskih družinah!

Ko danes že toliko staršev kupuje svojim otrokom zračne puške, pištole, strelne loke in drugo strelno orožje, ne pomislijo, da naši predpisi prepovedujejo nošnje in streljanje povsod drugod, razen na streliških, ki jih upravljajo organizirane strelske družine.

Seveda otroci streljajo vse mogoče stvari in ne izbirajo tarč. Najpogosteje so to koristne ptice, zoreče sadje na vejah, okenska stekla in celo ljudje. Temu zlu se bomo najuspešneje uprli, če bomo poskrbeli za zadostno število strelskih krožkov in družin.

Četrtega oktobra bo praznoval ves svet dan varstva živali. Organiziranje strelskih družin in krožkov bo tudi v prihodnje ena izmed poti, kako zaščititi živali pred mučenjem in surovim pobijanjem. Svetovni dan varstva živali naj bo vsem opozorilo!

BOŠTJAN NOVŠAK
Ljubljana, Šarhova 2

FRANČIŠKA OŽBOLT

29. septembra so v Papežih pri Osilnici pokopali znano partizansko mamo Frančiško Ožbolt iz Belice. Ožboltova mama se je rodila pred 81. leti v Belici. V življenju je okusila veliko hudega. Že v rani mladosti je morala za služkinjo, da si je prislužila vsakdanji kruh. Skupno je bila služkinja 14 let, od tega nad 5 let v Ameriki.

Pokojnica je pomagala partizanom od začetka vstaje. Kar 6 članov njene družine je bilo v partizanih. Njen sin Jože je narodni heroj in general JLA. Okupatorji so Ožboltovim požgali hišo, njo pa s štirimi mladoletnimi otroki internirali na Rabu in nato v Gonarsu.

Od nje so se poslovili bivši partizani, ki so bili v štabu v Taborski steni leta 1942, člani partizanskih tehnik CT KPS, partizanskih bolnic borovške gore, partizanske usnarne v Belici, tovariši iz slovenske in hrva-

Marjan Morelj

V soboto so na ljubljanskem pokopališču pokopali generalmajorja sanitetne službe JLA prof. dr. Marjana Morelja, načelnika higienskega zavoda vojaške medicinske akademije.

Marjan Morelj se je rodil leta 1916 v Kranju, vendar pa se je z očetom, ki je bil premeščen v Novo mesto, preselil na Dolenjsko, kjer je tudi končal novomeško gimnazijo. Prav tedaj, ko je izbruhnila vojna, je končal medicinsko fakulteto. Med NOV je bil na različnih odgovornih položajih, od bataljonskega zdravnika do načelnika korpusove sanitete in referenta v sanitetnem oddelku glavnega štaba Slovenije.

Po vojni je bil v Beogradu na odgovornih položajih v sanitetni upravi državne sekretariata za notranje zadeve, od 1952. je bil načelnik higienskega zavoda vojaške medicinske akademije, od leta 1956 pa je bil tudi glavni epidemiolog JLA.

Množica ljudi na ljubljanskem pokopališču je pokazala, kako generala Morelja v ožji domovini niso pozabili, čeprav je vrsto let preživel v Beogradu. Dr. Marjan Morelj pač ni bil samo priznan in cenjen strokovnjak, ki si je bil pridobil ugled tudi zunaj meja domovine, saj je napisal 80 strokovnih del, marveč je bil in vse svoje življenje do prezgodnje smrti tudi ostal predvsem človek, tovariš in prijatelj.

Kljub temu, da je bil preza-poslen, je vedno našel čas za pogovor, za droben nasvet ali za pomoč tistim, ki so je bili potrebni. Prav zaradi tega je za priznanim strokovnjakom ob njegovi smrti po huđi in dolgi bolezni vrzel še toliko globlja.

J. P.

Ob grobu kurirčka Lojzka

Za 29. september, dan pionirjev, smo odšli skupaj z učenci 1., 2. in 3. razreda na šmihelsko pokopališče h grobu Lojzka Valantiča.

Njegova sestra Vida je bila v partizanih. Nekoč je dobila važno sporočilo, da mora v Novo mesto oddati pismo. Preoblekla se je v staro ženicico in se odpravila na pot. Ko je prišla, je domači niso spoznali. Povedala jim je, da ima važno pismo, in jim ga je pokazala. Vido so skrili v sobo, predtem pa je izročila pismo Lojzku, ki ga je odnesel tovarišici Lamutovi. Drugi dan je spet preoblečena v staro ženicico odšla nazaj v partizane.

Čez mesec dni so Valantičevo družino pobili, trupla pa zmetali v Krko. Čez teden dni je Krka izbruhnila Lojzka. Ker ni imel od domačih nikogar več živega, ga je pokopala botra.

Njegov grob, ki je bil zaraščen, smo okrasili z rožami in prižgali svečke. Sklenili smo, da bomo vnaprej redno skrbeli za njegov grob.

Učenka 4. a razreda osnovne šole „Katja Rupena“, Novo mesto

ške strani, ki so vzdrževali zveze med partizanskima štaboma obeh republik, predstavniki občin Kočevje in Čabar, številni borci in aktivisti, med njimi trije generali in štirje narodni heroji, ter veliko število ljudi z obeh strani Čabranke. Dolej na tem območju še nobena žena ni imela takega pogreba.

Naj počiva v miru v rodni grudi, ki jo je nadvse ljubila.

Vojaki Andrej Šušteršič, Anton Drolc, Branko Strmec, Janko Erjavec in Franjo Pestotnik pozdravljamo vse znance in dekleta iz okolice Šmarjete, Tuhinja, Doblča, Toškega Čela in Blagovice. Smo redni bralci našega Dolenjskega lista, ki nam v teh dneh v Benkovcih pomeni veliko. Našem ansamblu, ki ga vidite na sliki, smo dali ime „Zviti volan“ in marsikdo nas prav rad posluša. (Foto: A. Šušteršič)

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

RAZŠIRJAMO PROGRAM PROIZVODNJE AVTOMOBILOV IN INOZEMSKO KOOPERACIJO.

K SODELOVANJU VABIMO:

● STROJNE TEHNIKE IN STROJNE INŽENIRJE

KI BI ZELELI V INOZEMSKO TOVARNE NA SPECIALIZACIJO ZA PLANIRANJE ORGANIZACIJE IN VODENJE PROIZVODNJE.

OBENEM VABIMO V ZAPOSILITEV:

- DIPL. INŽ. LESARSTVA
- DIPL. ELEKTROINŽENIRJE
- STROJNE TEHNIKE
- EKONOMSKE TEHNIKE
- KEMIJSKE TEHNIKE
- ELEKTROTEHNIKE

V ponudbi za zaposlitev navedite, kakšen tuj jezik obvladate. Obenem vabimo kandidate za zaposlitev na razgovor.

TURŠKE PODKVE PRIČAJO O BOJU

Na prizorišču bitke prebivalcev srednjeveškega dolenjskega trga s turškimi napadalci? – So male podkve in ostroge od turških konjenikov? – V Gutenwerthu počasi, toda zanesljivo odkrivajo tančice skrivnosti preteklih stoletij

Položaj po izkopavanju v 1970: pogled na temelje predromanske in romanske cerkve, na kozarško jama in na delovna mesta, kjer so predelovali železo (foto: Srečo Habič, Narodni muzej)

Že dve leti nismo poročali o odkrivanju freisinskega trga Gutenberth, čeprav so ves ta čas potekala raziskovalna dela. Mimo okvirnih izsledkov, ki smo jih poznali o podobi srednjeveškega naselja na robu Sentjernejskega polja, sta sedaj odkriti že dve veliki površini, ki sta prinesli marsikaj novega. Letošnje leto predstavlja prelomnico, kajti po študijski obravnavi smo se odločili, da bomo že letos neki del davno odmrlega Gutenwertha oživili in ga vključili v današnjo pokrajino in življenje.

Da bi pravilno presojali to, kar je bilo odkritega v zadnjih dveh letih, bi bilo dobro osvežiti si vse izsledke in delovni proces že od začetka arheološkega izkopavanja na Otoku pri Dobravi.

Oris izkopavanj v letih 1968–1971

Na vzhodnem območju Otoka pri Dobravi je Center za zgodnjerednjeveške in staroslovanske študije pri Narodnem muzeju v letih 1967–1971 sistematično raziskal okoli 1000 kv. m površine srednjeveškega trga Gutenwerth, ki je propadel v času turških vpadov konec 15. stoletja. Najpomembnejše odkritje so temelji cerkve, ki meri 7,2 x 14 m, od tega prezbiterij 4,6 x 5 m. Cerkev ima dve fazi: s pravokotnim in s polkrožnim prezbiterijem. Oba zunanja vogala prezbiterija pravokotne oblike sta podprta z opornikoma. Severno od ladje ter meter globlje od njenih temeljev je bil kanal podoben vkop s kuriščem v sredini. Kanal se nadaljuje pod temeljem cerkve, na severu pa izgine pod profilom neraziskane površine.

Pri kurišču ugotavljamo daljšo uporabo oziroma najmanj trikratno obnavljanje. Skozi vse tri faze kurišča zasledimo številne kose žindre. Kanal s kuriščem je na jugu povezan s hodno površino, ki je starejša od prve cerkve. Na njej smo našli znotraj tlora cerkvenih temeljev več manjših kurišč ter neki ovalni vkop, v katerem je bilo več kosov žindre. Na isti hodni površini sta dve podobni kurišči tudi zahodno od kanala, severno od cerkve. Vkop za veliko kurišče je postopen in v terasah. Na zadnji zahodni terasi sta dva okrogla vkopa s premerom do 20 cm. Okoli vseh kurišč in vkopov je meter širok pas hodne površine, ki je bolj utrjena in temnejša od ostale okolice. Na teh mestih je bilo tudi največ železnih in keramičnih najdb. Verjetno upravičeno menimo, da so to bila delovna mesta, na katerih so izdelovali železne predmete, za katere je bil pripravljen material na velikem kurišču, v kanalu.

Vsa ta dejavnost je starejša od prve cerkve. V isti čas sodi tudi „strojarska jama“, ki se začinja zahodno od pravokotnega

prezbiterija in se nadaljuje vse pod lok polkrožne apside. Pri jami razlikujemo manjši okrogli vkop s premerom enega metra, globok le 0,3 m, ter večji, ki je dolg okoli 6 m in širok do 3 m. Stene jame se zožujejo proti dnu do 1,4 m pod tedanjo hodno površino. Stene obeh jam so na neki način utrjene in so bile nepropustne za vodo. V sredi manjše jame smo dobili celo manjšo keramično posodo. V večji jami so bili kosi kož, nekaj živalskih kosti in nekaj kosov keramike.

Plast nad ruševinami cerkve je debela do 80 cm in kaže še zelo razgibano podobo. Mimo številnih fragmentov keramike in raznih železnih predmetov sodijo v ta čas tudi nekatera „delovna mesta“, ki smo jih ugotovili znotraj cerkvenega tlora. Tu je „peč“ za taljenje bron, ki smo jo našli v severozahodnem delu ladje.

Izven cerkve sodi v ta čas tudi suhi zid z velikim kuriščem in žindro ob njem. Ta zid je

vzporeden s cestiščem. Število najdb je zelo veliko: tu so železni predmeti (žebli, ključi, ključavnice, klešče, svedri, noži, podkve, puščice, ostroge, žel. žica, verige itd.) in pa keramika. Pri opredeljevanju najdb nam pomaga stratigrafija in tipološki razvoj keramike in železnih predmetov. Tu je popoln razvoj ključev, od primitivnih predromanskih prek romanskih do raznih inahic gotških ključev.

K časovni opredelitvi:

v najnižji plasti kurišča v kanalu in enako v okroglem vkopu severozahodno od kurišča so bili fragmenti staroslovanske keramike z valovnico. Ob temeljih cerkve se začnejo najprimitivnejše oblike ključev. Kulturno plast zaključujejo najbolj razvite oblike gotških ključev. Razprava o zaporedju obeh cerkvenih faz še ni dokončana in naš problem je trenutno le v tem, ali je zgornja časovna meja najstarejšega horizonta 11. ali 12. stol. Prva datacija velja, če je pravokotni prezbiterij starejši in ga moramo opredeliti kot predromanskega. Druga datacija pa pride v poštev, če je zaporedje obrnjeno in je polkrožna apside oz. romanska cerkev sta-

rejša, pravokotni prezbiterij pa predstavlja le povečanje romanske cerkve. Arheološki argumenti, da je polkrožna apside vzdana, govorijo za prvo, logika povečevanja prostora pa za drugo možnost. Nad ruševinami obeh cerkva je bogat kulturni sloj, za katerega so najbolj značilni gotški ključi, predmeti oborožitve in pa konjska oprema.

Predelava železa, strojenje kož in še kaj

Na podlagi gornje analize si lahko dovolimo naslednjo rekonstrukcijo:

na levem bregu srednjeveškega toka Krke pri Drami je v času prehoda iz zgodnjega v visoki srednji vek stal neki večji obrat za predelovanje železa, v neposredni sosesčini pa tudi strojarska delavnica. Ta dejavnost iz neznanih vzrokov usahne in na istem mestu postavijo cerkev, ki doživi dve spremembi. S pojavom gotike ali kmalu potem je bila cerkev porušena in na istih krajih kot v času pred prvo cerkvijo nadaljujejo s predelavo železa. Sonda, ki smo jih izkopali na vzhodnem delu Otoka, geografske raziskave in pa podrobna arheološka topografska dela, ki smo jih opravili na celi površini Otoka, pričajo o veliki in urbanistično urejeni naselbini. Pet sond, ki smo jih izkopali v osi cestišča, kažejo, da je cesta potekala od Miklavževe cerkve na severnem koncu Otoka pa do levega brega Krke pri Drami.

V štirih naslednjih sondah smo našli stavbne komplekse na osrednjem in severnem delu Otoka. Povsod smo našli najmanj na trikratno obnavljanje stavb. V sondi ob šentjernejski cesti pa smo dobili prečni preizkus skozi kamnit nasip, ki spominja na porušeno obzidje. V sondi vzhodno od pokopališča okoli Miklavževe cerkve je bil globok predrednjeveški vkop – kanal, ki vodi iz nekdanje struge naravnost proti zahodu in se končuje ob vzhodnem zidu današnjega pokopališča.

Stavbni ostanki v sondah in enako drobne najdbe, tj. keramika in železni predmeti, so visokosrednjeveški in poznosrednjeveški. Na dan so prišle tudi rimske najdbe: fragmenti zgodnjemrinskih fibul, kosi stekla, keramike in opek. Rimska sta tudi dva okrogla temelja v ladji cerkve.

V l. 1971 smo razširili izkopno polje za eno vrsto kvadrantov proti severu. Razen tega smo nadaljevali s podrobnim raziskovanjem „peči“ od ku-

rišča v kanalu severno od cerkve. Sledil je še odkop znotraj temeljev cerkve. S tem smo zaključili izkopavanje na južnem delu otoškega prostora.

Sistematično smo odkopali še nadaljnjih dvanajst kvadrantov na osrednjem prostoru otoške površine oz. okoli 50 m južno od Miklavževe cerkve.

Z izkopom vrste kvadrantov severno od cerkve je v glavnem zaključena podoba delavniških kompleksov, ki smo jih odkrivali v prejšnjih letih. V tej novi situaciji se je pojavil pred nami cel objekt, ki smo ga do sedaj označevali kot „peč“ ob kurišču v kanalu. To, kar smo doslej imeli za „peč“, je le osrednji in najnižji del tega objekta, ki ima naslednje značilnosti: to je približno 10 m dolg stopničast ukop; njegov najnižji del je dolg 4 m, širok do 1,50 m; do dna ukopa nismo prišli zaradi talne vode. Cel ukop ob kanalu je dolg približno 10, širok do 8 m, ima ovalno obliko. Severno in zahodno od kanala so večji, popolnoma okrogli ukopi, ki tvorijo pravokoten tloris okoli stopničastega ukopa.

Se posebej je zanimivo, kje so bile posamezne najdbe. Tako smo npr. v okrogli jami severovzhodno od kanala našli skoraj celo keramično posodo večjega tipa. Po brežini in terasah ob zahodnem delu ukopa smo na sterilni osnovi dobili strnjeno površino žindre, kosov litega železa in nekaj kosov železne rude. Žindro smo našli tudi na dnu najnižjega dela opisanega ukopa. Nad žindro je bila v dolžini okoli 3 m in širini okoli 1 metra 40 cm debela plast rastlinskih ostalin, med katerimi smo našli fragmente keramike in usnja. To je plast česlovine. Ni nobenega dvoma, da je pred nami ukop, ki je bil v starejši fazi povezan z železarsko predelovalno dejavnostjo in komaj po odmiranju slednje prihaja do nove uporabe, za katero je značilna „česlovina“ oz. strojenje usnja. Ukop, ki smo ga morali zaključiti pod severnim zidom cerkvene ladje, se še nadaljuje in se zaključuje s popolnoma okroglim ukopom s premerom enega metra. Žindra je bila tudi v ostalih ukopih okoli kanala. Zaključujemo z ugotovitvijo, da je pred nami objekt, pri katerem razlikujemo najmanj dve fazi: starejšo, ki je povezana z železarsko predelovalno, in drugo, najbrž s strojarsko dejavnostjo. Objekt je starejši od cerkve, kar kaže stratografski odnos med severnim zidom ladje in kanalom. V dvajsetih kvadrantih, ki smo jih odkrili v osrednjem delu gutenberške površine, smo prišli do naslednjih izsledkov:

6 metrov široko cestišče

Odkrili smo cestišče, ki je bilo izdelano iz oblic in lomljenec. Osnovo za cestišče postavljajo večji kamni, prostori med njimi pa je izpolnjeno manjšimi, ki ležijo v svetlobni kasti mali. Vse skupaj pokriva do 10 cm debela plast šotra, je pomešan z zemljo. Oba robna cestišča sta izdelana iz večjih kamnov. Cestišče je v osi tistega dela ceste, ki smo jo odkrili v južnem delu otoške površine, se skoraj praviloma ujema smerjo današnjega kolovoza Miklavževe cerkve do Drami. Cestišče je tu široko 6 m, na stoma je razširjeno, vzhodno cestišča je ruševinska plast, jo sestavljajo obdelani kamni, so del neke arhitekture. Zahodno od cestišča so ostanki kurišča, ob katerih je bilo veliko keramike. V jugovzhodnem kotu ukopa se je pojavil velik zidu, ki je izdelan iz večjih kamnitih blokov, ki so položeni tako, da dajejo videz vogalnice, lepo prirejenim notranjim najmanjšim licem. Zid je širok 1,2 m.

Zdi se, da se ta objekt nahaja na lokaciji ter izročilo dejansko možnost, da smo našli na romansko cerkev sv. Katarine.

Na cestišču smo našli številne živalske kosti in enako veliko število železnih najdb, med katerimi je treba še posebno poudariti puščice ter dele konjske opreme, npr. in konjeniške opreme, podkve, uzde, ostroge. Vsi ti predmeti je po svojem značaju neenotna in bi jo lahko delili na dve skupini. Med podkvami razlikujemo velike in zelo majhne. Isto velja za železne ostroge.

Na cestišču, ki smo ga odkrili, je bil boj med napadalci Turki in prebivalci Gutenbertha. Orožje in oprema pa sta pripadala enim in drugim. Male podkve in ostroge so bile po vsej verjetnosti turške.

Na tem mestu smo zanesljivo zadeli na ključni prostor znotraj Gutenbertha. Ko smo lani v jeseni zaključili raziskovanje, nam je bilo jasno, da moramo letos raziskovati prav na tem prostoru. Letošnje delo pa je pokazalo, da se načeloma naša domneva, da se nahajamo na tržnem prostoru, je sukulno vse javno življenje bližnje in daljnje okolice.

O nadaljevanju raziskovalnega dela na tem prostoru bomo poročali ob koncu letošnje akcije.

Dr. V. Šribar

Nekaj železnih najdb iz 1970: bojna oprema konjenikov

...tote primerjavo nas ni pretrdo prijeli za b... Samovoljna je in pri... kaže pa vendarle, ... kričeče je nesoraz... in kako usodno za... v turističnem go... gospodarstvu za drugimi deli... Slovenije.

Širša Dolenjska obsega, ... eno šestino slovenske zemlje. Torej bi... pripadala tudi ena šestina... prometa, saj... da njene turistične... ne zaostajajo za... slovenskimi. Po... Dolenjske turistične... nas strezljivo, ker... daleč od šestine. Šele... pri dvajsetini smo v... številu gostov, ki... slovenske turistič... kroje, v skupnem števi... nečitev pa smo že na... slabšem. Komajda štiri od... turistov prespi na... Dolenjskem. Bivalna doba... je sila kratka, najdaljša v... brežicah - kakih pet dni, ... najkrajša v Trebnjem -... vsega nekaj več kot en dan.

Vse to zato, ker smo v tu... rizmu komajda shodili. V tem... stavku ni namen ponavljati, ... možnosti ima naša deže... lica v rekreativnem, komercia... no-zdravstvenem, lovem, ribo... lovnem, izletniškem in ne vemo... kakšnem še turizmu, spomnili... bi radi na dolenjsko posebnost, ... ki je običajno ni v turističnih... prospektih in priporočilih, ki... pa bi lahko veliko pomagala ne... samo turističnemu napredku, ... temveč tudi kmetijstvu in go... spodarstvu nasploh.

„Vi ne veste, kaj imate, ko... pridelujete svoj cviček,“ smo... jih dobili pod nos na ptujskem... posvetovanju, kjer so se zbrali... odgovorni republiški in pokra... jski moške s turističnimi in... kmetijskimi novinarji ter se po... netovali o „pomenu vina v na... cionalnem gospodarstvu s po... sebnim ozirom na turistično... ponudbo“.

ZDAJ »ŽANJEJO« POSREDNIKI

Menda res ne vemo. Cviček, metliška črna in bizeljčan so na našem trgu zelo iskana in cenjena vina, njihova proizvodnja pa povsem nezadostna, pravi vihariki strokovnjak prof. Miran Veselič. In ta ubogi dolenjski človek, ki poti znoj na obronkih dolenjskih gričev, ki dajejo tako kapljico, ima kaj malo koristi od tega. Komaj dvajset do trideset odstotkov od prodajne vrednosti vina kane v vinogradnikov žep, vse drugo se prime izankem vseslovenskem vinogradniškem posvetu v Kostanjevici, kjer so dobesedno bili plat gradništvu.

Zato - čim manj posrednikov! Kupci in pivci naj sami pridejo bliže, razen vina bodo

Trška gora, eden tistih dolenjskih gričev s cerkvico na vrhu, katerih življenje je znal s tako ustvarjalno voljo prepesniti Trdina. Emilijan Cevc pravi, da je Janez Trdina nabral in namodroval svoje Bajke in povesti med svojim romanjem po teh gričih in vaseh. „v samotnih urah jih je prekapal v nenavaden napoj - zdaj slasten kot vivodinec, zdaj kisel kot cviček, zdaj strupen kot hebatov zvarok. Pisatelj nas premamlja s pripovedovanjem, v katerem se ljudska domišljija zliva z njegovo. Veselimo se pojocje, sočne govorce, ki diši po zemlji in potu in je zaradi te prvinskosti klena kot zrel sad...“

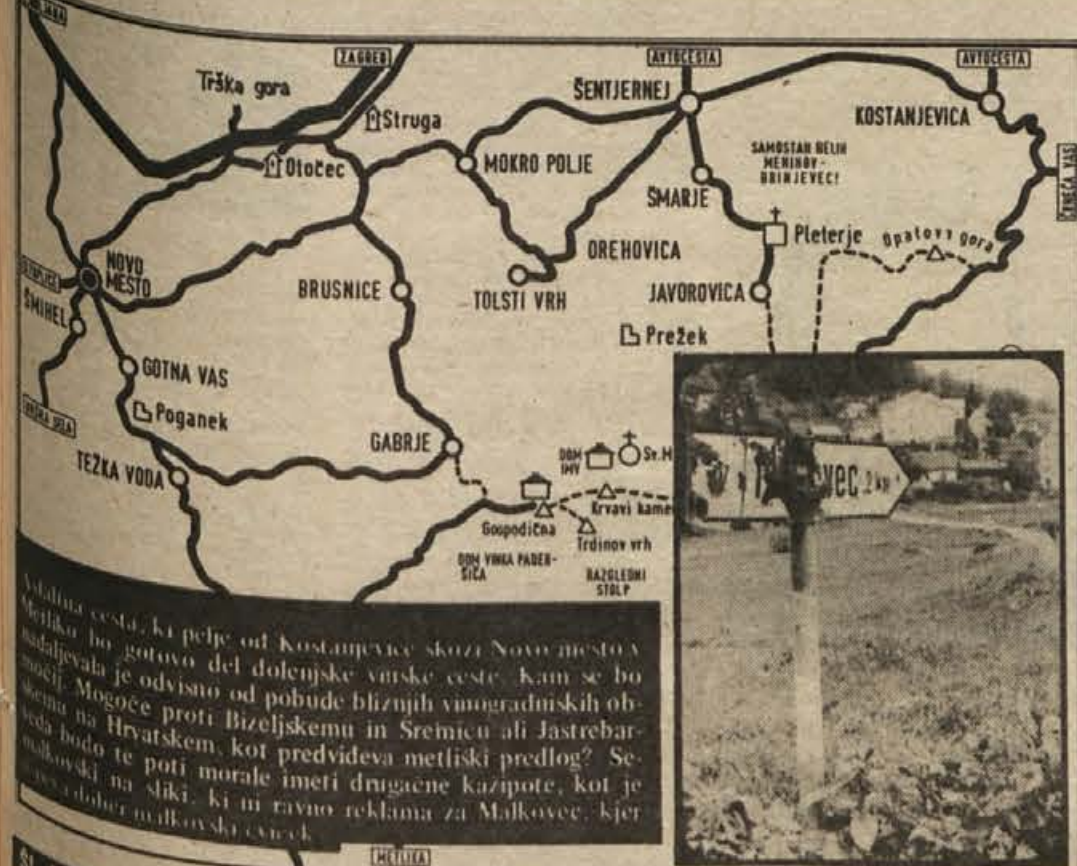
IMENITNOST, KI BI JO LAHKO IMELI

Dolenjce dramati »budnica« iz Pariza

Ne samo Dolenjsko, tudi druge vinogradniške predele je spodbudil poziv mednarodnega centra iz Pariza k razmišljanju o vinskih cestah

Pod brajdo, v deželi rajsko mili. Zaradi edinstvenega okolja, ki ga lahko nudi vinogradništvo, je treba našo vinogradniško krajino bolj zaščititi, preprečiti nove urbanistične »grehe« nad njo in ne poniglavo zapravljati vrednote, ki so povezane z njo. Če bo to storjeno, bo v naših gorinah še dosti takih prizorov, kot je tale z Brezovice nad Mokronogom.

...ki pelje od Kostanjevice skozi Novo mesto... Metlika bo gotovo del dolenjske vinske ceste, kam se bo... nadaljevala je odvisno od pobude bližnjih vinogradniških ob... moščin. Mogoče proti Bizeljskemu in Sremiciu ali Jastrebar... vada bodo te poti morale imeti drugačne kazipote, kot je... malokovski na sliki - ki ni ravno reklama za Malkovec, kjer... vseh dober malokovski cviček.

spoznali tudi deželo, ljudi, posebnosti in znamenitosti, ki jih je vredno videti. Ta misel je rodila vinske ceste, ki so pomagale preobraziti cele vinogradniške predele v Nemčiji, Franciji in Avstriji.

NI BILO KAJ JAVITI PARIZU

Iz »spanja pravičnega« nas je zbudil »Mednarodni center za zvezo med propagandnimi organi za proizvodnjo vina,« kot se imenuje ta organizacija, ki ima svoj sedež v Parizu. Iz Pariza so namreč zaprosili našo zvezno vlado, da bi pomagala pri popisu vinskih cest v Jugoslaviji, da bi jih potem lahko vnesli v register mednarodnih vinskih potopisov, ki so sestavni del propagandnega gradiva za turistične možnosti posamezne dežele.

Ugotovili smo lahko le, da takih cest nimamo in da bi bilo koristno razmisliti o njih. O tem se je lahko prepričal vsak, kdor je kdaj potoval skozi Po-

renje, tam, kjer je znamenita mednarodna vinska cesta Freiburg-Colmar, kjer je vinska cesta Nemčije, Badena, Schwabena, ali bliže v sosednji Avstriji, kjer nam pred očmi tuji kažejo, kako je mogoče vinogradništvo oživiti z viskno cesto, ki povezuje vinogradniške okoliše Kleka, Sv. Ane ali avstrijski del Slovenskih goric, ki se imenujejo Windische Buechel.

METLIKA SE NAVDUŠUJE

Pri gospodarski zbornici Slovenije so začeli resneje razmišljati, ko so prejeli predlog Kmetijske zadruge iz Metlike, ki se zaveda, kaj bi pomenila vinska cesta za belokranjski vinogradniški okoliš.

Takole so napisali v Metliki: »Vemo, da bo prišla v poštev Kostanjevica na Krki. Pot bi nadaljevali prek Sentejnerja v Novo mesto - dolenjsko metropolo, ki nudi obiskovalcu poleg cvička tudi kulturne znamenitosti. V Metliko pridemo čez

slikovite Gorjance, ki imajo v neposredni bližini zelo poznane vinske gorice: Drašiče, Radovico, Vinomer. Tam pridelujejo zelo iskana metliška vina: metliško črmino, modro frankinjo, žametovko, portugalko ter kraljevino. Samo mesto Metlika, ki je staro čez 600 let, je zelo zanimivo in slikovito. Tu si velja ogledati Belokranjski muzej v metliškem gradu, kjer se lahko seznanimo z zgodovino te pokrajine. Druge zanimivosti so še na primer: rojstna hiša kiparja Alojza Gangla in pisatelja Engelberta Gangla, mestna hiša iz leta 1869, kopališče na Kolpi... V središču Metlike stoji 200-vagonska vinska klet, zanimiva po svoji obliki in znana po metliški črmini. Ob Metliki teče reka Kolpa, ki ima lepo urejeno kopališče, ter je bogata s somi, ščukami, belicami itd...“

Hvale vredna pobuda »odspodaj«.

NE GRE ZA PIJANČEVANJE

Dolenjska bi lahko imela eno najbolj privlačnih in zanimivih vinskih cest ne le v Sloveniji, temveč v tem delu Evrope nasploh. Tu je Kostanjevica s svojim vinogradniškim zaledjem, znamenitim gradom in kulturnimi stvaritvami Forme vive, od tam ni daleč na Sremič, Malkovec ali Bizeljsko, kjer pridelujejo odlična vina, blizu so Čateške Toplice in Šmarješke Toplice. Asfaltna cesta pelje do samostana Pleterje, mimo Otočca, Trške gore skozi Novo mesto, ki šteje med vodilna središča halštatske kulture v Vzhodnih Alpah, ki ima s svojo kapiteljsko cerkvijo enega izmed najlepših arhitektonskih spomenikov pri nas in ki premore še celo vrsto drugih znamenitosti. Od tam bi vinska cesta krenila proti Gorjancem v Metliko, kot predlaga metliška zadruga. Povsod ob cesti, ki je že asfaltirana, so vinske gorice s hrami, kjer je mogoče kupiti vino iz kleti in se prepričati o gostoljubnosti dolenjskih ljudi.

Seveda to še ni dovolj, da bi vinsko cesto vnesli v register in ji s tem dali mednarodni sloves. Potrebno bi bilo bolje opremiti gostišča in vinske kleti, pomagati kmetom, da bi bolje uredili svoje domove, ki bi sčasoma lahko sprejemali goste tudi v večdnevno bivanje, treba bi bilo še več turistično pospeševalnih akcij in prireditev, ki bi pritegnile goste.

Vse to so zaenkrat le zamisli in predlogi. Čimprej bi bilo treba začeti z delom, saj že lep čas zapravljamo priložnosti, hodimo okrog kot slepci, tarnamo o revščini in zaostalosti, kot da bo zato bogastvo prišlo samo po sebi.

Za konec pa še ena misel: ko propagiramo vinsko cesto in vključevanje vinogradništva v turizem, ne podpiramo alkoholizma in pijančevanja, ki je nekaj povsem drugega od opisanih predlogov in zamisli.

Besedilo in slike: MARJAN LEGAN

Iz dežele vzhajajočega sonca je prišel umetnik Ryoichi Tamura, da je iz gorjanskega hrasta oblikoval to skulpturo, ki je postala del kostanjeviskega prifežališča umetnosti. Ali znamo vse to dovolj ceniti in nazadnje - tudi ustrezno izkoristiti v turizmu?

kultura in izobraževanje

Kulturna jesen v Novem mestu

V počastitev občinskega praznika se bo zvrstilo v Novem mestu več pomembnih likovnih in knjižnih razstav ter drugih kulturnih dogodkov. Studijska knjižnica Mirana Jarca bo že 20. oktobra priredila v svoji avli spominsko razstavo ob 30-letnici pesnika, pisatelja, publicista in kritika Mirana Jarca ter ponudila javnosti na vpogled do zdaj najboljše njegove gradivo, ki ga hrani: Jarčeve samostojne knjige, publikacije, v katerih je sodeloval, ponatise, rokopise, slikovno gradivo in še marsikaj drugega. Takoj zatem bo knjižnica s knjižno razstavo počastila 80-letnico rojstva pisatelja Iva Andriča, prvega jugoslovanskega nobelovca. Z Mladinsko knjigo pa bo knjižnica v prostorih MK na Glavnem trgu priredila razstavo domoznanske literature o Novem mestu. Od likovnih prireditev velja omeniti dve, ki ju bo Dolenjski muzej organiziral v Dolenjski galeriji. Najprej bo retrospektivna razstava del akademskega slikarja Vladimirja Lamuta, na kar je bilo treba čakati malone celo desetletje. Te razstavi bo sledila razstava, na kateri se bodo občinstvu predstavili slikarji - udeleženci druge dolenjske slikarske kolonije.

Rabuzin v Trebnjem

„Zmeraj ostajam sam z nenasilskimi slikami. Moji spretnosti so pot k nenasilskimi slikam. Pot k svetu so, v katerem živi sreča.“ Tako pravi o sebi in svojem delu sanjarski slikar Ivan Rabuzin, nekdanji mizar, ki v Ključu pri Novem Marofu že deset let živi le še za umetnost. Razstavo njegovih slik, 42 po številu, pretežno olj, bodo odprli v soboto, 14. oktobra, ob 17. uri v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem. Uvodno besedo bo imel na otvoritvi prof. Vladimir Maleković, umetnostni kritik in član umetniškega sveta Tabora SLS, ki bo razstavo tudi odprl. V koncertnem zvezu bosta sodelovala recitatorka Zvonka Falkner in Silvo Mihelčič, ki bo nastopil z elektronsko harmoniko. Razstava bo odprta do 29. oktobra vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 18. ure.

Ivan Rabuzin: OTROCI, slika v olju - Slikar tega dela ni uvrstil za razstavo v Trebnjem, kjer bo sicer pokazal javnosti slike, nastale v zadnjih štirinajstih letih, objavili pa so jo v katalogu, ki so ga z razstavo vred omogočile delovne organizacije iz trebanjske in novomeške občine ter iz Ljubljane.

TRŽAŠKI SLIKAR GOST LIKOVNEGA SALONA V KOČEVJU

Umetnikova opozorila človeštvu

Klavdij Palčič: napredek lahko človeštvo ugonobi, zato mora zmagati pamet - Slike kažejo, nad čim je njihov oče zaskrbljen - Ni igračkanka

Klavdij Palčič, tržaški slikar, Slovenec, razstavlja od 3. do 19. oktobra v Likovnem salonu v Kočevju svoja dela. Pokrovitelj razstave je občinska skupščina Kočevje. Po otvoritvi razstave smo ga zaprosili za razgovor.

- Za uvod nam povejte, prosim, kaj menite o kočevskem Likovnem salonu?

- Vseč mi je posebno še zato, ker je spodaj tržnica, se pravi, da je

umetnost povezana z življenjem in ni neke v oblakih. Prepričan sem, da prav zato zaidne na razstavo več preprostih ljudi, kot bi jih sicer, če bi bila to nekakšna reprezentančna

Klavdij Palčič (desno) v razgovoru s tajnikom kočevskega Likovnega salona Ladom Gašparcem (Foto: J. Primc)

Mali kulturni barometer

ZA PALČIČEM BIZOVIČAR - Za slikarjem Klavdijem Palčičem, tržaškim Slovencem, bo v kočevskem Likovnem salonu razstavljal ilustracije Milan Bizovičar, slikar, ki velja za odličnega knjižnega ilustratorja. Razstave v Kočevju so zelo obiskane: posamično si ogleda po približno 3000 do 3500 ljudi.

NAŠ V ŠPANIJI - V Barceloni je med kongresom Morop razstavljal risbe in grafike z železniško tematiko slovenski akademski slikar Stane Kumar. Na Pirenejskem polotoku se slovenski umetniki redkeje predstavljajo.

MARLJIVI V KRANJU - Septembra in oktobra sta v Kranju razstavljala svoja dela dva slovenska ustvarjalca: slikar Franc Novinc svojestransne krajine v Mestni hiši, kipar Alojz Čampa pa lesene kipe v Prešernovi hiši.

SLOVENSKI OKTET NA SEVERU - Na tritedensko koncertno turnejo na Norveško je prejšnji teden odpotoval Slovenski oktet. V tej Skandinavski deželi bo imel petnajst koncertov.

Idejnost

Bitka za preosnovno šole, kijo je v Sloveniji začel pred letom in pol CK ZKS, seveda še ni dobljena, vidno pa je napredovanje. Na to so opozorili prejšnji teden na seji sekretariata CK, kjer so tudi opozorili, kaj je treba še narediti. Dr. Aleksandra Kornhauser, podpredsednica republiškega IS, je dejala, da marksizem pri pouku ne bi smel biti nalopka, ki bi jo spral prvi dež. Pri tem je sekretar CK inž. Andrej Marinc opozoril, da bi morale pri preosnovi šole poleg ZK sodelovati vse napredne sile. Ludvik Zajc, predsednik republiške izobraževalne skupnosti, pa je ugotovil, da so bili polovični uspehi do zdaj doseženi pri idejnosti pouka zato, ker je naš šolski sistem še vedno meščansko obarvan. Dejal je, da so poklicne šole jez, ki ovira delavsko in kmečko mladino, da bi nadaljevala šolanje na šolah višje stopnje.

NOBELOVEC ČASTNI DOKTOR - Pisatelj Ivo Andrič, prvi Jugoslovčan, ki je dobil Nobelovo nagrado za književnost, praznuje leto 80-letnico rojstva. Beograjska univerza mu je ob tem jubileju podelila naslov častnega doktorja.

CETRTINA POD STREHO - Z denarjem, ki ga zbira novomeško društvo ekonomistov, bodo leto prekrili četrtno grajskih ruševin, del, ki je viden z avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb. Delavci iz Suhe krajine delajo na Hmeljniku že nekaj tednov.

ODDOLŽITEV PESNIKU - Spominsko razstavo o pesniku, dramtiku in prevajalcu Pavlu Golju v Trebnjem so uredili z gradivom, ki ga hrani predvsem Studijska knjižnica Mirana Jarca iz Novega mesta. Mnogim se je tedaj spet utrlila misel, ali ne bi bilo pravilneje, da bi vsaj dokumentarni del pesnikove zapuščine hranili v pesnikovi rojstni hiši v Trebnjem, kjer naj bi uredili Goliovo spominsko sobo. To zamisel podpirajo zlasti kulturni delavci - tudi iz drugih dolenjskih občin. Seveda je vse odvisno od tega, ali se bo samo Trebnje zavzelo, da bi pesnikovo spominsko sobo naposled le začeli urejati.

ZAPUŠČENI GROBOVI - Marsikateri učitelj je povedal, da je bil v veliki zadregi, ko je želel na novomeškem ali smihelskem pokopališču učencem pokazati grobove osebnosti, znanih iz naše literature in umetnostne zgodovine. Grob Janeza Trdine je skupina srednješolcev iz Ljubljane pred dnevi zaman iskala, medtem ko so se dijaki ob grobu Prešernove izvoljenke Julije na smihelskem pokopališču zgrozili: samo nečitljiv kamen jih je opozoril, da je tam neke pod rušo pokopana ženska, zaradi katere je Prešeren spletal vence večno lepih poezij. Ob vsem tem bi se moral zgroziti še kdo, nemara tisti, ki so jih polna usta obljub, naredijo pa figo.

HOTEL KUPIL SLIKO - Običaj je že, da občani in delovne organizacije iz Kočevja odkupijo po nekaj slik ali kipov umetnikov, ki razstavlajo v Likovnem salonu. Že na otvoritvi razstave slik Klavdija Palčiča je odkupil eno izmed njegovih grafik HOTEL PUGLED.

stavba. Menim, da je tako prav, saj je umetnost približana ljudem, ljudje jo laže spoznavajo, umetnost pa jih plemeniti.

- Vodstvo Likovnega salona namerava organizirati slikarsko kolonijo, ki bi poslikala zunanje stene salona oziroma tržnice. Bi se tudi vi udeležili te kolonije?

- Seveda bi se, če me bodo povabili.

- Razstavljate dela, ki so polna simbolike in zato preprostim obiskovalcem malo teže razumljiva. Bi za naše bralce povedali malo več o svojih delih, o svojem sporočilu svetu?

- Razstavljam grafike, reproduktivne grafike in risbe, delam pa sicer še plastike. Značilnost mojih del je, da slikam v raznih variacijah na isto temo. Omenim naj svoja dva ciklusa „Skorajšna možnost“ (Iminenca possible) in „Viseča nevarnost“ (pericolo incombente).

V obeh je tematika skoraj ista. Skorajšna možnost ali viseča nevarnost je atomska bomba, ki lahko zdaj zdaj eksplodira; lahko je to tehnični oziroma industrijski napredek, ki zastruplja vodo, zrak, onesnažuje okolje in lahko ugonobi civilizacijo itd.

Vse moje slike imajo trdno idejno osnovo. Osnovna misel je vzeta iz vsakdanjega življenja in je razumljiva vsakemu človeku. Skratka: moje misli, sporočila niso abstraktna, oddaljena od življenja. Res pa je, da je moj način izražanja svojestrans poseben, simboličen in zato včasih teže umljiv.

- Opzarjate torej človeštvo, da ga napredek lahko ugonobi?

- V mojih delih je morda res čuti nekaj pesimističnega, vendar osebno upam, da se bo človeštvo znalo iz tega izmotati. S slikami poudarjam, da me vse to skrbi. To sporočam družbi in to hkrati pomeni, da je moje delo resno, ne pa nekakšno igračkanka.

- Razstavljate tudi risbe?

- Risbe so običajno tudi študije za zahtevnejša dela. Svojemu delu

MISLIJO NA POMLAD

Občinski svet ZKPO v Brezicah je ugodno ocenil dejavnost v letošnjih prvih osmih mesecih. Spregovoril pa je tudi o nalogah v novi sezoni. Pri zadnjem si, da bi čimprej odprli pionirski oddelki pri občinski matični knjižnici, ki bi dobil prostore v prosvetnem domu. Hkrati bi proslavili tudi mednarodno leto knjige. V. P.

hočem vedno dati trdno, stvarno osnovo, zato si pred pravim delom vedno pripravim precej studij.

- Vi ste stari komaj 32 let. Ste Slovenec. Kako ste se mogli tako hitro uveljaviti, saj ste razstavljali že v mnogih državah in seveda v mnogih uglednih galerijah?

- Delam v Trstu, kjer je res huda konkurenca in zahtevno občinstvo. Tu se je težko uveljaviti. Za moja dela se je že zgodaj začel zanimati Giulio Montenero, ravnatelj muzeja „Revoluta“ v Trstu. On mi je že leta 1962 organiziral razstavo v eni najbolj znanih tržaških galerij. Potem sem razstavljal v mnogih galerijah, ki imajo ugled. J. PRIMC

Še strašijo nezorane ledine

Zakaj kultura ne prodre do vseh delavcev? - Izjem za prste rok

Pravica delavca do kosa duhovnega kruha ne bi smela bledeti in plesniti v obležanih kupih smernic, priporočil, resolucij, ekspozicij in kdove česa še. Ne bi smela, pravimo, a se vseeno dogaja. Zakaj? Zadostuje opravičilo, da v potrošniški družbi ni časa za igre, koncerte, razstave? Če ne, zakaj je na delavčevi mizi tako malo tega, čemur pravimo kulturna dobrina?

Da ne bomo filozofirali: na novo-meški sindikalni konferenci so prejšnji teden (bežno) ugotovili, da se je izjalovila akcija, ki jo je pred meseci začel sindikat za poživitev kulturne dejavnosti med delavci in za delavce. O tovrstnih prazninah v delavskih vrstah so se teden dni predtem razgovorili tudi udeleženci konference Zveze kulturno-prosvetnih organizacij te občine. Kje šepa, zakaj še vedno strašijo nezorane ledine?

Vzroki za mrtvilo so v vsaki delovni organizaciji drugačni. Natančnejša anketa in analiza bi pokazali, da je več „delavske kulture“ tam, kjer se zanjo zavzamejo šefi. V vojaškem žargonu bi rekli, da generalu sledi vojska. Na prste rok bi lahko prešteli direktorje, ki poleg vsakdanjega „angažiranja“ še dobijo prosto minuto za razstavo, gledališče, koncert. Na splošno je kulturno življenje v podjetjih postranska, zapečkatarska stvar, tu pa med občinami ne bi delali izjem.

„Sramotiljenca“ žiga seveda ne gre pritikati tjavendan, kar po vrsti, ne da bi vedeli za podrobne razloge. Teh pa npr. tudi v nedavni, sicer dobro zamišljeni sindikatovi anketi, izvedeni v novomeški občini, niso na-

Več kot 10.000 obiskovalcev si je ogledalo retrospektivno razstavo del slikarja in grafika akademika Božidarja Jakca v mariborski umetnostni galeriji. Razstava je bila odprta do nedelje, zdaj pa bodo del gradiva prenesli v Zalec. (Foto: I. Z.)

NOVO IME V NOVI SEZONI

Vida na preizkušnji

Kaj pravi Vida Češnovar, ki je v Valvasorjevi knjižnici zamenjala Marjanco Uršič?

20. oktobra bodo v krški galeriji odprli novo likovno razstavo: s 15 plastikami in večjim številom akvarelov se bo predstavil mariborski umetnik Gabrijel Kolbič. Kot je povedala Vida Češnovar, ki je poletni „prevzela“ od Marjanca Uršič Valvasorjevo knjižnico in galerijo, bo to prva likovna prireditev v novi sezoni, hkrati pa tudi zadnja v tem letu. Neogrevana galerija ne dovoljuje, da bi prirejali razstave v mrzlih zimskih dneh.

Češnovarjeva se je v krško občino vrnila iz Sevnice, kjer je dve šolski leti poučevala na osemletki. „Bila sem predvidena za to delovno mesto že tedaj, ko so mi kot tukajšnji občanki - doma sem z Velikega Trna - dali štipendijo za študij svetovne književnosti.“ pravi.

„Nekaj knjižničarskih izkušenj sem dobila na enome-sečnem strokovnem izpopolnjevanju, recimo toliko, da sem ugotovila, da se je Marjanca Uršič knjigam posvečala z veliko ljubeznijo in poslušom za bralce. Zato v Valvasorjevi knjižnici najdeti tudi taka dela in take avtorje, ki jih nima nobena ljudska knjižnica daleč naokrog.“

„Kaj je potrebno po vašem mnenju napraviti, da knjige ne obležijo na policah in da se za puliti zvrsti čimveč obiskovalcev?“

„Premalo časa sem tu, da bi govorila o izkušnjah, predstavljam pa si, da bi bilo več obiskov, če bi bralce vzgajali. Po mojem je ena pomembnih knjižničarjevih nalog in dolžnosti, da bralca, ki se ne more odločiti, svetuje. Ena sama oseba tega seveda ne more opraviti, v našem primeru pa za več zaposlenih menda ni denarja. Prepričana sem tudi, da bi ljudje v knjižnico rajše hodili, če bi se v njej kaj pomembnega dogajalo. V mislih imam na primer literarne večere,

ki naj bi se končavali s pogovori med ustvarjalci in poslušalci.“

„O šolarjih ne bom posebej spraševal, saj ti pritikajo na knjižnice že zaradi obveznega čtiva in del, ki jih morajo prebrati za bralno značko.“

„Res je, da šolarji sami pridejo, a šele potem, ko jih privede nujna. Poleg knjig pa bi jim morala knjižnica dati še kaj, da bi vanjo zahajali z veseljem. Mišlim, da bi najmlajše privabljale sem ure pravljic ali kaj podob-

nega. To so seveda misli in za zdaj še samo moje zamisli, boljše, samo kažipot, v kateri smeri je treba delati.“

„Vam bo šolska praksa kaj pomagala v knjižničarstvu?“

„Nekaj že, zlasti pri nabavi knjig. To je pomembno vprašanje za obstojnost in živost sleherne take ustanove. Seveda pa se koncept še rojeva. Ob tem se močno zavedam svojega začetenstva in tega, da sem tako v knjižnici kot v galeriji na trdi preizkušnji. Ker mi volje in veselja ne manjka, si domišljam, da jo bom prestala. Kako se bom obnesla, se bo pri galeriji videlo po prvi razstavi.“ I. ZORAN

vedli. Zato je tudi ta zapis napol do- ročen, za konec pa raje izberimo obratno pot, ki bi tu logično sledila. Hvalevredno je, da so podjetja, kjer kultura ni zadnja potreba - in pri njih bi se morala (ogromna) večina zgledovati. J. PEZEL

KROJAČ - PEVEC - PREDSEDNIK

Po škarjah še note

Alojz Pergar: »Peli bomo v Kranju, Metliki, Impolci in Novem mestu - Pričakujemo več pevcev«

„Letos marca je naše pevsko društvo praznovalo petnajstletnico ustanovitve.“ je pričel pogovor Alojz Pergar, predsednik upokojenskega pevskega društva v Novem mestu. „Ustanovil ga je pokojni tovarš Savnik, pečovodja je bil njegov sin Boris. Pri nas je sodelovala še dramska sekcija, ki jo je vodil Polde Cigler, a se je kasneje osamosvojila.“

„Po smrti ustanovitelja nismo vadili dve leti. Zaradi zatišja“ in ker sem vedel, da bi marsikateri upokojenec - pevec ponovno rad zapel, sem zbral nekdanje člane in zborček je hitro zaživel. Danes imamo 25-članski mešani zbor, ki je zelo delaven. Do sedaj smo imeli vsako leto po štiri večje nastope. Radi smo sodelovali tudi pri manjših proslavah in smo se in se bomo vedno odzvali vsakemu vabilu.“

„Letošnji načrti?“

„Prejšnji teden smo pričeli redne vaje. Pripravljamo se za nastope na večjih koncertih za upokojence v Metliki, Kranju, Impolci in v novomeški bolnišnici na pljučnem oddelku. Sodelovali bomo še pri nekaterih drugih svečanostih. Zato bomo imeli včasih pred nastopi vaje tudi po dvakrat ali trikrat na teden.“

„Koliko podobnih društev je še na Dolenjskem?“

„Smo edini, pa tudi v Sloveniji jih je malo. Naše je eno najstarejših in najaktivnejših. Vsi člani želimo, da bi se nam pridružil še več upokojencev, ki znajo peti, saj bi bil zbor tako močnejši, obenem pa se ljudje v društvenih prostorih spoznavajo in marsikatero trdno prijateljstvo med upokojenci se je sklenilo prav na naših vajah. Zlasti zato, ker imamo prijetno sobo, kjer vadimo in seveda tudi poklepamo. Kot zanimivost in v pogum tistim, ki se „bojijo“ priti v društvo, naj omenim, da v zboru pojeta dve ženski, stari po 88 let.“

„Koliko časa požete pri upokojen- jcih?“

„Lahko rečem, da sem svojih 68 let prebrodil s pomočjo pesmic. Kot sedemnajstleten fantič, ko sem se premenal sem veliko pesvkih družin, spoznal veliko ljudi, krajev, občejev, vse s pomočjo glasu. Doma sem iz Smarjete, 30 let pa sem pred- vel in prepeval na Otočcu. V Novem mestu živim z družino že devet let. pri „Dušanu Jerebu“ pa pojem 10 let. V našem upokojenskem pevskem društvu prepevam osem let in pot- sem dobil za dolgoletno značko, ki sem se srebrno Gullusovo značko, ki sem se je zelo razveselil. Omeniti moram, da ima precej zaslug za naše uspehe se vsi člani zbora zahvaljujemo dru- tudi dolgoletni pevovodja tovarš Markelj, ki v upokojenskih prostorih za vaje žrtvuje precej časa. Prav tako se vsi člani zbora zahvaljujemo dru- števenemu predsedniku tovarš Smi- du, ki ima za naše delo precej postu- ha. Ob koncu pogovora bi še enkrat pozval vse tiste upokojence, ki do- ma rade prepevajo, naj se pridružejo našemu zborčku, in prepričani so bodo, da je v naši družbi zares ve- selo in prijetno.“

Novo vodstvo — novi načrti

10. oktobra je bil občni zbor občinske zveze za telesno kulturo Novo mesto. Značilnosti novega zbora so, da je bil dobro obiskan, v razgibani in razpravi pa so delegati dali dovolj pobud za plodno telesnovzgojne organizacije. Izvolili so tudi novo vodstvo, ki ga je prevzel Boris Gajner. Novi načrti obetajo bogatost in načrtnejšo dejavnost, kot je bila do sedaj.

Ob tej priložnosti je predsednik republiške ZTK prof. dr. Besič podelil številnim telesnovzgojnim delavcem iz občinske občine posebna priznanja, ki jih je ZTKS ob praznovanju 30-letnice ustanovitve Osvobodilne fronte in 25-letnice telesne kulture v novi državi pripravila za priznanje družbene delavce. Priznanja so prejeli: Franc Barbič, Dominik Bratož — st., Franc Čučič, Jože Cvitkovič, Marjan Dobovšek, Stanka Dokl, Slavko Dokl, Roman Doljak, Marjan Filipič, Jože Glonar, Ivan Kocvar, Jelka Hude, Vlada Jančič, Franc Jordan, Ružica Kovačič, Danilo Kovačič, Alojz Legisa, Draga Mislej, Jože Mrzljak, Igor Penko, Viktor Potenta, Franc Pučko, Vinko Rodič, Robert Romih, Alojz Šerini, Milan Smerdu, Marjan

Sonc, Marijan Špilar, Ivan Sepec, Marjan Venta, Božo Vesel, Martin Zaletel, Franc Zupančič, Jože Udir iz Novega mesta, Tone Konda, Ciril Kosmina in Peter Štor iz Žužemberka in Janez Kuhelj iz Sentjerneje. Poleg posameznikov so priznanja dobili še: Šahovski klub, TVD Partizan, SSD Pionir Novo mesto ter občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto.

S. D.

PETNAJST LET AMD

Avto-moto krožek na Vinici šteje že 43 članov, pred kratkim pa so praznovali 15-letnico dela. Priredili so paradno vožnjo do Crnomlja in nazaj ter vrtno veselico, ki je bila zelo dobro obiskana. Konec poletja so šli člani AMD krožka z Vinice tudi na enodnevni izlet v Koper, kjer so si ogledali tovarno TOMOS. Krožek pomaga članom pri opravljanju voznških izpitov, za nove tečaje, ki bodo oktobra in novembra, pa že zbirajo prijave.

F. PAVLAKOVIČ

ZMAGA VEČERA

Tradicionalni teniški četverboj ekip slovenskih novinarjev, ki ga vsako leto organizira Dolenjski list, je tokrat prinesel zmago mariborskemu večeru, Mariborčana Vogrinec in Kanceler sta v finalu premagala Novomeščana Splichala in Dokla 2:0.

Izidi: Dolenjski list: RTV 2:1 (Splichal: Novak 6:2, 6:3, Dokl: Čučnik 6:2, 5:7, 4:6; v dvojicah: 6:8, 6:4, 6:4) Večer: Delo 2:0 (Vogrinec: Veselko 7:5, 8:6, Kanceler: Boncelj 0:6, 13:15, 4:6). Za prvo mesto: Večer: Dolenjski list 2:0 (Vogrinec: Splichal 7:5, 6:1, Kanceler: Dokl 6:4, 7:9, 6:4). Za tretje mesto: Delo: RTV 2:0 Veselko: Novak 6:3, 6:4, Boncelj: Čučnik 6:4, 6:3).

Sahisti pridejo na plano jeseni in pozimi, ko se začnejo tudi tekmovanja v ligah. Tudi med pionirji (na fotografiji) je za to igro veliko zanimanja. Skopska olimpiada, ki gre zdaj h koncu, bo vrste sahistov gotovo še pomnožila. (Foto: Dokl)

košarka

Ena stopnica previsoka, druga ne

Potem ko so košarkarji NOVOTEKSA že pred tednom dni končali tekmovanje v tokrat izredno kvalitetni slovenski ligi — Ilirija in Celje sta se na kvalifikacijah uvrstila v drugo zvezno ligo — so bile oči dolenjskih ljubiteljev tega športa ta teden uprte v Metliko.

BETI je sicer na manj pomembni stopnički — polfinalu pokala pokleknila, zato pa je zanesljivo premagala Kamnik in se uvrstila v I.B SKL.

odbojka

Poln zadetek Novomeščanov

V peti tekmi so končno zmagali tudi Novomeščani. Ta'ko ni v slovenski odbojarski ligi nikogar več, ki bi ne imel vsaj ene zmage. Trebanjci so gostovali v Celju in so dobili set, Novomeščanke pa so bile v Brestanici in v dolenjskem derbiju zlahka premagale Brestanico, ki se bo, kot smo že napovedali, otepala dna. Na lestvici ženske lige sta na vrhu še naprej ravnski Fuzinar in Novo mesto, ki imata po en poraz.

Novo mesto : Mežica 3:1

Novomeški odbojkarji so končno zabeležili prvo zmago — nad ekipo Mežice, najslabšim moštvom, kar jih je bilo v zadnjih letih na Loki. Novomeščani so dobili prvi set po izdatnem vodstvu na 13. potem ko so si Mežičani pravzaprav sami zabili odločilne točke. Drugega so dobili

izredno slabi gostje na 11, potem pa so se Novomeščani po zaslugi borbenega Koprivnika zbrali in naslednja dva seta zmagali na 12 in na 4.

Brestanica : Novo mesto 0:3

Niti pol ure ni bilo potrebno, pa so Novomeščanke zlahka premagale domačinke s 3:0 (9, 7, 7). Doma-

činke niso mogle nuditi resnejšega odpora gostjem, ki se potegujejo za vrh.

Brestanica: Fila, Fabjančič, Horvatiček, Habinc I., Habinc H., Cizel. Novo mesto: Dokl, Pučko, Rajer, Pilič, Šeuka, Boh, Forte, Adamčič, Bon, Gostiša.

Gaberje : TRIMO 3:1

Kljub porazu lahko nedeljsko tekmo odbojkarjev iz Trebnjega šteje mo za uspeh. S trenutno verjetno najmočnejšo ekipo v prvi slovenski ligi Gaberjem iz Celje, ki tudi vodi po šestem kolu, so izgubili s 3:1 (2, —, 12, 1), vendar pa osvojili dragocen niz. Moštvo „Trima“, za katerega so tokrat nastopili Štor, Mišmaš, Šlak, Pavlin, Smuc, Sila in Legan, torej sama „stara garda“, se je v Celju izkazalo z veliko poizvednostjo, za kar je bilo deležno tudi odobravanja domačih gledalcev.

M. L.

BETI : Domžale 61:65

Košarkarji BETI so imeli lepo priložnost za zmago v polfinalu kosarkarskega pokala v Sloveniji. V 36. minuti so se vodili s 60:58, potem pa je najboljši domačin Medek nesrečno naredil peto osebno napako in do konca tekme so gostje iz Domžal dali 7 košev, domačini pa samo enega. Tekma sama sicer ni bila posebno dobra, saj je bilo zlasti pri metih na koš na obeh straneh veliko napak, vendar pa domačini niso nič zaostajali za drugoligaši. Zal je lepo tekmo ob koncu pokvaril izpad nekaterih domačinov, ki so hoteli preprečiti sodnika.

BETI: Z. Vergot 17, Jezerinac 17, Medek 11, Arbutina 8, Popovič 8.

BETI : Kamnik 67:50

V odločilni tekmi za naslov prvaka v drugi slovenski ligi — center, so imeli Metličani prednost domačega igrišča. To in pa dobra igra vseh igralcev je bilo dovolj, da gostje iz Kamnika niso imeli nobenega upanja za presenečenje. BETI je s skropko zmago uresničila načrte in se uvrstila v I.B SKL. Za zmago s 17 kosi razlike sta bila najbolj zaslužna Jezerinac in Arbutina, kajpak pa gredo vse čestitke za prvo mesto vsem igralcem in tudi trenerju Pšeničniku ter prizadevni klubski upravi.

FOLKLORNA REVIIJA

Sredi oktobra bo v Krškem revija mladinskih folklornih ansambljev. Prireditelj sodi v program sodčlovanja posavskih, dolenjskih in obkoljskih občin.

rokomet

Brežičani gredo z dna

Brežiški rokometasi so tokrat zmagali v gosteh in se rešili zadnjega mesta, rokometasice pa so z zmago na domačem igrišču prodrle proti sredini lestvice v drugi zvezni ligi. Tudi Ribničani ne poznajo šale in je njihovo igrišče nepremagljivo, zato pa Sevničani iz Metkovičev niso mogli prinesiti točk.

Mehanika : Sevnica 29:22

Sevničani so sicer v začetku vodili 3:1, potem pa so jih domačini ujeli in že do polčasa vodili 12:8. V drugem polčasu potem niso dovolili presenečenja in so ob koncu zanesljivo zmagali. Sevničani igrajo obetavo, vendar pa se jim pozna, da so neizkušeni in zato še posebej na tujih igriščih njihove odlike ne pridejo popolnoma do veljave.

Sevnica: Možič, Papež, Simončič 1, Jurišič, Bizjak, Svažič 9, Koprivnik 3, Štojs, Šile 3, Trbovc 6, Širk. E. R.

Ribnica : Radgona 28:20

Vratar gostov je presedel na kazenski klopi kar 5 minut, kar je najboljši dokaz o tem, da je bila nedeljska tekma groba. Ribničani so zasluzeno zmagali, saj so bili odločno boljši in so imeli vseskozi pobudo na igrišču.

Ribnica: I. Kersnič, Tomšič, Rodič, Kuželj, S. Kersnič 3, Matelič 1, Mikulin 7, Andoljšek 2, Ponikvar 3, J. Kersnič 12, Lovšin. F. L.

Brežice : Metalac 9:5

Gostje so sicer v začetku vodile, v nadaljevanju pa so na igrišču gospo-

darile Brežičanke, ki so dosegale gole ali iz premissljenih akcij ali pa iz hitrih nasprotnih napadov. Pri Brežičankah so se še posebej odlikovale vratarke Hribernikova, Buzančičeva in Toplakova. Ob koncu so domačinke popustile, pa so gostje ušle hušjemu porazu, še posebej, ker so Brežičanke zastreljale tudi dve sedemmetrovki.

Brežice: Zorko, Buzančič 3, Molan, Stauber 1, Bah, A. Mišič 1, Smerkolj, V. Mišič 1, Kos, Toplak 3, Hribernik. V. P.

Polet : Brežice 12:17

Brežičani so zaslužno zmagali na tujem in tako prišli še do dveh prepotrebni točk. Domačini so bili sicer v prvem polčasu uspešnejši — 7:6, v nadaljevanju pa so bili gostje iz Brežic bolj zbrani.

Brežice: Berglez 1, Rovani 1, Stangelj 1, 3, Blatnik 3, Bosina 1, Božič, Stangelj II. Gorišek 6, Vervega 2.

Za pokal

Med tednom so dolenjski rokometni ligaši odigrali tekme za pokal. Sevnica je doma premagala Mokere 22:18, Brežice pa doma Kovinar 21:14. Ribničani so izgubili z Brankom 18:21, Brežičanke pa v Zelenikih z Alplesom 10:0 brez borbe.

BREŽICE — V finale delavskih športnih iger v malem nogometu so se uvrstile ekipe: IMV, Kovinoplast (Jesenice), Obrtno kovinsko podjetje in PPV Dobova. (V. P.)

BREŽICE — Brežice so premagale Zalec z 2:0 v prvenstveni nogometni tekmi. Brežičani so naleteli na čvrstejšega nasprotnika, zadetka pa sta dosegla Divkovič in Božič. (V. P.)

CRNOMELJ — Nogometaši Bele krajine so v Hrastniku presenetljivo premagali domačine 4:1 z goli T. Weissa 3, in Kramarica. Mladinci so v predtekmi izgubili z 0:4 (T. L.)

NOVO MESTO — Nogometaši Elana so v prvenstveni tekmi v nogometu premagali trboveljski Cement 1:0, mladinci pa so s istim nasprotnikom zmagali 3:1. (J. M.)

KRMELJ — Domači rokometasi so premagali Sentjernej 24:18 v gosteh, doma pa Artiče 14:11. (B. D.)

RIBNICA — V dolenjski rokometni ligi je Grosuplje premagalo Stično 25:24 (13:8), Sodražica: Itas (Kočevje) 20:18 (11:10), Ribnica B: Vidovo 10:0 b. b. (F. L.)

ARTICE — Rokometasi Krškega so v Artičah premagali domačine 29:16. Najboljši je bil Rudi Iskra z 10 goli. (S. I.)

KRŠKO — Krško: Dobova 23:13 — Tekma je bila izenačena le v prvem polčasu, v drugem delu pa so domačini z odlično igro povečali vodstvo. V ženski predtekmi je Labod iz Krškega premagal novomeškega Laboda 8:4. Igra je bila borbeno. (S. I.)

CRNOMELJ — Rokometasi Cosmos: Belta so v prvenstveni rokometni tekmi doma presenetljivo izgubili z Leskovecem 28:20. Svetič je dal 8 golov. V ljubljanski conski rokometni ligi za ženske pa je Crnomelj visoko premagal Skofljico 23:5, Fortunova in Specova sta dali po 6 golov. (T. L.)

NOVO MESTO — V prvenstveni tekmi so rokometasi Novega mesta v Hrastniku izgubili 14:13. Dobro je zagrajal Jaklič, ki je bil tudi najuspešnejši strellec. (J. P.)

KRŠKO — Na občinskih delavskih igrah v rokometu so pri ženskah zmagale igralke krškega Laboda pred senovsko Lisico in Agrokombinom. Pri moških je zmagala ekipa Celuloze pred SOP Krško, Metalac 5' novo, senovskim rudnikom, Agrokombinom in drugimi. (S. I.)

NOVO MESTO — V nadaljevanju dolenjske kegljaške lige je Sevnica premagala Krško 716:687 in izgubila z Rudarjem 681:736. Trebnje je premagalo Celulozarja 784:778 in Brežice 690:631. Novo mesto je premagalo Rudar 874:710, Krško pa Celulozarja 789:704. Na lestvici vodita Novo mesto in Trebnje s po 14 točkami, vendar ima Novo mesto tekmo manj (J. M.)

NOVO MESTO — Na kegljaškem prvenstvu Dolenjske za pare sta zmagala Hren in Zidanek s 3.370 keglji, pred Turkom in Krušičem 3.305, Rovanom in Arhom (Krško) 3.295, Vesolom in Rodičem 3.284, Mrzlakom in Rožičem 3.281 ter Ruvočem in Vaničem (Krško) 3.280. Ti pari bodo nastopili na slovenskem prvenstvu v Kranju (J. M.)

NOVO MESTO — Na delavskih športnih igrah v kegljanju za posameznike vodi zdaj Jarc s 430 keglji, pred Hrenom in Zidanek 423, Zidanekom 422 in Storum 415. (J. M.)

BREŽICE — Na sindikalnem tekmovanju v malem golfu so zmagale Cateške Toplice pred brežičkim Regionom in IMV, pri ženskah pa je bil najboljši Region, pred osnovno šolo Brežice II in osnovno šolo Brežice I. (V. P.)

KRMELJ — Na oktobrskem hitropoteznem šahovskem turnirju je po zaprženih borbah zmagal Štribar z 10 točkami, pred Debelakom in Pogačnikom 8,5, Prosenikom 7,5, Markovičem 7 itd. (B. D.)

SODRAŽICA — Po 8-letnem premoru so telesnovzgojni delavci ribniške občine dosegli lep uspeh, ko so v soboto v Sodražici odprli novo rokometno igrišče. Asfaltno igrišče, ki je zavarovano s pletenimi mrežami, je stalo več kot 80.000 dinarjev. (F. L.)

Kje, kdaj, kdo?

Odbojkarji Novega mesta gredo tokrat v Kropo k Plamenju. Trebanjci bodo poskušali na domačem igrišču priigrati tretji par točk, tokrat z Bledom. Novomeške odbojkarice potujejo v Ljubljano, Brestančanke pa igrajo na Jesenicah. V slovenski rokometni ligi potujejo Brežičani v Trbovlje k Rudarju, Ribnica pa gostuje na vročem igrišču v Piranu. Brežičanke potujejo v goste k Lokomotivi, ki je zadnja brez točke, medtem ko bodo Sevničani doma gostili ekipo Splitsa.

Zmagal Mokronog

7. oktobra so se pomerili v rokometu učenci osnovnih šol trebanjske občine. Prvo mesto je osvojila ekipa Mokronog s tremi zmagami in eno z neodločenim izidom; to je bila ekipa OS Trebnje, 3. Veliki Koper, 4. Mirna, 5. Sentrupert.

Najzanimivejše je bilo srečanje med učenci osnovnih šol Mokronog in Trebnje. Najboljši strellec turbo je bil Adolf Kolenc iz osnovne šole Trebnje, ki je v štirih tekmah dosegel 15 zadetkov. Najbolj borben je bil Zdravko Bohže iz osnovne šole Veliki Gaber.

LESTVICE

II. ZRL — ŽENSKE

Novo mesto	6	5	0	1	81:57	10
Mežica	6	5	0	1	70:46	10
Trimo	6	5	0	1	74:53	10
Metlika	6	4	1	1	78:65	9
Domžale	6	4	0	2	72:59	8
Brestanica	6	3	2	1	64:56	8
BETI	6	3	0	3	71:62	6
Mežica	6	2	1	3	44:56	5
Trimo	6	1	0	5	52:67	2
Metlika	6	1	0	5	64:86	2
Domžale	6	0	0	6	62:84	0
Brestanica	6	0	0	6	51:82	0

I. A SKL

Novo mesto	6	5	0	1	89:67	10
Mežica	6	5	0	1	71:81	10
Trimo	5	4	0	1	112:86	8
Metlika	5	3	0	2	101:77	6
Domžale	5	3	0	2	101:79	6
Brestanica	6	3	0	3	103:103	6
BETI	6	2	1	3	78:90	5
Mežica	6	2	0	4	85:102	4
Trimo	4	1	1	2	51:46	3
Metlika	6	1	1	4	74:78	3
Domžale	5	1	1	3	82:107	3
Brestanica	4	0	0	4	42:73	0

SRL — MOŠKI

Novo mesto	7	6	1	0	120:97	13
Mežica	7	5	1	1	105:92	11
Trimo	7	5	0	2	116:97	10
Metlika	7	5	0	2	90:84	10
Domžale	7	4	1	2	116:103	9
Brestanica	7	4	1	2	124:116	9
BETI	7	2	2	3	78:79	6
Mežica	7	2	0	5	131:145	4
Trimo	7	6	0	5	100:118	4
Metlika	7	1	1	5	101:113	3
Domžale	7	1	1	5	91:113	3
Brestanica	7	1	0	6	100:115	2

SOL MOŠKI

Novo mesto	6	5	1	16:6	11
Mežica	5	5	0	15:3	10
Trimo	5	4	1	12:9	9
Metlika	5	3	2	13:7	8
Domžale	5	2	3	10:12	7
Brestanica	5	2	3	8:11	7
BETI	6	1	5	8:16	7
Mežica	6	1	5	5:15	7
Trimo	5	1	4	5:13	6

SOL ŽENSKE

Novo mesto	6	5	1	15:5	11
Mežica	5	4	1	13:5	9
Trimo	6	3	3	13:10	9
Metlika	5	3	2	10:6	8
Domžale	5	3	2	10:7	8
Brestanica	4	2	2	7:8	6
BETI	6	0	6	2:18	6
Mežica	5	1	4	3:14	5

Letos so bili športniki v republiških in manj kakovostnih konkurencah izpostavljeni hudim vremenskim neviščnostim. Ob začetku spomladanskega dela je bilo izredno mraz, enkrat je tekmovalce presenetila celo toča, deževnih sobot in nedelj je bilo veliko. Tudi zdaj, ko se jesenska sezona nagiba v drugo polovico, ni vreme nič bolj naklonjeno tekmojočim.

Vremenske nepravilne pač samo ena izmed posledic, ki spremljajo tekmovanja na prostem. Ni treba posebej dokazovati, da so tudi razmere za igro na odprtih igriščih znatno bolj različne kot v dvoranah. Kljub temu dopuščamo, da si športniki kvarijo zdravje v slabem vremenu ali neznosni vročini, izgubljammo gledalce, ki so ob naraščajočem standardu pač vse bolj zahtevni in nočejo biti na mokrem ali na vročini. S popustljivostjo tako izgubljammo igralce in gledalce, razumljivo pa je, da je tudi kvaliteta slabša.

Čisto jasno je namreč, da morajo dvoranski ali „mali“

športi, kot jih običajno imenujemo, v dvorane. Jugoslovanska košarka se mora za nagli napredek in veliko zanimanje med gledalci zahvaliti prav temu, da se je zvena konkurenca preselila v dvorane.

Odveč je tarnanje, da primanjkuje dvoran: čez tri leta jih bo prav tako primanjkovalo. Zato je nujna takojšnja odločitev: košarka, odbojka in rokomet je potrebno takoj preseliti v dvorane, če želimo boljše kvaliteto tudi v slovenski konkurenci. Tam, kjer primernih telovadnic nimajo, jih bodo časoma zgradili — vsekakor prej, če jih bo v to silil sistem tekmovanja, kot pa takrat, kadar bomo obljubljali, da bodo dvoranski športi šli v dvorano čez nekaj let.

Če tega ne bomo hitro storili, bodo kvalitetne razlike med republiško in zvezno konkurenco še hujske, zanimanje gledalcev za vse druge lige razen za zvezno pa — malenkostno.

J. SPLICHAL

Oči v krogih Münchna

Jože Spilchal

Kje je železna zavesa?

Ce za pogovor z debelušnim in ponosnim gospodom Dorschem, ki je povzdigoval nemški nogomet v nebesa, ni bilo nobenih težav, potem je šlo teže z gospodinjjo. Trije vzroki so bili za to. Prvi: njena ogromna radovednost; drugi: popolno neznanje, kar ni spravljeno v okvir nemškega in te miselnosti, in še tretje: takim pogovorom je nasprotoval njen mož, razen tega pa je imela gospa v glavi zaklopko, za katero ni bilo mogoče prebiti tistega okvira, ki so ga Nemci propagandistično ustvarili o Jugoslaviji.

Zato pravim, je bilo težko govoriti z gospo Dorsch. Popolnoma umljive stvari so se njej zdele neverjetne. Recimo: je slovenščina uradni jezik? Kako naj ji človek dopove, ko pa je mislila, da je to ali kaj takega, kot je bavarsčina v nemščini ali pa morebiti zatiran, manjvreden pogovorni jezik skupine ljudi pod Alpami.

Frau Dorsch zares ni imela pojma. V njenih možganih republika Bosna in Hercegovina sploh še ni registrirana. Morebiti zato, ker je bilo to ozemlje nekoč pod turško oblastjo?

Vse te njene luknje v podobi Jugoslavije je človek s potrpežljivostjo še lahko odpravil. Huje je bilo z njeno miselnostjo o železni zavesi, ki da visi pred našo državo z zahodnimi mejami. Tako dolgo časa ni mogla verjeti, da lahko Jugoslavlani hodijo na zahod poljubno velikokrat, pač v okviru svojih denarnih zmožnosti, ne pa političnih ali policijskih dovolilnic.

Frau Dorsch ni mogla verjeti, da sem Jugoslovan. Razlog je bil silno preprost. Za železno zaveso ljudje ne morejo nositi tako dolgih las, kot se jim zljubi, in tudi ne morejo biti oblečeni, kot sami hočejo — to je bila njena logika. Brzkone se danes ne verjame, da sem imel nekaj italijanskih oblačil zgolj zato, ker nisem delan po „jusu“, da pa delajo pri nas prav tako kakovostno in tudi že dokaj modno.

Ko je tako doživljala vrsto porazov v svojih miselnih predstavah o balkanski, vzhodni in za železno zaveso postavljeni Jugoslaviji, je doživela še nekaj hujših šokov. Slišala je, da je šolanje v Jugoslaviji brezplačno. Ko sem ji to potrdil, je prešla v ofenzivo.

„Imate nizek standard, vse razen šolstva, otroškega varstva in osnovnih življenjskih potrebščin je silovito drago!“ je poskušala zmagovito napadati.

To, da je njihovi dve marki za liter mleka in 1,5 marke za najcenejši kilogram kruha znatno dražje kot pri nas, je priznala že zato, ker je tako potrdila tudi hči, ki je bila pri nas na dopustu. Potem sva primerjala vse po vrsti — in redke so bile njene zmage.

Šele na koncu, ko sva bila že oba utrujena od naštevanja, me je „povozila“ s številkami o cenah mercedesov in drugih vrst avtomobilov. V tem smo pri nas zares zanesljivo in neizpodbitno dražji.

„VW, BMW in mercedes so na naših cestah najbolj pogoste značke avtomobilov,“ je dodala in končala najino razpravo s tem, da je standard pri njih višji, da imajo večje plače in da je marka vredna suhega zlata.

„Pri nas so pa življenjski stroški nižji,“ ji nisem ostal dolžan, kajti zares ni v Jugoslaviji ničesar, kar bi mi manjkalo, da bi moral sicer nestabilni dinar zamenjati za zlato marko. Toda to zlato merijo pri njih tudi s cenami, ob katerih se človeku dobesedno zavrti v glavi!

In ko sva končala pogovor, mi je bilo žal le to, da je Frau Dorsch vzorčni primer ekvivalentne Nemke — v načinu življenja, v dohodkih in tudi v miselnosti. Njej se je železna zavesa podrla, še posebej, ko je videla moj pozigosani potni list in ker je vsak dan gledala moje lase, ki niso po „vzhodni“ meri, a poprečen Nemec brzkone še naprej misli o svoji svobodni civilizaciji in o tem, kakšen režim imamo mi.

Prihodnjič: ŠPORTNIKI POD ENIM DEŽNIKOM

Z naših vrstov

„Pa to nama treba!“

Udeleženci mednarodnega srečanja arheologov, ki je bilo od 28. do 30. septembra v Novem mestu, so zadnji dan zborovanja obiskali tudi Otok pri Dobravi, kjer so si ogledali oba odkrita kompleksa nekdanjega srednjeveškega trga Guttenwerth. Vodja izkopavanj dr. Vinko Šribar iz Narodnega muzeja jim je ob tej priložnosti med drugim razkazal tudi nov tip pantografa, prilagojenega za arheološko terensko dokumentacijo. Stanovski kolega, arheolog iz Črne gore, je pri tem presenečen vzkliknil:

„Gle, pa to samo crta — to nama treba!“

Z enim strelom ubil medveda

Proti večeru, 23. septembra, se je 18-letni lovec Ivan Klemenčič, doma iz Sel pri Jugorju, odpravil na lov na ščetinarje. Ko je prišel kakih 700 metrov od domačije, je v grmovju ob cesti zapazil medveda, ki se je že pripravil, da plane na mladega lovca, ki ga je presenetil pri mrhovinarskem delu. Mladi lovec se ni zmedel, pognal je medvedu z dveh metrov kroglo v glavo, nato pa jo je urnih pet pobral domov.

Več lovcem se je že pozno zvečer istega dne odpravilo na mesto, kjer se je Ivan spopadel z medvedom. Kosmatinca ni bilo, našli pa so ubitega jelena, težkega okoli 200 kilogramov, ki ga je medved obdeloval. Drugo jutro so lovci komaj 20 metrov od jelena našli mrtvega medveda, ki je bil še topel. Strel ga je zadel v glavo, bil je smrten za nevarnega 200-kilogramskega kosmatinca, ki se je verjetno pritepel iz Kočevskega Roga. S. DOKL

Piranska gimnazija je brez dolgolasev

Šolsko leto se ni dobro začelo za nekatere dijake piranske gimnazije, ki nosijo dolge lase. Dolgolasec je prekržal račune profesorski zbor, ki je na svoji prvi seji sprejel odlok, da lahko obiskujejo gimnazijo le tisti dijaki, ki so dostojno postrženi.

Vest je odjeknila med dolgolasci kot strela z jasnega neba. Toda izbiro ni bilo. Ali v redu frizura ali pa druga gimnazija. Kot smo zvedeli v tajništvu gimnazije, se nihče ni upiral novemu redu in vse je minilo v najlepšem redu.

Odločitev profesorskega zbora so toplo pozdravili v prvi vrsti starši gimnazijcev, večina občanov, ki so se že naveličali dolgolasev, ki so jih srečevali na vsakem koraku.

Zdaj, ko je nastalo zatišje in se je stanje v Piranu normaliziralo, se mnogi vprašujejo, če bodo tudi druge gimnazije sledile piranski?

Tako poročajo PRIMORSKE NOVICE 29. septembra. Kaj bodo rekli dolgolasci-dijaki v naših mestih na to novico iz Pirana? Mnogi starši, vzgojitelji in še številnejši občani bodo verjetno veseli, saj tudi na naših cestah ne manjka primerov, ko ne veš, ali vidiš fanta, dekle ali — kaj vmesnega... No, če smo do kraja odkriti, potem moramo še dodati, da smo se menda vsi naši domačini dolgolasev tudi že naveličali. M. K.

AMD Ribnica je starejše

Ivan Rober trdi, da obstoji že nad 21 let

„Avto-moto društvo Ribnica obstaja dalj, kot je bilo objavljeno v Dolenjskem listu, torej več kot petnajst let,“ je pripovedoval Ivan Rober iz Ribnice, prvi predsednik AMD Ribnica.

Tovariš Rober se spominja, da je bil ustanovni občni zbor društva 21. aprila 1951. Za prvega predsednika je bil izvoljen on. Upravni odbor društva je štel 11 ljudi. Imeli so tudi komisije: za šport, za vzgojo kadrov in komisijo za promet. Že takrat so imeli 80 članov in vojaško vozilo, imenovano „Stoja“, ki jim ga je podaril v imenu Jugoslovanske ljudske armade pokojni Jože Babnik, tedanji oficir JLA v Ribnici. Prvi sekretar AMD Ribnica je bil Stane Rusendič.

Naloga takratnega društva je bila vzgoja članstva. V tistih časih je bilo še zelo malo osebnih avtomobilov, veliko pa motornih koles. Organizirali so tečaje za vzgojo voznikov motornih vozil, ocenjevalne vožnje in sodelovali na proslavah ob državnih praznikih. Skratka: sodelovali so povsod, kjer je bilo potrebno.

Tovariš Rober se tudi spominja, da jim je bil v veliko pomoč France Zbačnik iz Ribnice, ki je bil takrat referent za vzgojo kadrov v AMD Slovenije.

Tako torej: AMD Ribnica deluje po izjavi Ivana Roberja, prvega predsednika društva, že več kot 21 let. Ustanovljeno je bilo celo 14 dni prej kot AMD Kočevje. Tudi ta podatek nam je dal tovariš Rober.

K. O. RIBNICA

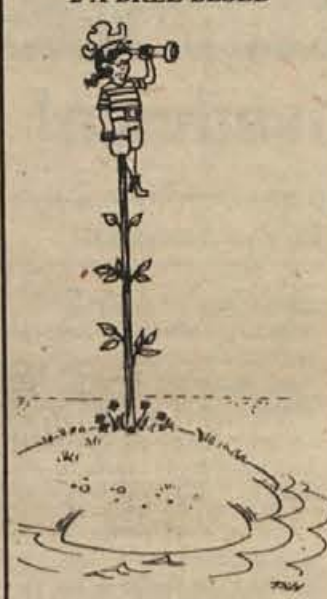
SPORT

STARI TRG OB KOLPI — V osnovni šoli sta bila odigrana redna mesečna šahovska turnirja za starejše pionirke in pionirje. Med dekletki je zmagala Ivanka Madenič, sledita pa ji Ramova in Sterbenčeva. Pri fantih sta bila najboljša Peter Kapriš in Jurij Špehar, sledita jima Sute in Kobe. (K. V.)

SENTJERNEJ — Ženska in moška rokometna ekipa sta gostovali pri Usnarju v Šmartnem. Moški so izgubili s 37:19, ženske pa zmagale s 6:14. Najboljša je bila Zoretčičeva, ki je sama dosegla polovico golov. V nedeljo so Sentjerneke dosegle še eno zmago, ko igralke Steklarja B iz Hrastnika niso prišle na tekmo. (O. P.)

SODRAŽICA — Pod pokroviteljstvom Danila Moharja, sekretarja občinske konference ZK Ribnica, so bile v Sodražici Donitove športne igre. Delavci Donitovega obrata so se pomerili v malem nogometu, namiznem tenisu, balinanju, streljanju, kegljanju in rokometu. (O. K.)

2 X BREZ BESED

Prizorček s petkove modne revije v restavraciji hotela Grad Otočec

OB JUBILEJU ZNANEGA DOMAČEGA TRGOVCA

Dvajset uspešnih let

Priznanja in darila 38 zaslužnim delavcem in uspešna nadaljnja modernizacija trgovine in uspešna

Z modnima revijama, ki sta bili v četrtek in petek v Črnomlju na Otočcu, ter s slavljem v soboto, 7. oktobra, zvečer, v restavraciji hotela Grad Otočec, je 300-članski kolektiv trgovskega podjetja DOLENJKA iz Novega mesta počastil 20-letnico svojega obstoja.

Člane kolektiva in goste, med katerimi so bili tudi predstavniki občinskih oblastvenih in političnih vodstev ter poslovnih partnerjev DOLENJKE, je pozdravil Marjan Polovič, predsednik DS podjetja nato pa je direktor Lojze Uršič opisal razvoj kolektiva v letih 1952-1972. Začelo se je z izdelavo katere pravni naslednik je

VEDNO OBSIJANA STAVBA

Vrtnica stara dvajset let

Smrke: „Delo poživi človeka — še voda, če dobi, stoji, se usmradi — človek, ki je vse življenje delal, se mora gibati in skrbeti za dušo“

V novem mestu ni podobnega kotička, saj je stavba Gozdnega gospodarstva tudi v slabem vremenu obsijana s soncem. Vsako okno krasijo rože, okoli stavbe pa je „nanesen“ del lepe narave: bukev, brezi, številni okrasni grmički, med njimi vrtnice. Na rahlo dvigajočem se vrtu se kaže še nepopoln skalnik, ki ga bodo obogatili Kamni iz temnega Kočevskega Roga.

Vse to je delo Julija Smrke, ki se z vrtnarstvom ukvarja okoli trideset let. Prišel je kmalu po osvojitvi v Vavti vasi, kjer je dobil stanovanje z zanemarjenim vrtom. Čez nekaj mesecev nobena gospodinja ni mogla prebrati domiselne ureditve in rože, ki so jih vzgojile moške roke.

Smrke se še spominja, da je nekaj vrtnic prinesel v Novo mesto s Podturna. Po dvajsetih letih je ostala le še ena in je v vrtu najstarejša.

Ko se je z družino za stalno preselil v mesto, se je opuščena vrta okoli zgradbe lotil načrtno in delo njegovih spretnih rok je marsikoga presenetilo. Ima veliko fuksij in z nasmeškom je dodal, da jih je sprosil pri nunaš na Strugi. O svojem delu pravi: „V začetku je bilo težko, ker so mi otroci dolga leta rože uničevali. Morda zaradi staršev, ki moje delo spoštujejo, je sedaj bolje. Rože, to je moje veselje. Res, veliko časa mi vzamejo, a ni mi ga žal...“ Pripovedoval je potihno, skromno o svojem delu, o tem, kako vsaka roža zase zahteva drugačno nego, o točji, ki je naredila precej škodo, o brezi, ki je bolna v korenini in jo bo posekal. Zdelo se mi je, kot da govori o ljudeh: „Vidite, tega sem le ukrotil. Dolgo časa sem ga povezoval in sedaj je tak, kakršnega sem si zaželel.“

„Pri tem me je odpeljal do vrta vitega grmičevja z belimi krošnjami, ki jih bodo pozimi pozobali vrtnarji. „Veste, te so zelo občudovane. Sapica včasih osuši prste, moram stalno pregledovati.“

Ko mi je Smrke razkazal vse vrtnice, fuksije, dalije, kane, številne druge vrtnice in grmičevje, sem si zamišljal kakšno bi bilo mesto, če bi vsak četrta občanka približno uredil svoj vrt tako, kot je Smrke.

Počasi sva zavila na dvorloži vitega grmičevja z belimi krošnjami in valilnic. Smrke pravi, da vrtnice, ki jih bodo pozimi pozobali vrtnarji, ni na strelhici, ki je obkrožena s krita, nikoli snega, saj je zaradi vrtnice je toplote sproti topli. V taki vrtnici kakor so postavljene pred vrtnico obrati novomeškega GG, se lahko do sto tjačev.

Ko sem ga na koncu povprašal zakaj toliko dela, mi je odgovoril: „Delo poživi človeka. Saj poznamo, tisto: še voda, če dolgo stoji, se usmradi! Človek, ki je vse življenje delal, se mora gibati in skrbeti za dušo. Jaz stalno iščem kaj novega premišljam, kujem načrte in delam.“

1. Na Marsi je torej velem učen dišča.

Ni kaj reči, Paradižnik in njegove vse ljubila potovanja! Celotno tisto vala za izlete; no, da jo hosta k namu planetu, tega jima tudi človek niti! Čemela sta torej naša vrta

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Krištof Kolumb je našel Ameriko

(12. oktobra) Danes je 400 let, kar se je zgodila v človeški zgodovini jako imenitna stvar. Krištof Kolumb je našel Ameriko — tisto Ameriko, v katere severni del tako hite sreče iskati tudi naši rojaki! Zato smo gotovo dolžni o tem v našem listu spregovoriti saj kratko besedico — žal, da nam za daljši popis pomanjkuje prostora. Krištof Kolumb je bil Italijan rojen v Genovi l. 1435. Bil je jako nadarjen in od prve mladosti neizmerno priden. Pečal se je prvo poseben z risanjem, računanjem in malanjem. Ker ni mogel na visoke šole, je stopil v mornarsko šolo; a tu si je z lastno pridnostjo pridobil vedno več vednost. Danes 12. oktobra pred 400 leti zagledal je deželo — ameriški otok San Salvador.

(Prav žalostno) novico deželi Kranjski prinesla je „Wiener Zeit“ z dne 12. t. m. V tej številki javlja namreč uradni list, da je Nj. veličanstvo ugodilo prošnji za umirovljenje, katero je bil vložil kranjski deželni predsednik ter da mu je pri tej priliki podarilo veliki križ Franc-Jozefovega reda. Torej je postala istina, česar smo se dolgo bali: baron Winkler nas zapusti in ob njegovem odhodu tuguje cela vojvodina Kranjska!

(Kako zagrizeni) so liberalci nemški, priča pač dovolj to, da se mestni zastop v slezijske Opavi brani ukaz zoper kolero izdati tu v

češkem jeziku, kakor mu je velela vlada. Sam župan je šel v tej reči na Dunaj — kjer pa so mu baje oči pošteno zbrisali.

(Sv. oče) nameravajo ob priliki svoje 50-letnice povabiti vzhodne cerkve, naj se združijo s katoliško cerkvijo. Žal, da je o tem malo upanja.

(Deželni) odbor Kranjski je sklenil, da od novega leta naprej na Krškem mostu mitnina za pešce popolnoma preneha, za vpreženo živino se pa zniža na 12 kr. od glave in prebivalci v Krškem mestu plačajo celo samo po 8 kr. od živine, dalje se je dovolilo 10.000 gld. podpore za po toči oškodovane. Deželni zbor je končal svojo sejo dne 28. t. m. začasno brez zaključka.

(Srečkanje) kmetijske podružnice v Novem Mestu bode na dan Lukeževga semnja pred mestno oskrbovalnico na kapucinskem trgu in sicer med 2. in 3. uro popoldne. Dobitkov za srečanje bode več kot 50. Prvi dobiček je stroj za čiščenje žita (75 gld).

(Janez) Barborič, vrl kmetovalec, živinozdravnik in obče-znani posestnik na Toplicah pri Šmarjeti je umrl 14. avgusta t. l. v 53. letu svoje dobe. Ranjki bil je vzgleden, marljiv ter večer kmetovalec v prvi vrsti. Njegov napredek v kmetijstvu je bil kazipot njegovim bližnjim sosedom in prijateljem. Blag mu spomin!

(Iz DOLENJSKIH NOVIC, 15. oktobra 1892)

NOVOMEŠKA OBČINA LETA 2000

V Dolenjski galeriji bo do 21. oktobra javno razgrnjen predlog urbanističnega programa občine Novo mesto. Urbanistični program je temeljni urbanistični dokument in zato tudi podlaga za izdelavo načrta urbanistične dokumentacije, so je urbanističnih in zazidalnih načrtov ter urbanističnega reda.

Izdelava urbanističnega programa je trajala dalj časa zaradi obsežnega prostora občine, ki doslej ni bil še celoti natančneje urbanistično obdelan. Kompleksna programska obdelava prostora je zavrnila predhodno zbiranje obsežnih analitičnih podatkov, njihovo medsebojno usklajevanje in dopolnjevanje ter izdelavo več vzporednih študij. Po proučitvi značilnosti sedanjega razvoja in po temeljiti preučitvi silnic in možnosti razvoja občine je prihodnje, je bila postavljena prognoza družbenoekonomskega ter prostorskega razvoja občine do leta 2000.

V programu so dani odgovori na številna vprašanja o tem, kaj lahko pričakujemo leta 1985, 2000. Koliko prebivalcev bo štela tedaj občina, mesto ali posamezen kraj? Kje bodo nova delovna mesta in katere dejavnosti se bodo razvijale? Kje bodo stanovali, kako bo s prometno in komunalno ureditvijo, prečiščeno bo razvoj šolstva, kulture, zdravstva, socialnega varstva?

Gradivo je posredovano v javno razpravo kot programski oz. besedni del in grafični del. Posebej so obravnavane prostorske osnove in pomen opisane naravne razmere, gospodarske in komunikacijske ureditve. Tu so navedeni faktori, ki kjerkoli ali zaradi kakršnih koli vzrokov omejujejo izkoriščanje prostora za poselitve ali za druge namene, ter zavarovana območja in objekti zaradi spomeniških naravnostvarstvenih ali drugih razlogov.

Ob vsem tem lahko ugotovimo, da ima občina Novo mesto, razmeroma bogato naravno osnovo, ugoden geografski položaj ter ustrezno prometno omrežje, ki omogoča dobro povezavo tako med posameznimi predeli znotraj občine kot z ostalimi kraji v državi in izven nje. Prostorske osnove omogočajo tudi v prihodnje nadaljnji razvoj. Stopnja rasti ekonomskega razvoja lahko pričakujemo na več načinih, med drugim tudi z rastjo števila zaposlenih.

Koliko novih delovnih mest?

Na območju občine Novo mesto je bilo pred dobrimi 30 leti (pred letom 1970) nekaj nad 3100 zaposlenih v nekmetijskih dejavnostih skupno, od tega v industriji (po takratnih merilih) približno 450 oseb. Sedaj je v občini že 16.900 zaposlenih, od tega samo v industriji pred 9000 oseb.

Do leta 1986 bi se po ocenah povečalo število zaposlenih v občini na približno 24.000 in leta 2000 na 34.000 zaposlenih. To so bile osnove za nadaljnje programske projekte. Po posebnih študijah, ki so bile izdelane, pa je bilo ugotovljeno, da lahko pričakujemo v prihodnje posebno hiter razvoj terciar-

nih dejavnosti, izobraževalnih, varstvenih, socialnih in podobnih ustanov. Medtem ko bi imele proizvodne dejavnosti neko mejo razvoja pri 18.500 zaposlenih leta 2000, pa bodo potrebe po terciarnih in kvartarnih dejavnostih najbrž zahtevale tak razvoj, da bi se število zaposlenih v teh dejavnostih povečalo ne le na 14.400, temveč celo na pribl. 22.000 zaposlenih, kar bi predstavljalo idealno razmerje do zaposlenih v proizvodnji.

Kje nova delovna mesta?

V tem primeru bi se skupno število delovnih mest v nekmetijskih dejavnostih povečalo na pribl. 41.000, kar je pri demografskih projekcijah upoštevano kot osnova najvišje možnosti naraščanja skupnega števila prebivalstva občine.

Industrija in podobne gospodarske dejavnosti zavzemajo danes 89 ha zemljišč. Z urbanističnim programom je za razvoj teh dejavnosti rezerviranih še 651 ha. Najobsežnejši industrijski predel bi se razvil na prostoru Bršljin-Cegelnica-Cešča vas s skupno površino preko 200 ha. Industrijski predel Ločna bi zavzel preko 130 ha, v Gotni vasi 73 ha z dodatnim rezervatom 85 ha v smeri proti Sentjoškemu gozdu. Večje površine so predvidene še na območju Straža-Zalog in v industrijskem predelu Dobrava, nekoliko manjše pa v Sentjerneju in Žužemberku. Tudi za razvoj drugih dejavnosti so predvidene prostorske možnosti, na primer za razvoj turizma. V programu so za te namene nakazane tudi možnosti ojezvitve nekaterih vodnih tokov in podobno.

Koliko prebivalcev leta 2000?

Prebivalstvo občine se je povečalo v obdobju med dvema popisoma od 45.457 v letu 1961 na 49.943 v letu 1971. Zaradi odseljevanja je bil dejanski prirastek manjši kot naravni prirastek prebivalstva. Negativni selitveni saldo, značilen za vso Dolenjsko, pa se v občini Novo mesto že vrsto let vidno zmanjšuje oz. se počasi spreminja v pozitivnega. Zaradi tega lahko v prihodnje pričakujemo hitrejšo naraščanje prebivalstva kot doslej.

Ob izdelavi urbanističnega programa je bilo izdelanih več projekcij prebivalstva, ki so bile uporabljene za izdelavo demografske prognoze. Če bi prebivalstvo v bodoče naraščalo enako hitro kot v preteklosti, bi štela občina leta 2000 pribl. 70.000, Novo mesto pa 45.000 prebivalcev.

Ob upoštevanju napovedi, da bo leta 2000 na območju občine 34.000 zaposlenih, bi skupaj s kmečkim prebivalstvom imelo ekonomske možnosti bivanja v občini 90.000 prebivalcev. Pri ugotavljanju življenjskih pogojev bivanja v občini pa je potrebno računati tudi na večje potovalne možnosti zaposlenih. Zaradi tega bo še vedno del zaposlenih prihajal vsak dan na delo iz drugih območij. S prenehanjem odseljevanja in s

V tej posebni prilogi smo poskusili na čim bolj poljuden način prikazati delo številnih strokovnjakov, ki so v dveh obsežnih delih načrtali razvoj novomeške občine in njenega mestnega središča Novega mesta do leta 2000.

Kakšna bosta občina in mesto na prelomu tisočletja? Najbrž ga ni, ki bi na to vprašanje lahko pravilno odgovoril! Vendar če hočemo vsaj razumno graditi, je bilo treba začrtati izhodišča in okvire, na katerih naj temeljijo odločitve in prizadevanja za čim smotnejšo in sodobnejšo ureditev okolja, v katerem bomo živeli.

Celo v vsem obsežnem gradivu ni mogoče zanesljivo napovedati, koliko prebivalcev bosta šteli občina in mesto čez 30 let, kakšne hiše bomo gradili, s kakšnimi vozili bomo potovali. Zato naj bi oba predložena urbanistična dokumenta spodbujala trezno širše odločitve, hkrati pa dopuščala uveljavljanje vsega novega, sodobnejšega in uporabnejšega. Nemožne je narediti načrt za 30 let naprej, moramo pa smotno in odgovorno usmeriti razvoj. Zato sta oba dokumenta na razpolago najširšemu krogu občanov, da o njuni vsebini razpravljajo, predlagajo spremembe in izboljšave in tako ustvarjalno sodelujejo pri urejanju skupnih potreb. Razstava bo odprta do nedelje, 21. oktobra.

Na teh listih pričujoči povzetki urbanističnega programa občine (prva in druga stran), urbanističnega načrta Novega mesta (tretja stran) in prometne študije mestnega območja (četrti stran) žele pritegniti zlasti zanimanje prebivalcev za tako usodne in daljnosežne odločitve, nikakor pa ni njihov namen doseči tisto strokovno raven, ki jo imata oba izvirnika, razstavljena v Dolenjski galeriji. Besedila so pojasnjevalna, skice poenostavljene, pristop je poljuden.

Vabimo vse tiste, ki se žele poglobiti v oba predložena dokumenta in kritično sodelovati pri njunem dokončnem oblikovanju, da pridejo v Dolenjsko galerijo in prispevajo svoj delež k za vse nas tako pomembnemu gradivu. Več glav več ve!

OBČINSKA SKUPŠČINA NOVO MESTO
PODJETJE „DOMINVEST“ NOVO MESTO
URBANISTIČNI INŠTITUT SRS

postopnim večanjem priseljevanja ter z upoštevanjem naravnega prirastka priseljenih oseb predvidevamo povečanje prebivalstva občine v letu 1986 na 63.000, v letu 2001 pa na 84.000 ljudi.

Poleg te, osnovne programske projekcije pa so upoštewane pri načrtovanju uporabe prostora še druge možnosti, med njimi tudi najnovejša spoznanja in prizadevanja za oblikovanje najprimernejše zasnove bodočega razvoja urbanega sistema SR Slovenije. Po varianti B urbanega sistema, ki je po dosedanjih razpravah ocenjena kot najustreznejša, bi bili poleg republiškega središča Ljubljane in večjega regionalnega centra Maribora pomembnejši regionalni centri še Celje, Koper in Novo mesto, vsak z okoli 100 tisoč prebivalci in več kot 200 tisoč prebivalci v širšem gravitacijskem zaledju. Za Novo mesto je po osnovni o bodočem urbanem sistemu predviden največji vzpon do leta 2000 v primerjavi z ostalimi razvojnimi središči v Sloveniji.

Kje bodo možne nove naselitve?

Pri razporejanju bodočega prebivalstva so upoštevana naslednja iz-

ves prirastek prebivalstva naj bi se naseljeval v krajih, kjer so za to primerne razpoložljive površine,

vse nove nastanitvene površine je potrebno komunalno popolnoma urediti, vključno s čiščenjem odpadkov,

zagotoviti ustrezno osredotočenje prebivalstva v dovolj velika naselja, ki bi jim lahko zagotovili osnovno preskrbo s terciarnimi in vsaj v omejenem obsegu tudi s kvartarnimi dejavnostmi,

vsa razvijajoča naselja morajo biti med seboj, kakor tudi z delovnimi mesti povezana z ustreznimi prometnicami, kjer bi bil uveden primerno gost avtobusni ali železniški promet,

očuvati je potrebno dobra kmetijska zemljišča, kakor tudi zaradi raznih drugih razlogov varovana območja.

Poleg Novega mesta bi se po številu prebivalstva močneje povečalo še 11 obstoječih lokalnih centrov. Glede na predvideni obseg zemljišč za stanovanjsko zazidavo ter gostoto naselitve bi se v teh lokalnih središčih lahko povečalo skupno število prebivalstva za pribl. 9.000 oseb, kar pomeni v povprečju podvojitve sedanjega stanja. Poleg teh centrov bi se po posebnih določilih urbanističnega reda v drugih 36 vaseh povečalo število prebivalcev lahko na nadaljnjih 1.000 (pribl. 15.

hodišča: odst. povečanje sedanjega števila), skupno torej za 10.000 prebivalcev.

V preteklosti se je število prebivalstva na mestnem območju večalo precej hitreje kot skupno število prebivalstva v občini. Uresničitev poselitve prostora v omejenih lokalnih središčih in še nekaterih ostalih vaseh bi pomenila spremembo dosedanjega trenda v smeri večje teritorialne razpršenosti prebivalstva. Taka poselitve bi bila utemeljena kot varianta, ki predstavlja razvoj stanovanjskih naselij v območju polurne potovalne oddaljenosti od delovnih mest kot dopolnjevanje naselij, ki imajo osnovne pogoje možnega razvoja, obenem pa mejo, do katere bi bila razpršenost naseljevanja lahko sploh še utemeljena.

Načini prostorskega urejanja

Prostorsko urejanje se izvaja z urbanističnimi in zazidalnimi načrti ter z urbanističnim redom. Izdelava urbanističnih načrtov je predvidena za naselja, ki tvorijo mestno območje Novega mesta; za širši predel Zalog-Straža, za Dolenjske Toplice, Žužemberk, Otočec, Smarjeto-Smarješke Toplice in Sentjerne. Nekaj urbanističnih načrtov je že narejenih oz. sprejetih, za Novo mesto pa je v javni razpravi. Samo z zazidalnimi načrti je predvidena ureditev Brusnic, Stopič, Mirne peči, Dvora in Škocjana. V urbanističnem programu so navedene osnove urejanja za vsa območja, ki se bodo urejala z urbanističnimi in zazidalnimi načrti. Za vsa druga območja, ki se ne bodo urejala z omenjenimi načrti, pa bodo veljala določila urbanističnega reda.

V krajih, ki so po urbanističnem programu predvideni za razvoj, bo možna gradnja novih stanovanjskih in drugih objektov, in sicer na osnovi lokacijske dokumentacije. Pri izdelavi lokacijske dokumentacije pa bo potrebno upoštevati posebne pogoje urbanističnega reda, ki med drugim določajo, da je možno graditi predvsem na zazidljivih zemljiščih znotraj naselij, da se naselje praviloma ne sme širiti vzdolž cest, da se morajo objekti prilagajati obstoječi vaški arhitekturi, in podobno.

Za vse ostale kraje naj bi veljala splošna določila urbanističnega reda. V teh krajih bo možna gradnja nadomestnih stanovanjskih in gospodarskih objektov. Pogoji za gradnjo bi se določili v postopku za izdajo gradbenega dovoljenja.

Vendar pa je tudi v teh krajih predvidena izdelava lokacijske dokumentacije za primere predlagane gradnje na izpostavljenih lokacijah, ob komunikacijah in za objekte javnega pomena. Izdelava lokacijske dokumentacije je predvidena tudi za gradnje na prostoru, ki je namenjen za intenzivno turistično dejavnost, in na območjih, ki so naravnovarstveno ali spomeniško zavarovani; za gradnje v predelih strnjjenih vinogradov in na drugih krajinsko zanimivih območjih so poleg izdelave lokacijske dokumentacije predvideni tudi posebni pogoji zaradi ohranjanja značilnega videza posameznih predelov.

Osnove bodočega razvoja

Ekonomski razvoj občine Novo mesto bo tudi v bodoče hitrejši, kot ga na splošno predvidevamo za SR Slovenijo. V razdobju naslednjih trideset let predvidevamo naraščanje družbenega proizvoda letno povprečno po 8%, s tem da bo ta stopnja v prvi polovici tega obdobja, tj. do leta 1985, v povprečju nad 9% (SRS 6,6%), pozneje pa se bo umirila in bo proti koncu stoletja dosegala razvojno dinamiko, značilno za razvita območja. K temu bodo bistveno pripomogle sekundarne dejavnosti, predvsem industrijske, s svojo proizvodno usmeritvijo v tista področja, ki imajo doma in v svetu najhitrejši razvoj (kemična, avtomobilska, elektronska, farmacevtska industrija), ter proizvodnja, ki se bo glede na naravne pogoje ali tradicijo razvijala v svoji skupini kot vodilna (lesna, tekstilna, konfekcija, gradbeni materiali).

Taka usmeritev in razvojni tempo bosta nujna tudi zaradi predvidevanja hitrega razvoja v drugih območjih oz. državah (industrijska proizvodnja bo naraščala po ocenah v obdobju 1965-1980 v južni Evropi vsako leto za 9,1%, v zahodni za 5%, v državah SEV za 7,3%).

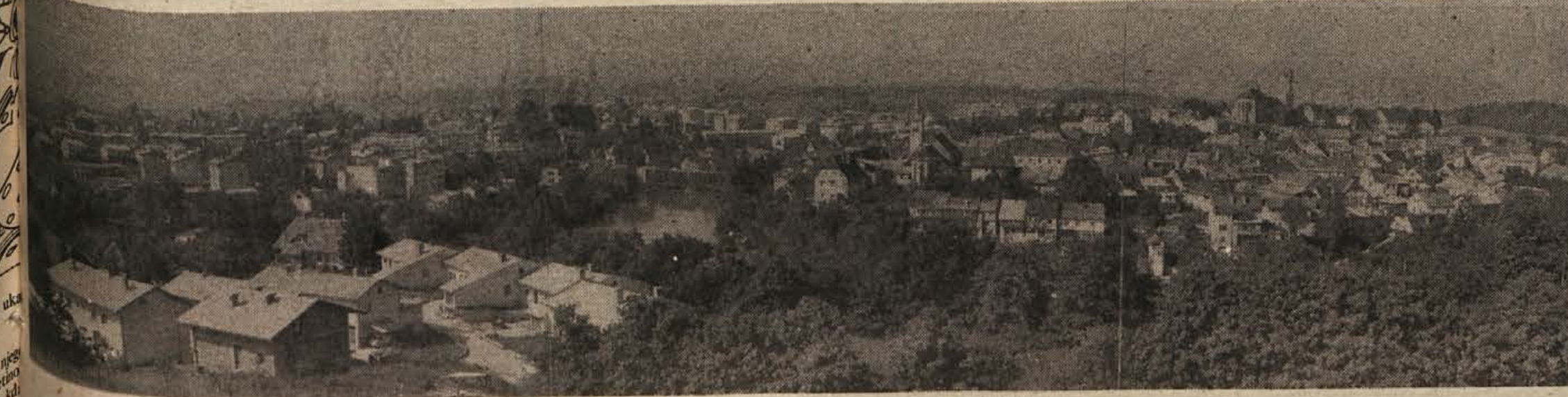
Ze do leta 1985 bi v občini presegli narodni dohodek 3000 USA dolarjev na prebivalca (računajoč po notranji kupni moči dinarja). Vrednost družbenega proizvoda na prebivalca bi se povečala od 18.550 din v letu 1970 na 43.000 din v letu 1985 ter v letu 2000 na 89.000 din (po cenah 1970).

Proces preseljevanja kmečkega prebivalstva se bo nadaljeval tudi v bodoče do meje, ki jo bodo predstavljale ekonomske osnove proizvodnje v agrarnih dejavnostih. Zaradi terenskih, posestnih in ekoloških značilnosti se bo število čistih kmečkih gospodarstev močno zmanjšalo. Nujno se bodo morali formirati večji zaokroženi kompleksi (ne glede na lastništvo), ki bodo omogočali uporabo nove agrotehnike. V kasnejšem obdobju, predvsem po letu 1985, pa se bo z večanjem narodnega dohodka zmanjševalo tudi število mešanih gospodinjstev.

Z znatno zboljšanimi materialnimi pogoji pričakujemo precejšnje spremembe v načinu življenja. S povečanim življenjskim standardom se bodo povečale potrebe po boljši opremljenosti naselij s potrebami dejavnostmi, po boljši komunalni ureditvi, po ustreznem prometnih povezavah itd.

Racionalnost pri uporabi prostora bo vse bolj pomenila splošno primerjalno prednost določenega območja, obenem pa bo pomenilo ohranjanje kmetijskih zemljišč tudi bistveno življenjsko osnovo povečanega števila človeštva, t. j. za proizvodnjo njegove prehrane. Enako pomembno bo varovanje voda in ozračja.

V programu so predvidene obširne zemljiške površine, namenjene za poselitve, za proizvodne in druge dejavnosti, gradnjo infrastrukturnih objektov in za druge namene, ki bodo zadostovale predvidenim potrebam do leta 2000. Tako predvidene površine pa predstavljajo tudi največ, kar lahko odtegnemo prvotnemu namenu in izbiri brez večjih posledic za kasnejše rodove.

Pogled na Novo mesto z Ragovega loga - (Foto: Sandi Mikulan)

UREJENA METROPOLA

NAČRT MESTA

Če hočemo prav razumeti sestavljalce urbanističnega načrta Novega mesta, moramo seveda prebrati tudi poročilo k predlogu načrta. Tam je na 42. strani pravzaprav izpovedan smisel takega načrtovanja. Takole nekako pravi:

„Učinkovito urbanistično načrtovanje zajema razčlenjevanje izkušenj in zamisli, da bi jih poistovetilo z družbenimi cilji razvoja in omogočilo ukrepanje za njihovo uresničitev. Za prebivalce Novega mesta naj bi bilo načrtovanje resen in zavezen napor stalno oblikovati bodočnost prostora, v katerem živijo in delajo. Z novim urbanističnim načrtom predlagamo smiselno postopno in stvarno prostorsko in urbanistično načrtovanje. Resda niti najbolj zdravo načrtovanje ne more zagotoviti napredka, pa vendar v veliki meri izboljša možnosti za sprejemanje dobrih odločitev o razvoju...“

Sestavljavci si torej ne delajo praznih upov, da je njihov načrt predstavitev edine možne pobude mesta ob koncu drugega stoletja. Zele samo, da bi bil njihov dokument učinkovit okvir in hkrati prilagodljiva osnova za podrobne načrte in spremembe, ki jih bo prinesel razvoj.

Zato temelji zasnova urbanističnega načrta na:

- opredelitvi dolgoročnih izhodišč urbanističnega urejanja glede na naravne pogoje,
- utrditvi prometne mreže, ki jo pozneje težko spreminjati,
- in omogočanju presoje izbirnih možnosti razvoja v naslednjih desetletjih.

Opisane so štiri izbirne možnosti:

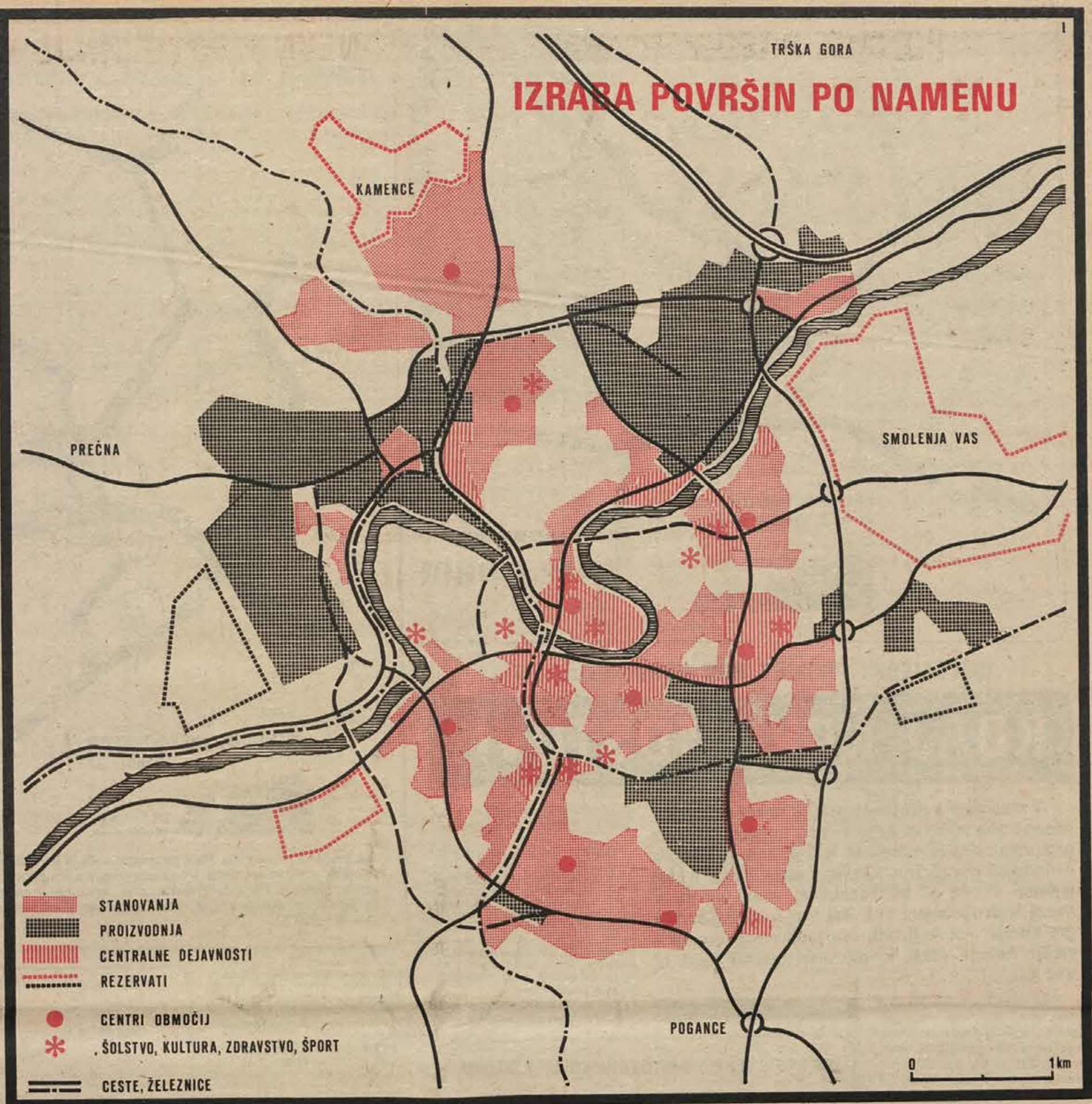
IZBIRA A: Na načrtih površinah so razkrojili in zaključili stanovanjske soseske. Postopno bi se težišče stanovanjske graditve preneslo predvsem na območje Ragovega in Irče v Broda.

IZBIRA B: Enosmeren razvoj v smeri sever-jug bi zmanjšal stroške komunalnih gradenj, vendar bi težje opravičili nastajanje novih mestnih jedr na severnem in južnem delu „trakastega mesta“.

IZBIRA C: Enosmeren razvoj v smeri vzhod-zahod bi sledil ugodnim naravnim in prometnim pogojem ob Krki. Glavna stanovanjska območja bi nastajala od Ragovega proti vzhodu, podarjeno bi bilo industrijsko območje med Bršlino in Stražo.

IZBIRA D: Predvideva več mestnih območij z novimi mestnimi jedri v Srečni, Straži in Dolenjskih Toplicah, v Kamence, Srebrniču in Sentierni. Tako velika Novo mesto bi pomenilo „povezanišče“ širokega območja v obsegu prostora novomeškega pokrajstva.

Obstajajo tudi različice in sestave iz različnih osnovnih izbir.

Na čem temelji urbanistični načrt

Novo mesto leži v prostoru, ki ima naslednje značilnosti:

1. Mesto z okolico postaja vse bolj priznano področje središče, saj predstavlja čedalje močnejši gospodarski, urbanski in prometni vozlišče.
2. Skozi občino potekata dve osnovni prometni žili: mednarodna cesta Ljubljana-Zagreb in magistralna cesta Novo mesto-Karlovac. Poleg tega pa preseka območje občine več področnih cest.
3. Naravni viri in zadostne količine vode omogočajo razvoj industrije.
4. Naravne vrednote in številne umetnostno-zgodovinske znamenitosti nudijo široke možnosti za razvoj turizma.

Še beseda o prometu

Cestna mreža nastopa na območju Novega mesta v vsej raznolikosti: od obeh magistralnih hitrih cest do področnih napajalnih cest ali vpadnic in razvejane mestnega omrežja. Cesta Novo mesto-Karlovac bo obnovljena z značilnostmi hitre ceste do leta 1983, cesta Ljubljana-Zagreb pa bo okoli leta 1985 razvita v štiripasovno avtomobilsko cesto z vso opremo za prehodne potnike. Vse druge ceste na območju načrta moramo gledati kot sestavne dele mestne prostorske ureditve.

Pri mestnem omrežju predlagajo načrtovalci zavestno preusmeritev iz zvezdastega v mrežasti sestav. Zvezdasti je nastal sam od sebe, ko je mesto raslo iz majhnega križišča v vse večje naselje. V starem središču je nastala zagata, ki jo je mogoče rešiti le s predelavo v mrežasto obliko, kot jo kaže risba cest na tej strani. Taka preureditev ni tako težka in je domala dosledno izpeljana že v pričujočem načrtu.

Železniški promet bo pridobil z gradnjo industrijskega tira IMV, s katerim je nakazan podaljšek proti Krškemu polju, ki bi nedvomno zdrnil rudnike kremenčevega peska, območja Sentiernega in Kostanjevice ter velikih energetske industrijskih površin v Spodnjem Posavju na desnem bregu Save. Predviden je tudi industrijski tir za tovarno zdravil KRKA in ohranitev železniške progi industrijski coni med Bršlino in Stražo.

Pomen novega letališča v Zalogu je nesporen in ga skuša načrt poudariti s primernimi cestno-prometnimi povezavami.

S premostitvijo Krke, kar je posebej obdelano na naslednji strani, z obvoznicami in prečnimi povezavami se odpirajo nove razvojne površine, zlasti na tako ugodnih zemljiščih, kot sta Ragovo in Brod.

Pri vsem tem pa predlog načrta ne pozablja na organizacijo javnega osebnega prometa. Učinkovito je treba zasnovati prometno območje v križišču Ločenske in Ljubljanske ceste, na katero bi morali navezati novo železniško postajališče za osebni promet tik pred železniškim mostom na levem bregu Krke, novo avtobusno postajo pokrajinskega pomena, pristajališče za helikopterje

Kaj bo kje raslo

Mesto naj bi že zaradi naravnih pogojev, pa tudi zaradi dosedanjega razvoja, raslo v šestih glavnih smereh: treh stanovanjskih (Marof-Bučna vas, Ragovo, Irča vas-Brod) in treh industrijskih (IMV-Gotna vas, KRKA proti avtocesti, Bršlino-Cegelnica s podaljškom proti Zalogu in Straži).

Taka odločitev je najbolj smotrna, saj se industrija lahko razvija v svoji smeri postopoma in nemoteno, stanovanjska območja pa se širijo z dodajanjem enot v skladu s kratkoročnimi in srednjeročnimi načrti stanovanjsko-komunalne graditve.

Za kakšen namen bodo uporabljene posamezne površine, je seveda najbolje razvidno iz zemljevida, ki je razstavljen v Dolenjski galeriji, podobno poenostavljeno karto objavljamo tudi na tej strani. V poročilu k predlogu urbanističnega načrta pa je podrobno opisanih 45 enotnih zaključenih ureditvenih območij. Posebna pozornost je posvečena zelenim površinam, katerih vloga je tudi na tej strani poudarjena s posebno risbo.

Meja ureditvenega območja po tem načrtu poteka približno po naslednjih orientacijskih točkah:

Trška gora - Stari grad - Zihovo selo - Potov vrh - Cikavski boršt - Črmošnjice - Pogance - Škrjanče - Srebrniče - Zalog - po Temenici do Luknje - Kuzarjev Kal - Hudo - Gorenje Kamence - Kamen vrh - Trška gora.

komunikacijsko-informativni center in podobno. Ta osrednji prometni vozlišče bo med drugim verjetno vezan s postajališčem ekspresnih avtobusov nekje pri Otočcu in na priključku s hitro cesto v Zabji vasi.

V zgodovinskem delu mesta bo treba postopno izključevati motorni promet, s primernimi parkirišči in javnim prometom pa rešiti dostopnost in vključenost v prometno omrežje.

Kateri papirji za bodočnost

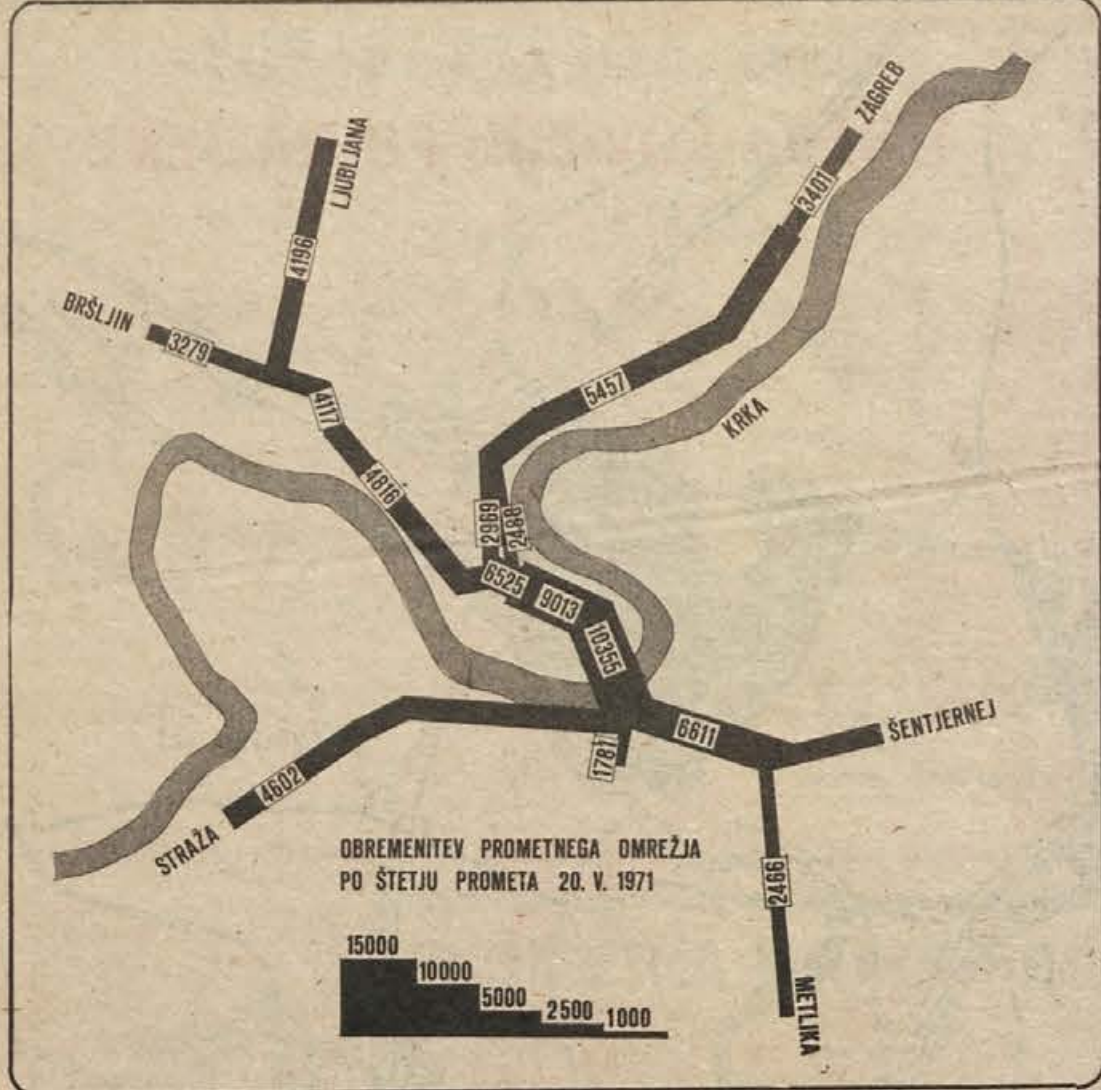
Območje znotraj urbanističnega načrta se bo urejalo po njegovih splošnih določilih, za večino posameznih ožjih območij pa bo treba izdelati podrobno urbanistično dokumentacijo:

- a) zazidalni načrt
- b) za zgodovinsko mestno jedro - načrt varstva in obnove
- c) za večja industrijska območja - ureditvene načrte kot prostorsko predstavitev razvojnih programov posameznih tovarn

Pri vsem tem bo za razvoj mesta mimo strokovnosti seveda potrebna smotrna uskladitev teženj in celovitost pristopa, sicer se bodo življenjska in uporabnostna nasprotja okolja tako zaostrišla, da bodo potrebni zelo dragi posegi za preureditev in socialno ravnovesje. Med obravnavo urbanističnega programa in načrta pa je treba temeljito preučiti tudi vlogo sveta za urbanizem, vlogo in naloge strokovnih služb, sodelovanje občanov in skupnosti ter celoten postopek priprave in sprejemanja odločitev o razvoju mesta.

Cestni sistem je ob upoštevanju sedanjega prostorskega razvoja mest zasnovan tako, da omogoča postopen prehod na učinkovito pravokotno mrežo. Premostitve Krke pomenijo pri izgradnji cestnega omrežja najbolj akuten in hkrati najzahtevnejši element.

NOVOMEŠKI PROMET POD DROBNOGLEDOM

KDAJ NOVI MOSTOVI?

V srednjem veku in še prej je imelo mesto povezana oba bregova Krke z enim mostom za cestni promet. Kar je ustrezalo leta in leta, je postalo nenadoma nevzdržno. Razvojni utrip mesta v preteklosti skoraj ni bil zaznaven, sedaj pa se v nekaj letih spremeni več, kot prej v stoletjih. Vse gre hitreje, vse bolj hiti – in tudi vse bolj stoji – stojijo kolone vozil, ki jim stari mestni most ni več kos.

Kdaj novi most, kje bo prvi novi most v Novem mestu, so postala najbolj pogostna vprašanja ne le Novomeščanov, temveč vseh, ki jih pot zanese v Novo mesto. V naslednjem sestavku so povzete ugotovitve iz študij, ki so bile narejene v zadnjem času z namenom, da bi dobili odgovor na vprašanje o najprimernejši lokaciji mostu, ki bi ga morali najprej graditi.

V letu 1969 so bile narejene študije o poteku ceste in lokaciji mostu na vzhodni strani mesta. Poleg osnovnih štirih variant sta bili izdelani še dve dopolnilni. Od vseh navedenih je bila izbrana varianta, ki se odcepi nad Gotno vasio, prečka cesto proti Sentejnerju med naselji Zabja vas in Cikava, premosti Krko in cesto proti Otočcu vzhodno od pekarnice ter se na bodočem novem priključku poveže z avtocesto. Tako izbrana trasa je imenovana vzhodna varianta, ki je v urbanističnem načrtu Novega mesta dopolnjena z delno preložitvijo poteka ceste med Gotno vasio in Težko vodo ter obravnavana kot magistralna cesta Novo mesto-Karlovac.

Po izdelani predhodni prometni študiji se je medtem pokazala potreba po primernejši premostitvi Krke v središču mesta. Tudi tu je bilo možnih nekaj različic pri lokaciji, izbrana pa je bila premostitev v podaljšku Ceste herojev do bodočega cestnega križišča na desnem bregu (v bližini nekdanje izolirnice pri bolnici v Kandiji).

Poleg te srednje variante je bila idejno obdelana tudi zahodna varianta, ki bi potekala v smeri Bršljin-Cegelnica-Brod-Regerča vas-Poganci. Poleg teh možnih potekov so po predlogu urbanističnega načrta predvidene še nekatere možne premostitve Krke za obdobja, ko bi se Novo mesto razvilo v večje mesto.

Za vse variante so bili izdelani predračuni z uporabo enakih osnov. V vseh primerih so obračunani stroški le za dvostezni most, nikjer pa niso všteti stroški pridobitve zem-

ljišč, rušenja, gradnja nadomestnih objektov in podobni izdatki. Stroški

za štiristezni most bi bili višji za približno 7 milijonov od dvosteznega.

Vzhodna varianta bi zahtevala največ finančnih sredstev, zaradi gradnje potrebne nove povezovalne ceste. Za zahodno varianto je bilo ugotovljeno, da bi bila tehnično precej zahtevna, predvsem pa bi morali izvesti pred gradnjo veliko rušitev. Z vključitvijo še teh stroškov bi se izkazalo, da je zahodna varianta sploh najdražja. Pri srednji varianti pa je treba računati tudi na rekonstrukcijo Partizanske ceste.

Ker so skoraj vse mestne vpadnice, ki so hkrati tudi magistralne ali

PORAST ŠTEVILA MOTORNIH VOZIL V OBČINI

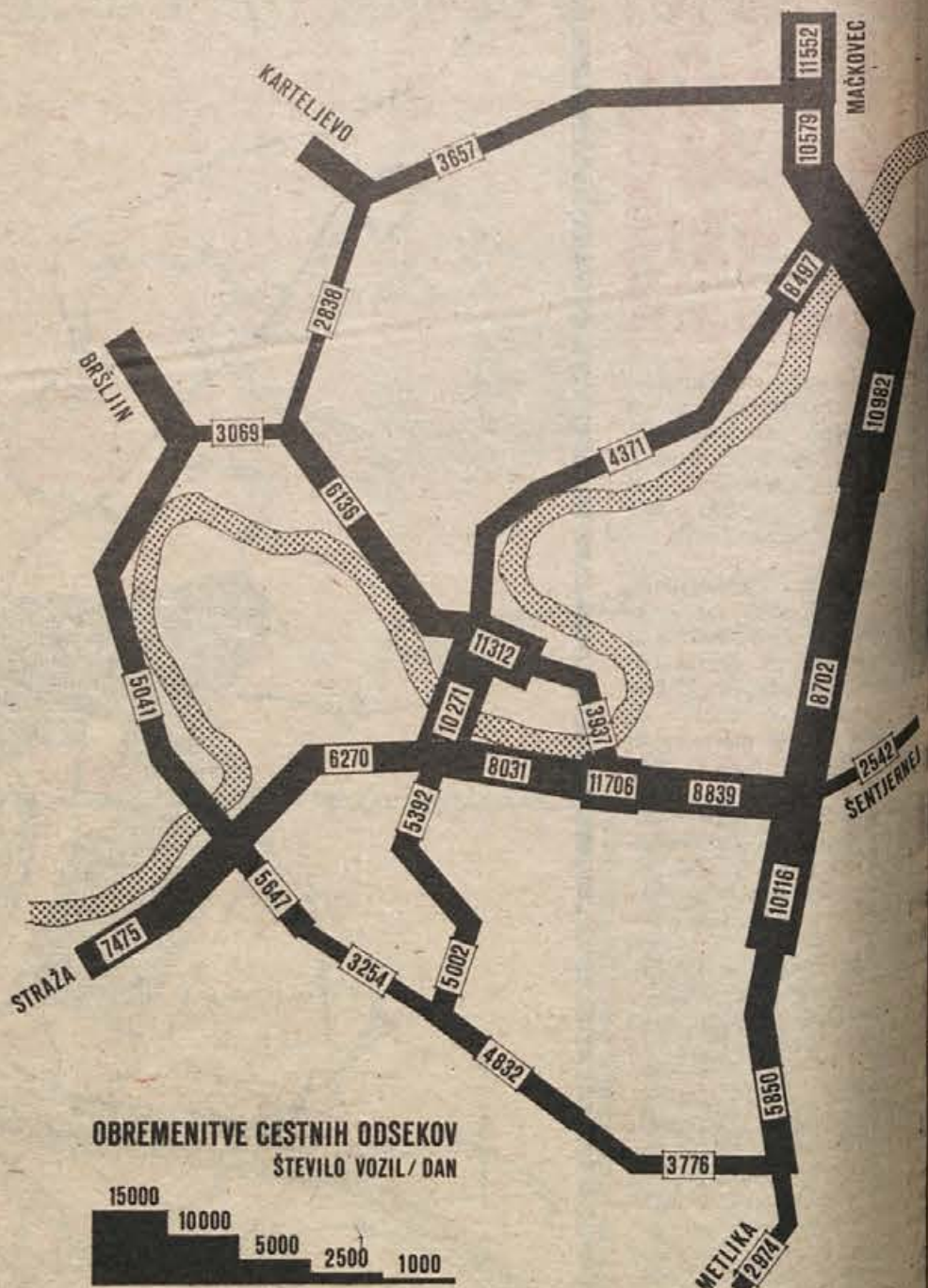
1966	2572 vozil (od tega 1443 os. avtom.)
1971	7977 vozil (od tega 4563 os. avtom.)

LETNO POPREČJE DNEVNEGA PROMETA MOTORNIH VOZIL NA KANDIJSKEM MOSTU	
1966	4632 vozil
1971	9606 vozil

PRIMERJAVA INVESTICIJSKIH STROŠKOV (PO CENAH 1970/71)

1. vzhodna varianta	39,996.137 din
2. srednja (mestna) varianta	20,282.286 din
3. zahodna varianta	38,384.732 din

Tak pa bi bil promet leta 1980 po izračunu, če bi imeli do tedaj zgrajene tri nove mostove in ustrezne povezovalne ceste. Skica ima pomen kot utemeljitev predloga zasnovane prometne mreže, hkrati pa kaže, da bo treba zaradi naraščanja prometa postaviti še en nov most kmalu po letu 1980 (številke v okvirčkih pomenijo letno poprečje dnevnega prometa na posameznih odsekih).

regionalne prometne zveze, potrebne temeljite obnove, stroški za te namene niso upoštevani v navedeni primerjavi. Te ceste bo potrebno rekonstruirati ne glede na lokacijo Novega mostu.

Pri študijah srednje variante je bil izdelan tudi predlog podaljška Smihelske ceste v smeri proti Gotni vasi.

Za gradnjo te ceste je bil v projektu predviden znesek 8,364.792 dinarjev. Ta cestna zveza bi lahko prevzela tudi tranzit proti Beli krajini, neugoden pa je potek skozi naselje Smihel.

Poleg stroškov gradnje so bistveni za odločitev tudi prometni tokovi, sedajni in bodoči, ki bi se pojavili po dograditvi ene ali druge premostitve reke Krke. Da bi dobili čim bolj jasno sliko o tem, je bilo izdelanih več prometnih študij. Kakšno bi bilo stanje na cestah, nam pokažejo številke na skicah, ki pomenijo dnevno število vozil na posameznem cestnem odseku.

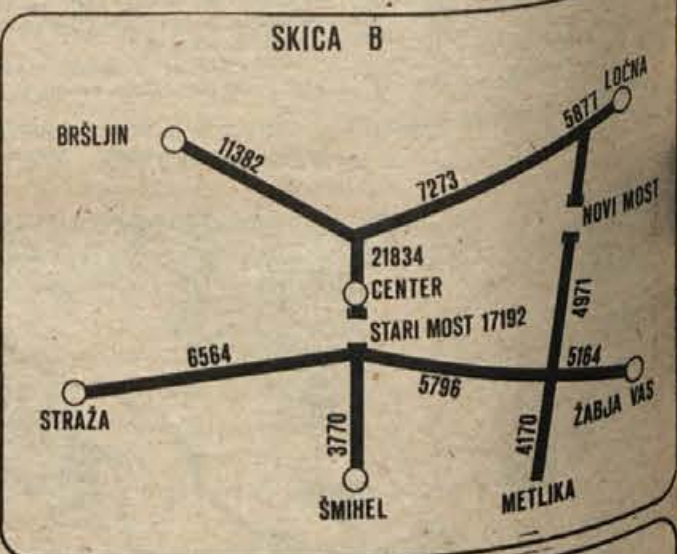
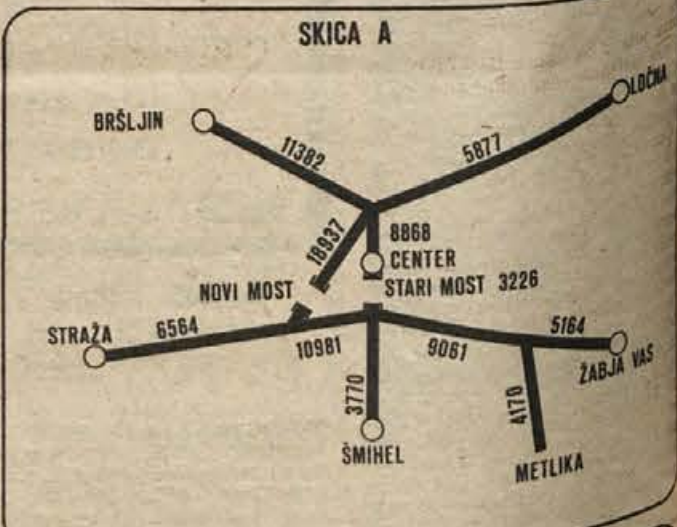
Zaradi lažje primerjave pa je prikazan tudi promet po številu na dan 20. maja 1971. Upoštevano je še časovno razdobje do leta 1980 z naraščanjem prometa, kakršno je predvideno na splošno v Sloveniji.

Po skici B je lociran novi most v Ločni (vzhodna varianta), za povezovalno cesto pa je upoštevan potek, ki je najbližji mestu.

Skica A je prikazan novi most v mestu poleg železniškega (mestna varianta). Ker bi bila z uresničitvijo po skici B obstoječi most in mestno jedro preobremenjena daleč preko zmogljivosti, je prikazana še možnost, da bi z administrativnimi ukrepi preusmerili promet na daljšo obvozno pot preko mostu v Ločni (skica C). Zahodna varianta ni prikazana, ker ni prišla v izbor kot prednostna mostna povezava.

Poseben komentar k prikazanim možnim prometnim rešitvam najbrž ni potreben. Mestna varianta je cenejša, predvsem pa edino ta lahko najustrezneje reši tegobe mestnega prometa in tranzita hkrati.

Upoštevati je treba, da je zaenkrat promet v smeri proti Straži močnejši kot proti Gorjancem ter da je karteljevski priključek prometno bolj obremenjen kot oni v Mačkovecu. Ob teh ugotovitvah pa ne moremo mimo dejstva, da bo poleg novega mostu, ki bi ga morali zgraditi najkasneje do leta 1975, potrebno v nekoliko daljši prihodnosti zgraditi še en most, ki bo kot sestavni del hitre ceste povezoval bodočo štiristezni avto cesto Ljubljana-Zagreb z avtocestami proti Splitu in Reki.

»Race« z loparji na igrišču

Novinarstvo zahteva specializacijo: zato nekateri v tenisu zmagujejo v domačih, drugi pa v mednarodnih nastopih

Raca je novinarsko zaščitno znamenje. Loparji so različnih sort: za polaganje kruha v peč, morski lopar je posebne vrste rak, namiznoteniški lopar se uporablja pri pingpongu, teniški pa pri tenisu. Za tenis je potrebno igrišče. Torej je naslov, preveden v normalno govorico: novinarji so igrali tenis.

Novinarji sploh radi igrajo tenis. Bržkone zato, ker je to podoben šport za pisanje: žogico moraš vržati, podobno, kot moraš v časopisu vedno metati take žogice, da jih ljudje berejo, hkrati pa paziti, da te z njo drugi preveč ne zadenejo. Torej so novinarji igrali tenis.

Tako sta v domači konkurenci najboljše nekdanji Novomeščan Franček Veselko in športni urednik Dela „Kuki“ Evgen Bergant. Ker sta pomembna urednika, na domačih igriščih zmagujeta – saj se jim drugi „damo“. Zato pa svoje znanje pokazemo v mednarodnih tekmah z avstrijskimi Korošci, ki jih premagujemo z 7:5. Odveč je pripomniti, da Avstrijci niso tako na tekočem, da recimo Veselko in Bergant kot urednika ne bi smela zgubljati. Zadnje štiri leta ne eden ne drugi nista zmagala... tako kot recimo Rožanc, Vogrinc ali jaz še nismo izgubili.

Zanimiv je plakat, ki vabi na letošnje prireditve „Štajerske jeseni“; sodi v zvrst šokantnih plakatov, ki prav gotovo pritegnejo gledalčevo pozornost.

Že petič: štajerska jesen

Te dni so v avstrijskem Gradcu prireditve pete „Štajerske jeseni“, ki bodo trajale do 26. oktobra. Višek letošnjih prireditev obeta biti festival svetovne glasbe Mednarodnega društva za novo glasbo. V Gradcu in okolici bo v tem času vrsta raznih kulturnih prireditev, pri katerih sodelujejo tudi jugoslovanski umetniki in skupine. Tako bosta med drugimi gostovala v Grazu simfonjski orkester iz Ljubljane, komorni orkester RTV Zagreb, medtem ko bo poseben večer namenjen renesančni glasbi iz Istre in Dalmacije. Zagrebški slikar Venceslav Richter bo imel v Avstriji samostojno razstavo, več naših slikarjev in kiparjev pa bo sodelovalo tudi na razstavah 7. mednarodnih slikarskih tednov.

Generalnega sekretarja „Štajerske jeseni“, poslanca deželnega zbora dr. Pavla Kaufmanna, ki je slovenske novinarje seznanil s pomenom in obsegom kulturnih prireditev v letošnji jeseni v Gradcu, je predstavil prejšnji teden gospod dr. Heinrich Riesenfeld, generalni konzul republike Avstrije v Ljubljani.

BREŽICE: V MOPEDISTA

9. oktobra popoldne je pripeljal po prednostni Cesti prvih borcev v Brežicah v križišče mopedista Ivan Vučanjk iz Brežic. Iz neprednostne Prešernove ulice pa je v tem trenutku pripeljal voznik nemške registracije Jože Režonja iz Ponikve, zavozil naravnost v mopedista in ga zbil po tleh. Mopedist in njegov sopotnik Dušan Erban iz Brežic sta se huje poškodovala in so ju odpeljali v brežiško bolnišnico, na vozilih pa je škoda za 2000 din.

TRČENJE V BLAGEM OVINKU

8. oktobra popoldne je Alojz Pihler iz Bistrice ob Sotli vozil od Dobove proti Brežicam. V blagem levem ovinku je zavozil v levo, tedaj pa je iz nasprotne smeri pripeljal Matevž Omerzel iz Šentlenarta, ki se je umaknil v levo. Tedaj pa je Pihler zavil nazaj na desno. Pri trčenju je Pihler dobil lažje poškodbe, na vozilih pa je za 8000 dinarjev škoda.

TRČILA PRI ČRPALKI

8. oktobra zvečer je Aleksander Bolatovič iz Ljubljane vozil osebni avtomobil iz Trebnjega proti bencinski črpalki pri motelu. Na nepreglednem ovinku se je naproti pripeljal z osebnim avtomobilom Silvo Papež iz Gornjih Vodol pri Sevnici. Vozili sta med srečanjem trčili, gmotno škodo pa so ocenili na 3000 din.

NERAJC: SOPOTNIK V MAVCU

V ponedeljek ob 13.30 je Franc Jakša vozil osebni avtomobil od Črnomlja proti Vinici. Na nepreglednem ovinku pri Malem Nerajcu se je odločil, da bo prehitel nakladalnik, ki ga je vozil Jakob Meštrič. Ko je Meštriča prehitel, je osebni avtomobil zanesel s ceste, potem pa se je večkrat prevrnil po strmini. Med prevračanjem si je Jakšev sopotnik Stane Cvitkovič iz Tribuč zlomil ključnico. Škodo so ocenili na 8000 din.

JOŽE SPLICAL

Slovenski novinarji – tenisači – so dveh vrst. Ne ločijo se po tem, da eni živijo v Ljubljani, drugi pa ne.

JOŽKO BONCELJ

„Race“ prekrizamo svoje loparje tudi med seboj – in kot je znano, je Dolenjski list pač najboljši. Vsak četrtek je naše geslo. Vsako leto en četrtek namenimo na novomeški Loki tenisu. Predlanskim smo bili Dolenjci tretji, lani prvi, letos pa drugi, za mariborskim Večerom, pa pred Delom in RTV. Probleme so ukinitili in sploh Petana bole ledvica, zato ni bilo nikogar, ki bi prejšnji četrtek na Loki res sočno, humoriistično in satirično klet.

O „racah“ sta poročala Jože Splichal (na pisalni stroj) in Andrej Novak (s svinčnikom)

ANDREJ NOVAK

ampak po tem, da eni zmagujejo v domači konkurenci, drugi pa so bolj uspešni v mednarodnih nastopih.

FRANČEK VESELKO

široka usta

MIHA MATÉ

4

Iz gline smo napravili lončen top, petnajst volov ga je vlekle k Sv. Ani in lahko vam rečem, da so imeli gobce pri repih, ko so ga spravili na vrh. Nafilali smo ga z lončenimi krogli, vtaknili v cev pulfer, ga naravnali proti Kočevju in pokojni Pristrčni France, Bog mu daj nebesa, je zavpil:

„Smrt Kočevjarjem! Ogenj!“

Takrat se je zabliskalo, sveta Ana se je razjokala od bolečine in... kanon je razneslo na tisoč koščkov in kosov. Obupano smo pogledali drug drugega. Vsi smo bili črni od pulfra in skoraj bi se zjokali, če ne bi Janezek skozi solze dejal:

„Možje, korajžo v roke, saj nismo babe. Hudo je, hudo, že tukaj je hudo, ampak pomislite, kako mora biti šele v Kočevju!“

Na vse smo pozabili. Objeli smo se od sreče in zapeli svojo himno. Sveta Ana se je skadila in prijetno sonce je posijalo nad našo leskovo dolino.

Moj oča so bili Urban, stari oča tudi, jaz sem Urban, moj sin tudi in od sina sin mora biti tudi Urban. To ni zaradi tega, ker nismo dovolj brihtni, da se ne bi spomnili kakšnih drugih imen, krščanskih ali socialističnih. Ne, to je zato, ker nam je to prišlo že v kri in ta ni voda, temveč pri nas čisto vino. Urban je pa tudi svetnik na mestu in ga niti pred samim Bogom ni bilo sram priznati, če ga je kdaj polomil. Tega je bilo precej, vendar je Bog vedno bolj spoštoval odkritost kot pa tiste uboge grehe. Iz tega tudi izvira naša odkritost, ki pa je včasih tako zapleteno povedana, da nas ne more razumeti vsaka navadna kumara.

Kot sem dejal, moj oča so bili častivredni mož. Čeprav niso bili lovec, je marsikakšen zajček pometoma zdrknil v njihovo malho. Ljudje vedo celo povedati, da so tako spretno in kunšno nastavljali zanke, da se je celo rajnki graščak Rudež ujel vanje. Iz Bistrice so potegnili toliko rib, da so se še nekaj let potem poznale luknje v vodi, tako so bile velike.

Enkrat so oča grabili seno pod Malo goro, in glej ga, zlomka, jim skoči zajec izpod grabelj. Oča niso bili favlasti, dvignili so grablje, pomerili in zakričali: „Pok!“ Zajec je padel kot pokošen. Stekli so k njemu in ga hoteli pobrati. Kleče so tolažili ubogega kosmatinca in ko so ga hoteli dvigniti, so poleg sebe zagledali dve veliki nogi, obuti v svetle boksaste škornje. Pred njimi je stal v vsej svoji veličini graščak Rudež.

„Oprostite, oprostite, gospod graščak,“ so pričeli jecljati oča, „ni... nisem vedel, da so bile grablje naladane...“

Graščak se je takrat tako zasmel, da se je vsa gora tresla in se ga je v Ribnico slišalo.

„Ze prav, ze prav, Urban, le vzemi kosmatinca, pa naj ga ta stara v lonec vtakne, ampak drugič pazi, da vzameš za seno ta prave grablje, in ne tiste, ki so s smodnikom nabite.“

V partizane sem odšel iz pravega prepričanja. Ne, ne boste mi verjeli. Pa je le tako. Prepričanja nisem nikoli izgubil, in tudi če bi ga, mi ga ne bi bilo težko najti. Res je, v tistih časih je prišlo za mano malo bolj pozno, zato je nisem mahnil v hosto med ta prvimi. Sem se pa potem bolj pošteno puškaril. Vendar da bi izdal svoje prepričanje, ne, nikoli! Ribničanje nismo takšni ljudje, da bi za košček kruha pozabili na klobaso. In vedno smo imeli prav.

Gosje pero vas vabi!

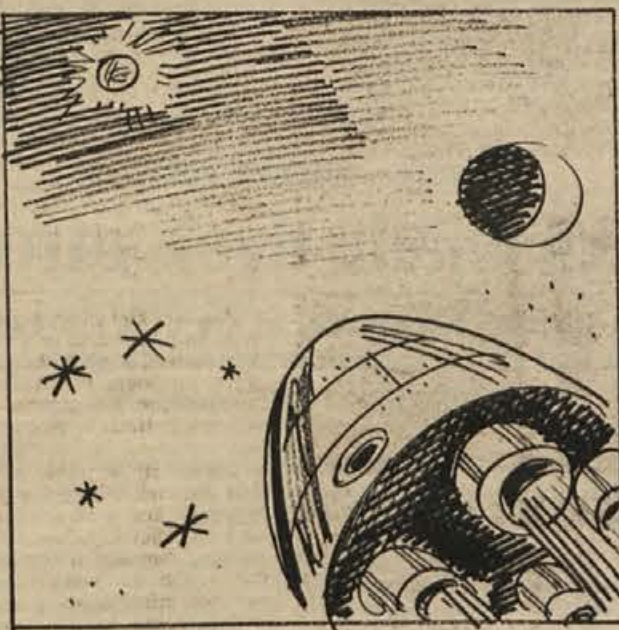
Do 15. oktobra velja naš razpis „Ste izkoristili vse svoje sposobnosti?“, ki smo ga objavili 7. in 14. septembra 1972. Do danes smo dobili 67 prispevkov od pribl. 45 piscev. Marsikaj med poslanim je dobrega in zanimivega, pričakujemo pa še večje sodelovanje. Tudi vi nam še niste poslali prispevka, ki bi ga radi zaupali papirju in prek njega javnosti. Teško se odločate za pisanje, toda – poskusiti velja!

Kako gledate na današnji čas, na srečo, ljubezen in smrt, denar in tovarštvo, žalost in strast, kratka – na življenje krog sebe?

Odgovorite sebi in nam na eno izmed razmišljanj, ki vas mika že dlje časa, da bi ga povedali svoji okolici. Zanimalo bo tudi bralce našega tednika, ki z naklado 31.000 izvodov vsak teden obišče nad 150.000 bralcev doma in po svetu. Oglasite se čimprej – rok za prispevke „GOSJE PERO“ bo kmalu potekel!

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA

SKOK NA MARS

mentov med instrumenti vesoljske ladje in nemo bolščala v steno. Povedali bi to enostavneje: bila sta paf!

Dragi bralci, prepustimo za hipec naša neprostovoljna vesoljca njunim mrkim mislim in stopimo iz modula v črno vesoljsko brezmejnost.

Pod ladjo se je brezskrbno sukala modrikasta mati Zemlja. Oceani so se prelivali med kontinenti, tu in tam je dimček nad pokrajino nakazoval, da so si

dobrodušni Zemljani spet skočili v lase... Visoko nad gorami in vodami so se pripravili cikloni in anticikloni zaradi jutrišnjega vremena: bo li dež ali toča, megla ali slana?

Kakor koli že, naša junaka jutri ne bosta potrebovala dežnika! Njuna ladja je namreč ravnokar zavila z zemeljske orbite in se usmerila naravnost k rdečemu Marsu...

Dežurni poročajo

OB DENAR - 3. oktobra dopoldne je neznanec ukradel iz hiše Tezije Antončič v Podgori 36, pri Novem mestu, 570 dinarjev. 79-letna Antončičeva je shranila ključ na običajno mesto. Tudi je ključ našel, vzpl denar iz ročne torbice, razen tega pa je vse prebrskal.

OZIMNICA - Pepca Oberč z Mestnih njiv v Novem mestu je imela v začetku oktobra nič kaj dobrodošel obisk: tat ji je iz kleti odnesel 19 kozarcev vložene ozimnice.

TORBICA IZ AVTOMOBILA - Milena Horvat iz Regeče vasi je prijavila novomeškemu miličniku, da ji je nekdo ukradel iz avtomobila, parkirane pred Hudoklinovo gostilno v Gabrju, torbico s 1000 din in dokumenti.

JE BIL CIGAN? - Kaže, da se je neki Cigan odpeljal s kolesom s pomožnim motorjem, ki ga je ukradel Avgustu Avbarju iz Cegelnice. Kolo je bilo pred kinodvorano Krke v Novem mestu. **OSUMEJENCA PRIPRTA** - 4. oktobra popoldne je bilo vlomljeno v hišo Alojza Avbarja v Brslinu. Po nalogu preiskovalnega sodnika so pripravili pociganjenega Henrika Erjavca in Milana Brajčiča iz Zabajke. Vlomilca sta ukradla moške hlače.

OBRTNIK - Neznani tat želi postati obrtnik, ker je 3. oktobra ukradel Jožetu Patetu iz Potočne vasi iz delavnice žago, skobil in ročni vrtilni stroj.

SLAMA V OGNJU - 5. oktobra dopoldne je začela goreti slama pod kozolecem Antona Pirnarja v Ostrugu pri Sentjerneju. Ogenj se je hitro razširil in kljub gasilski pomoči je kozolec zgorel, z njim pa še 30 ton sena, stiskalnice, voz in različno orodje. Škoda je za 100.000 dinarjev. Goreti je začelo zaradi otroške igre z vžigalicami.

DO IZTREZNIIVTE - 8. oktobra ponoči so novomeški miličniki pridržali do iztreditve Andreja Zeleta iz Salke vasi in Branka Zeleta iz iste vasi, ker sta se pretepala v hotelu Kandija. Črnomajski miličniki so pridržali Sulja Hašiča in Ahmeda Šmajčiča, ker sta opita razgrajala v Švajgerjevi gostilni v Črnomlju. Metliški miličniki so pridržali Vujadina Marjanoviča iz Donje Krečane, ki je nadlegoval goste v Badovinčevi gostilni.

SKOZI OKNO - 8. oktobra zjutraj so vlomili v stanovanjsko hišo Staneta Drganca v Potoku pri Straži. Neznanec je vdrl skozi straniščno okno in odnesel 2210 dinarjev.

V VIKEND - V začetku oktobra je neznan vlomilec razbil šipe in zlezal v počitniško hišo tovarne zdravil "Krka" v Črmošnjicah. Odnesel je dve odeji, smučarske čevlje, dve blazini, jedilni pribor, dve kozici in 10 žarnic.

PRED VINOGRADOM - Martinu Povšetu z Verduna je 8. oktobra popoldne nekdo odpeljal moped, ki ga je imel shranjenega pred vinogradom na Malem Slatniku. Pozneje so ugotovili, da se je odpeljala A. B. iz Vel. Cikave, ki je med vožnjo večkrat padla in moped tudi poškodovala.

Novih 18 smrtnih žrtev so prejšnji teden terjale slovenske ceste. Pol od njih je bilo pešcev. Skupno 438 življenj je bilo že letos „žrtvovanih“ prometu, najbolj črni meseci z meglo, snegom in poledico pa šele prihajajo. Na sliki: nesreča zaradi nenadnega prihoda otroka na cesto Ljubljana-Zagreb. Tak je bil prejšnji teden vzrok 18 nesrečam. (Foto: Legan)

DODATNO SOJENJE V NOVEM MESTU, KER JE

Na smrt obsojeni pobegnili

Sajevec, ki mu je Vrhovno sodišče SRS nadomestilo smrt z 20 leti strogega zapora, Adžić in Špoljar so bili kaznovani za pobeg

Za nepoučene bi bilo morebiti čudno, da so zaporniki spet sedli pred sodnike: Edvard Sajevec, 24 let, s Senovega, zdaj pa na prestanju kazni v KPD Dob, Jovan Adžić, 34 let, sedaj v KPD Požarevac in Franjo Špoljar, 21 let, zdaj v KPD Rab, so v torek slišali nove sodbe.

Pred tričlanski senat okroznega sodišča v Novem mestu, ki mu je predsedoval sodnik Janez Pirnat, so tokrat prišli zato, ker so 1. avgusta 1970 pobegnili iz novomeških zaporov, kjer so bili v priporu. Čakali so namreč na pravnomočnost kazni: Sajevec je bil zaradi dveh ubojev in enega poskusa uboja obsojen na smrt, Adžić zaradi vrste vlomov in poskusov vloma pretežno po novomeškem območju na 5 let in 8 mesecev strogega zapora, Špoljar pa zaradi vlomov in takih poskusov, zlasti v Posavju, na 4 leta strogega zapora.

Vsi trije so v skupni celici napadli službujočega paznika Franca Nemea, onemogočili njegov odpor, ga poškodovali, mu vzeli ključke zaporov, odprli vrata na hodniku in potem pobegnili. Ko so obvladali paznika, so mu vzeli iz denarnice 200 dinarjev, pred pobegom pa vlomili v sobo dežurnega paznika v zaklenjenom omaro in vzeli iz nje štiri pištole ter 28 nabojev. Med potjo proti italijanski meji sta Sajevec in Adžić v Ljubljani na Vrhovnih iz nezaklenjene garaže vzela avto Marije Jannik in se odpeljala do Ankarana, potem pa sta prekočrčila mejo, vendar so ju italijanski miličniki vrnili v Jugoslavijo.

Franjo Špoljar pa se je, potem ko se je v Ljubljani ločil od dvojice pobeglih, odločil za stare navade: vlomil je v hišo Valentina Beliča na Brezovici in vzel dva brivska aparata, potem pa, ko so ga pregnali, je s pištolo grozil Marjanu Ovnu. Čez dva dni - 5. avgusta - je vlomil v slaščičarno v Borovnici, kjer je vzel denar, in v kiosku podjetja Tobak. 21. avgusta je vlomil že v Donji Stubici v „Vjesnikov“ kiosk ter vzel nekaj gotovine in cigarete.

Na glavni obravnavi sta Sajevec in Adžić odklonila zagovor, zato je sodišče uporabilo njun zagovor iz preiskave. Toliko bolj obširno se je zagovarjal Špoljar, ki je vso krivdo valil na tovariša iz skupne celice. Pripovedoval je, da je pobegnil zato, ker bi ga sicer ubila, češ da je vedel za načrt bega in cilj. Končno je glede motiva pobege spregovoril tudi Sajevec. Kajpak se ni mogel sprijazniti s smrtno obsodbo.

Ko je sodišče izreklo nove kazni, so trije pobegli in spet prijete kaznjenci izvedeli: Sajevec je dobil 15 mesecev zapora, vendar mu je bila spet izrečena kazen 20 let strogega zapora.

POŽAR ZARADI KRATKEGA STIKA

5. oktobra popoldne je izbruhnil na podstrešju gospodarskega poslopja, ki je last Ivana Rozmana z Brega pri Sevnici, požar. Zgorelo je celotno gospodarsko poslopje, 9 ton sena in drugih pridelkov ter kmečko orodje. Škoda so ocenili na okoli 40.000 dinarjev. Komisija je ugotovila, da je bil najverjetnejši vzrok požara kratek stik v električni napeljavi.

TREBNJE - VMESNA POSTAJA:

Odisejada dveh otrok

Dva trinajstletna fantiča, ki sta ušla s Cresa, sta ušla tudi iz trebanjskih prostorov za pridržanje - Eden ujet v Novem mestu

Mladolentniki navadno bežijo s celine proti morju: valovi in ladje na njih jim ponazarjajo hrepenenje in jim razburjajo domišljijo. Obratno pot sta ubrala dva 13-letna fantiča.

V Trebnjem so v petek ujeli oba otroka - eden je iz Sibenika, drugi pa iz vasi pri Brtonizli - ki sta prej ušla iz vzgojno-poboljševalnega doma na Cresa. Trebanjski miličniki so ju dali v prostor za pridržanje, kjer navadno prenočujejo tisti, ki so preveč pogledali v kozarec.

Za mladoletnika, ki so ju miličniki spustili z oči, je bil ta prostor

Torej enaka kazen, kakršno je Vrhovno sodišče SRS potrdilo zanj kot nadomestilo za smrtno kazen. Naš kazenski zakonik namreč ne pozna višje prostostne kazni.

Adžić je dobil skupno s prejšnjo kaznijo 7 let strogega zapora, Špoljar pa 6 let in 6 mesecev strogega zapora.

KONEC UGIBANJ

Pogrešani mrtev

Ob Lahinji so našli truplo Ivana Weissa

Če smo prejšnji teden še ugibali, ali je v gozdu v Dolenji vasi pri Črnomlju gošpodaril morilec, ali pa je kdo storil samomor, je obširna akcija že 3. oktobra odkrila, kaj se je zgodilo.

Kot smo poročali, so v gozdu našli okrvavljena oblačila. Kriminalisti so - ne da bi našli truplo - odkrili, da je bil nekdo močno porezan po vratu.

Pomoč občanov, za katero so kriminalisti prosili, ni bila preveč potrebna. V Črnomlju so hitro ugotovili, da je izginil 43-letni Ivan Weiss, v podrobnem iskanju pa so ob Lahinji našli tudi njegovo golo truplo. Še prej so v gozdu našli tudi denarnico z zdravstveno in osebno izkaznico. Potem ko si je prerezal vrat, se je hudo ranjeni Weiss slačil, dokler ni s sebe odvrigel vseh oblačil.

Pravijo, da je samomor naredil v hudi duševni stiski.

Vozniki preradi pijejo

Cestno podjetje še ni ukrepalo na zahteve sveta za varnost prometa

V ribniški občini je malo prometa, a veliko prometnih nesreč, ki terjajo življenja. V drugem polletju letos je bilo na cestah v ribniški občini še 6 mrtvih, v prvem polletju pa dva, medtem ko sta dva umrla za posledicami prometne nesreče. Obiskali smo Jožeta Benčina, predsednika sveta za vzgojo in varnost v cestnem prometu, in ga vprašali, kaj je svet že ukrenil in kaj še bo za večjo varnost občanov.

Takoj po hudi nesreči v Zlebiču, se pravi 31. avgusta, smo se sestali in razpravljali o vzrokih hudih nesreč pri Zlebiču. Odločili smo, da je treba takoj posekati hrusko, v katero se je zaletelo že več avtomobilov, ki jih je vrglo s ceste. Cestnemu podjetju Novo mesto pa smo poslali pismeno zahtevo, da je treba na tem ovinku napraviti varnostno ograjo in proučiti, če je ovinek sploh prav speljan. Sumimo namreč, da pri malo večjih hitrostih deluje kot „skakalnica“ in meče avtomobile iz ovinka. Razen tega smo jih opozorili, da so na našem območju označbe na cestniških zelo slabe, pa tudi ostali prometni znaki so pomanjkljivi. Občinske (lokalne) ceste so že bolje označene kot republiške (regionalne).

In kaj je cestno podjetje od tega doslej uredilo?

Ničesar, le hruska je posekana.

Kako boste ukrepali, če cestno podjetje vaših zahtev ne bo upoštevalo?

Posredovali bomo pri cestnem skladu SRS.

Nekaj hudih nesreč je bilo tudi na stranskih cestah, ker uporabniki cest niso bili previdni. Kaj boste ukrenili, da boste občane naučili pravilno uporabljati ceste?

Dogovorili smo se, da bomo v naš svet vključili še predstavnika delavske univerze (DU), nakar bomo izdelali program prometne vzgoje za odrasle. Predavanja bodo po vsej občini. Poskrbeli bomo tudi za vzgojo poklicnih voznikov. Pre-

učitelji so že prvi dan pouka začeli opozarjati, naj bodo otroci na cestah previdni. Razdelili so jim tudi posebne letake. Opozorili so jih na oddaje o prometu na TV. Uspeh je bil, saj od začetka šolskega leta sem še ni bilo

JOŽE BENČINA

nesreče, v kateri bi bil poškodovan solar.

Precej hudih in celo smrtnih nesreč je bilo na avtocestnih postajališčih, ki niso primerno urejena.

Prav na prihodnji seji bomo razpravljali o tem, kaj je bilo storjenega, da bi bila avtocestna postajališča pravilno urejena. Denar za to je bil namreč zagotovljen in načrti izdelani, postajališče pa ni bilo urejeno nikjer razen v Nemški vasi. Čeprav izrečeno na račun cestnega podjetja mnogo kritičnih, pa mu moramo tokrat izreči pohvalo, ker je začelo širiti cesto od Prigorice do Gorice vasi.

Alkohol je terjal večših na vaših cestah precej življenj. Kako je danes?

Naš svet bo vztrajal pri zahtevi, naj miličniki ostro ukrepajo proti vinjenim voznikom. Kljub pogostim akcijam še vedno precej voznikov vozi pod vplivom alkohola. Alkohol pa ni nevaren le voznikom motornih vozil, ampak tudi vsem drugim uporabnikom ceste, se pravi kolesarjem, mopedistom, voznikom vptreg in celo pešcem.

J. PRINC

med paragrafi

vozniki še vse preradi zaposlujejo ljudi, ki nimajo ustreznih vozniških kvalifikacij.

Med žrtvami na cesti so tudi otroci. Kako boste poskrbeli zanje?

Smo v dogovoru s postajo milice, da bo zaostrela nadzor nad vozniki, predvsem takimi, ki vozijo prehitro ali pod vplivom alkohola. Zdad, ko se je začel pouk, smo predlagali, naj bi bili na cestah tudi pionirji-milčniki.

KRONIKA NESREČ

POTOK: NA NJIVO - 4. oktobra sta si pripeljala naproti tovarnjaka, ki sta ju vozila Stjepan Golubič iz Jablanca pri Zaprčiču in Jože Dovžak iz Sempasa. V Potoku sta trčila; Golubičev tovarnjak, naložen s hlodovino, je zaneslo na njivo. Golubič se je laže poškodoval. Zaradi nesreče je bila cesta tri ure zaprta za ves promet, škoda pa je za 40.000 dinarjev.

METLIKA: V TELEFONSKI DROG - Mehmed Hrkič iz Velike

Kladuše, začasnno na delu v Nemški vasi, se je 5. oktobra zjutraj zaradi neprimerne hitrosti zaletel v telefonski drog. Voznikova žena je bila pri trčenju poškodovana; odpeljali so jo v novomeško bolnišnico. Škoda na avtomobilu je za 8000 dinarjev.

RADNJA VAS: MOSKI IN ZEN. - 5. oktobra dopoldne sta trčila pri Radnji vasi Ana Dragan s Kamenc v osebnem avtomobilu in Miro Zupančič iz Nemske vasi v pov. tovarnem avtomobilu. Škoda je za 2000 din.

PREKRATAK MEDVEDJEK: 5. oktobra dopoldne je v Zagrebčan Jožef Melovnik, ker je Medvedjeku zmanjkal hitrost, bil cista zožena. Slobodan Djodjevič iz Leskovca, ki je vozil prehitro, je trčil v zagrebški avto. Škoda je za 4000 dinarjev.

MIRNA: OPLAZIL GA JE - Stanko Zupančič iz Sevnice je 7. oktobra ustavil svoj avto na mimnem območju, ker je naproti pripeljal tovornjak, ki ga je pripeljal njegov prijatelj iz Sevnice. Avto je prejel udarce od tovornjaka, ki je bil prehitro. Škoda je za 4500 dinarjev.

PRILIFE: TRJE MRTVI - 7. oktobra dopoldne je Turek dr. Jod Ilyas Ceha prehiteval dva osebna avtomobila in tovarnjak med vožnjo proti Ljubljani. Naproti je pripeljal tovornjak madžarske registracije, ki ga je vozil Laszlo Tanczik. Osebnim avtomobilom je silovito trčil v tovornjak, avto je silovito poškodoval. Zaradi nesreče so se smrtno poškodovali voznik, njegova žena Anet in soprota, mlada deklica Anet in soprota. Škoda je za 55.000 dinarjev.

PREPOZNO - 7. oktobra zvečer je v Zemunu se je 7. Ljubisav Antić iz Zemuna se je 7. oktobra zvečer peljal proti Zagrebu. Ker je na Karteljevem nekdo zavil na priključek, je zmanjšal hitrost. Franc Jalovec z Mirne, ki je vozil za Zemunčanom, ni več utesnjen zavrel in je trčil v zadnji del Antičevega avtomobila. Škoda je za 3000 dinarjev.

PRETEP POD GORJANCI

7. oktobra so se v Turkovih gostilni v Stopičah stekli gostje. Za zdaj je znano samo to, da je bil med pretepom huje poškodovan Hren iz Oreška. Odpeljali so ga v novomeško bolnišnico, kjer so ga obdržali na zdravljenju.

PRECEJŠNJA ŠKODA

7. oktobra popoldne je na križišču pri spomeniku v Kočevju voznica Kati Košmrlj iz Kočevja zmanjševala hitrost vožnje, v njen avto pa se je zaletel s svojim avtomobilom Anton Toplak iz Kočevja. Škoda je bilo za okoli 4000 din. Vinjen ni bil nihče, miličniki pa so Toplaka zaradi neprimerne hitrosti prijaviili sodniku za prekrške.

PO NESREČI POBEGNIL

6. oktobra zvečer je korakala od Velikih Malenc proti Kostanjevici skupina volajev. Približno 30 m za skupino je šel sam voljak Velislav Vučević. Takrat je s Cateža pripeljal z neprimerne hitrostjo voznik osebne avtomobila, se zaletel v Vučevića ter ga zbil na tla. Voljak je dobil hude poškodbe in so ga odpeljali v brežiško bolnišnico, voznik pa je pobegnili. Šele naslednji dan so ugotovili, da je nesrečo zakrivil voznik Alojz Lekše iz Viher. Prijavili so ga javnemu tožilstvu.

OČETJE

Sosedova Minka je bila brhko dekle in marsikatero moško oko se je na cesti ozrlo za njo na jezo in hito žene ali zaročenke. In kaj se ne bil Kdo ne bi s pogledom pobožal vitke postavice, kdo ne bi poškilil po nogicah? Ni ga bilo, in dekle se je tega zavedalo. Ko se je zmračilo in je luna poškilila iz vrha gora, se je med hišami pojavila moška senca, hušnila zdaj sem, zdaj tja, naposled pa izginila skozi okno Minkine sobe. Danes ena, jutri druga, vsakokrat pa moška.

In zgodilo se je, da je onega dne Pizmohov Vanč v gostilni s pridruženim glasom oznanil:

„Bogami, fantje, trda mi prede!“

„Kaj se je pa zgodilo?“

„Sosedova Minka pravi, da bo rodila in da sem jaz oče njenega otroka.“

Med navzočimi se je razlegel vzdih začudenja in skoraj v en glas so vprašali:

„Ti, zakaj pa prav ti?“

„Saj to se sprašujem tudi sam!“ je odgovoril Vanč in pogledal okrog sebe. „Fantje, bomo pošteni in iskreni! Kdo še ni bil pri njej, a?“

In od desetih, ki so bili tisti čas v gostilni, ga ni bilo, ki ne bi vsaj enkrat, takole o mraku, kot je bilo prej opisano, zlezal k Minki v vas. Za to so modrovali, ugibali in naposled sklenili:

„Vsi smo bili z njo, pa vsi prevzemimo nase to breme. Kdor koli bo tožen, vsi gremo z njim na sodišče in povemo, kar je treba.“

Nekaj zatem, morda sta minila mesec ali dva, je dobil Vanč v roke sodno pisanje, iz katerega je zvedel, kar je že poprej vedel: da ga Minka dolži očetovstva. Zraven je bilo tudi vabilo, kdaj naj se zgleda pred sodniki.

Prišel je usodni dan. Fantje so se že navsezgodaj zbrali v gostilni; spili na korajzjo šilce ali morda še nekaj več in ponovili svojo obljubo: Vsi priznamo...

Prvi je stopil v dvorano Vanč, ki je imel vabilo. Na vprašanje sodnikov, če je imel posla z Minko, je odkrito priznal, da je imel. In takrat je sodnik vstal, stopil iz dvorane in zbranim čakajočim rekel:

„Fantje, lahko greste. Očeta že imamo, saj je Pizmoh takoj priznal!“

JAKA PRAVICNIK

Nova bitka za stare smotre

Zmaga ni nedosegljiva: združeni in delavni zmorejo vse - zaman pa bo pričakovati uspehe, če bo delo še nadalje tičalo na ramah vodstev

Sindikati se ne dajo: na občinski volilni konferenci prejšnji teden v Novem mestu so poudarili, da pričakujejo od bližnjega republiškega sindikalnega kongresa in dokumentov še večjo podporo v pogumu, ki ga potrebujejo predvsem v vsakdanji bitki za uveljavljanje samoupravljaljskih pravic zaposlenih.

renici so poudarili, da bo to izvedljivo tedaj, ko se bo sindikat na vseh ravneh otresel forumskega dela in odločanja.

NOVO MESTO: CESTNI SAMOVOLJI ŽE ZVONI

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bo na jutrišnji seji med drugim obravnaval tudi predlagani odlok, s katerim bo občinska skupščina uredila cestni promet v Novem mestu. Med drugim predvideva odlok prednostne in enosmerne ceste, parkirišča, red na njih, ceste, kjer bi prepovedali vožnje živine in promet z vprežnimi vozili, in drugo. Odlok je Novemu mestu res potreben, saj zmešnjav zaradi pomankljiviših določil do zdaj ni manjkalo.

NIČ VEČ FORUMSKI PRAZNIK

Vsak naj ga čuti

Za občinski praznik: znano, kaj, ne pa še, kdaj

Odbor za prireditve in proslave na čast občinskemu prazniku ne čaka na zadnjih pet minut. Predsednik inž. Niko Rihar, sicer podpredsednik občinske skupščine, je te dni sporočil, da so glavna slavja določena. Pri tem je potrdil, kar je pred tedni poudaril predsednik skupščine Avgust Avbar, da letošnji praznik ne bo samo za povabljen in poklicane, ampak res za vse delovne ljudi novomeške občine.

Praznovanje bo na dveh „tirih“: v krajevni skupnosti in delovnih organizacijah. Svetom krajevnih skupnosti so že priporočili, naj prireditelj razširjene seje, ocenijo prelojeno pot in spregovorijo o nadaljnjem razvoju. Podobno naj bi stori v delovnih organizacijah na enotnih sejah samoupravnih organov, ki bi se jih udeležili vsi zaposleni.

Slavnostna seja občinske skupščine bo na sam praznik - v nedeljo, 29. oktobra. Tega dne bi v tovarni zdravil odpri nov obrat galenike, odborniki pa bi si na Otoku pri Dobravi ogledali še arheološka raziskovanja srednjeveškega Guttenwertha.

Poleg „Krke“ pripravljajo otvoritve tudi v drugih gospodarskih in gostinstvo-turističnih organizacijah. Kovinar bo v prazničnih dneh slavnostno izročil namenu novo proizvodno halo, na Otočcu bodo odpri nov garni hotel, v Dobruški vasi pa Novoteksovo opekarstvo.

Tudi kulturnih, športnih in drugih prireditev ne bo manjkalo. Predvidene so v študijski knjižnici, galeriji, domu kulture in drugod. Praznovanje bo raztegnjeno do dneva republike. Datume otvoritev in drugih prazničnih dogodkov bodo določili v prihodnjih dneh.

MINI ANKETA

Zaradi velike pomembnosti je otroško varstvo ena prvih skrbi družbe. Kljub temu močno zaostaja za splošnim družbenim razvojem in je za pereč problem, ki ga povečuje vse večja zaposlenost žensk. Kako na te težave gledajo nekatere Novomeščanke?

Ivanka Kranjc, uslužbenka: „Danes vsi hitimo, delamo, na otroke in na družino pa pozabljamo. Pomagamo si s krediti, zidamo stanovanja, krasna naselja, za življenjski prostor malčkov pa tako malo naredimo. V mestu nimamo poštenega parka, kjer bi se otrok lahko naigral, se sprostil in spoznaval z vrstniki. Tudi okoli blokov ni primernih prostorov, saj od vsepovsod preži nevarnost. Pri vzgoji otroka mi razen matere pomaga še mož, tako da najin otrok ni osamljen, kot so nekateri drugi.“

Marija Goleš, gospodinja: „Sama imam že odrasle otroke in dva vnučka. Mlajšega, ki je

Varstvo

star tri leta in pol, čuva snahina mama. Mislim, da v mestu otroško varstvo ni najbolje urejeno. Včasih, ko smo bile matere še doma, je bilo za otroke ugodneje. Danes se mi otročki smilijo, ko morajo vstajati z materami, namesto da bi spali še nekaj ur več.“

Angela Stangel, kvalificirana delavka: „Ceprav sem samohranilka, mi denarja, ki ga odštejem od plače za varstvo sina, ni žal. Tako vsaj vem, kje otrok je in kaj dela. Vem, da je sit, da ga pravilno vzgajajo. Pripravlja se tudi za šolo in opazam, da je pri pouku, odkar je v varstvu, uspešnejši. Čudim se nekaterim ženskam, ki so proti takim varstvenim centrom, in mislim, da jih je v Novem mestu še premalo. Otroka zaupati tuji družini ni vedno dobro, ker se vzgojni prijem različnih družin križajo, kar otrok občuti in postane utujen, zmeden.“

Nataša Marinič, ekonomska tehnik: „Zaradi vse večje zaposlenosti žena bi v mestu potrebovali več vrteev. Najbolje bi bilo, če bi imela vsaka tovarna za delavke matere lasten vrtcev. S tem bi bila odpravljen marsikatera težava mladih mater.“

Temeljna izobrazbeno skupnost: „V Novem mestu imamo šest vrteev. Enega obnavljamo, novi pa je že pod streho in bo otroke sprejel v varstvo v začetku februarja. V vrteev prihaja okrog 360 otrok, v predalih pa imamo še več kot sto prošenj. Za ilustracijo naj navedemo, da je vrtec, ki je v gradnji, že poln.“

I. PEZELJ

DELEGACIJA V LESKOVCU

Danes zvečer se bo iz Leskovca vrnila osemčlanska delegacija Novega mesta, ki jo je vodil tovariš Avgust Avbar. Obiskala je pobrateno občino Leskovac v Srbiji, ki je slavila občinski praznik. V delegaciji so bili tudi predstavniki nekaterih večjih delovnih organizacij iz novomeške občine.

Šola - krona vsega

Franc Markovič: »Predlagamo, naj bi bila imena darovalcev vklesana v razredih«

Jože Unetič, direktor Novotehne, je prejšnji teden želel, da bi Pionirjev direktor Ivan Kočevar kot predsednik sveta za gospodarstvo pri občini kaj več povedal o tem, kako bi z združenimi močmi pomagali trgovini iz zagate. Bralcem v pojasnilo naj takoj povemo, da bo Ivan Kočevar na vprašanje Jožeta Unetiča odgovoril v prihodnjem četrtekovem intervjuju. V času, ko smo ga hoteli obiskati, se je namreč službeno mudil v inozemstvu.

Da ne bi bilo presledka, smo prosili Franca Markoviča, člana sveta krajevne

skupnosti in predsednika gradbenega odbora v Dolenjskih Toplicah, naj pove, kako se pripravljajo na praznik občinskega praznika. Občinska skupščina in družbeno-politične organizacije želijo, naj bi letošnje praznovanje prenesli v krajevne skupnosti in delovne organizacije. Franc Markovič je odgovoril:

O občinskem prazniku smo govorili nedavno na seji, ki so se je poleg članov sveta krajevne skupnosti in gradbenega odbora za novo šolo udeležili tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij iz našega kraja. Sklenili smo, da bomo na slavnostni seji spregovorili o dosedanji dejavnosti in nadaljnji dejavnosti na območju krajevnih skupnosti. Vse to smo delali že do zdaj vsako leto maja, ko slavimo krajevni praznik. Krajevne praznike v prihodnje nikakor ne nameravamo zanemariti.

I. ZORAN

OStreJE PrOTI ČrNOGrADITELJEM

Zlata vredni »varnostni papirji«

Hujši udarec po žepu je spametoval prenekaterega črnograditelja, da je odnehal - Kdor tudi poostrenemu zakonu kaže roge, bo gost sodnika za prekrške - V novomeški občini mrgoli črnih gradenj: 570 jih je

Dopolnjeni zakon o urbanističnem načrtovanju je črnograditeljem nagnal strah v kosti, lakrati pa opogumil inspekcije, da z večjim uspehom odkrivajo

OBISK GIMNAZIJEV
Prejšnji teden je novomeške gimnazije obiskal gimnazijski pevski zbor „Miloša Zidanska“ iz Maribora. Istos gostoval je v Radencih, Ljubljani in Zagorju in vsepovsod so jih pesniki in odličnim izvajanjem so mariborski gimnazijci navdušili tudi Novomeščane. Pevci so si nato ogledali mestne znamenitosti, s sovrstniki pa so se domenili, da se bodo še učeli.

ZIVKO PREGI NA URŠNIH SELIH
Prejšnji teden je Zivko Pregl, predsednik republiške ZMS, v spremstvu članov predsedstva republiškega vodstva mladine obiskal novomeško občino. Pogovarjal se je z občinskim političnim vodstvom, nato pa je obiskal še mladinske aktivnosti na gostinskih šoli, v gradbenem podjetju Pionir in na Uršnih selih.

Jp

Sl. 41 (1176) - 12. oktobra 1972

Od prve sindikalne konference letos spomladi, se je marsikaj izboljšalo: ukinjajo nočno delo žensk, skrb za topli obrok se je povečala, delovne pogoje so mnogokje izboljšali, tu in tam so omogočili boljše počutje delavcev itd. Stekla je tudi akcija za ustanavljanje TOZD, vendar kaj dlje kot do predlogov v inčičah niso prišli malone nikjer.

Neuradni nalog je več, med temi tudi take, ko bi morali sindikalni delavci priznati, da se also potrudili. To so naloge s področja rekreacije, športnega, kulturnega in zabavnega življenja in morda še kakšna. Mnogo vprašanj pa je neuradenih zavoljo tega, ker so sindikati, če so že drezali, naleteli na zid.

Boleče je predvsem to, da „Akcija 1000“ ni naredila izpita. V 18 delovnih organizacijah najnižji osebnih dohodek še vedno ni dosegel za letošnja določena spodnje meje 1000 din. V delovnih organizacijah trdijo, da dosegajo take dohodke „začetniki na poskusnem delu, malomarni in drugi, ki ne izpolnjujejo delovnih nalog“, nekateri pa trdijo, do so jih udarile „preizkušne tarife po samoupravnem sporazumu.“ Bodi tako ali drugače, življenjski stroški so se povečali, cene spet norijo in sploh

Suhokrajinski drobiž

ZGODNA SLANA je pobrala pridelke ajde na večini površin v Suhih krajini. Tako je bila setev ajde brezuspešna, saj ajdove slame ni mogoče porabiti za krmo. Slama namreč vsebuje strup, zato tudi za nastilj ni dobra.

TRGATEV GROZDJA V SUHI KRAJINI je zaključena. Pridelke je kisel in slabo omeščen, zato bodo za sladkanje porabili veliko sladkorja. Pridelke vina bo vseeno po količini na lanske letni ravni, čeprav je bil ponekod slabši.

MOST ČEZ REKO KRKO pod žužemberškim gradom je potreben popravila. Veliko mostnic je dotrajanih že po dveh letih, verjetno pa so tudi morali, na katere so položene mostnice, že slabi. Vzdrževanje takega mostu je drago, razen tega ima premajhno nosilnost za promet, ki se preko njega odvija. Zato Žužemberčani upravičeno menijo, da je treba leseno konstrukcijo mostu zamenjati z železobetonsko. Ker ima sedanji most že betonske podstavke, bi kazalo ugotoviti nosilnost teh in se le odločiti za boljšega z večjo nosilnostjo.

SOCIALNOZDRAVSTVENA KOMISIJA pri žužemberški krajevni skupnosti se bo prihodnji teden setala samo zaradi reševanja vlog za odpis davkov in prispevkov od kmetijstva. Komisija namreč podaja k tem vlogam svoje mnenje za rešitev. Vlog je toliko, da bo to edina točka dnevnega reda.

M. S.

Orehovski gasilci so že preizkusili novi vodovod

Bridko, a nujno

V tork se je iztekel rok, do katerega bi morale delovne organizacije izdelati srednjeročne (petletne) stanovanjske načrte za svoje zaposlene. Šestevke njihovih potreb in načrtov bo podlagla stanovanjskemu načrtu občine, do novega leta pa bo skupščina sprejela še osem odlokov. Taka pot je predvidena za uresničevanje dopolnjenega, ali če hočete, novega stanovanjskega sistema v novomeški občini.

O tem, kaj so predvidele delovne organizacije za naslednjih pet let, lahko zdaj še samo uganemo. Če se opremo na podatke, ki smo jih dobili iz nekaj večjih organizacij, so potrebe po stanovanjih tolikšne, da se nekateri upravičeno bojijo, da deset let ne bodo zmogli prispevkov, s katerimi naj bi že v petih letih uresničili občinski načrt stanovanjske graditve.

Nedvomno je, da je nova stanovanjska politika bridka stvar in da bi mnogi raje ostali pri sedanji praksi. Ta pa je bila naklonjena predvsem petičnim žepom in blagajnam, saj povedo podatki, ki jih je zbral sindikat, tudi tole: da so dajali zasebnim graditeljem v Novoteksu do 80.000 din posojila, delavec pri veterinarski postaji pa je dobil celo samo 1600 din take pomoči. Toliko opevana in v novomeški občini tudi že nemalokrat preizkušena solidarnost bo dobila tudi pri stanovanjski graditvi pomembno vlogo.

I. Z.

OBISK Z JADRANA

V ponedeljek je v Novo mesto prišla delegacija gospodarstvenikov iz Hercegovine, ki je pri nas ostala dva dni. Obiskala je nekatera večja novomeška podjetja in se pogovarjala o gospodarskem sodelovanju.

»Nova« telovadnica

Ubrano je zadonela pesem pevskega zbora osnovne šole Katja Rupena po obnovljeni svetli telovadnici, ki je zgorela lani decembra. Poslušali so jo sošolci, tovariši učitelji in gostje, ki so bili prostornejše telovadnice prav tako veseli kot otroci.

Po nastopu zbora se je predstavila šolskega športnega društva zahvalila Krki, tovarni farmaceutskih in kemičnih izdelkov za nesebično pomoč 35000 dinarjev. Z njimi so kupili vsa nepremična orodja (kroge, drog, košarske table in obroče, obzidne lestve in še nekatera manjša orodja). Zahvalila se je še predstavnikom zavarovalnice Šava, brez njihove pomoči učenci še danes ne bi imeli pouka v telovadnici, ter temeljni izobraževalni skupnosti, ki je prispevala 200.000 dinarjev.

Novomeška kronika

AVTOMOBILISTOM V PREMI-SLEK - Prostor pred pošto je za sprehaljace, ki pridejo iz parka ali pa gredo v park, vse nevarnejši. Mnogi avtomobilisti tam pred ljudmi, ki čakajo na avtobuse, razkazujejo vozniške sposobnosti: hitro zavirajo in obračajo vozila na mestu. Če ne do drugih, vsaj do bolnikov bi morali biti „avtomobilistični asi“ ozirnejši. Prav tako bi bil že skrajni čas, da pristojni pred pošto zarišejo prehode za pešce, saj sedaj nihče ne ve, kje se sme tu cesto prečkati in kje ne!

SLOVENSKI SAH POŠEL - Državna založba Slovenije je izdala ob šahovski olimpiadi zbornik „Slovenski šah“. V knjigi, ki stane 120 dinarjev, so zajeti znani slovenski mojstri šaha, šahovske partije, problemi in zgodovinski prikaz slovenskega šaha. V zborniku so tudi novomeški šahisti. Novo pošljiko „Slovenskega šaha“ bodo pri mladinski knjižnici dobili te dni!

VAJE SO OB ČETRTKIH OB 20. URI - Redne vaje upokojenskega pevškega društva so vsak četrtek ob 20. uri, in ne ob 19.30, kot je bilo domuenjeno. Pepovodja je Tone Markelj, člani društva pa vabijo k vajah več upokojencev.

DALMATINEC 101 - Kot kaže, bodo ta mesec otroci in tisti, ki radi gledajo risane filme, prišli na svoj račun. Tudi to nedeljo je bila kino dvorana v Domu kulture polna in Diesneyev Dalmatince 101 je malčke prav tako razveselil kot vse do sedaj predvajane risanke. Ob mati-

Ena gospa je rekla, da je vesela, ker se na stara leta počuti, kot bila že na Japonskem. Kaste... ulico, kjer stanuje, so njene kolegice prekrstile v „Samajama...“

DANES VOLILNA KONFERENCA

Občinski sindikalni svet sklicuje za danes volilno konferenco. V imenu republiškega sindikalnega sveta se je bo udeležil Jože Marolt. Na njej bodo izvolili delegate za 8. kongres slovenskih sindikatov in razpravljali o dokumentih za ta kongres.

LETOS POD STREHO

Novi trakt osnovne šole v Cerknjah, ki ga gradi Pionir, napreduje z zamudo, vendar bo do zime kljub vsemu pod streho. Vreme gradbinčarjem letos res ni naklonjeno, zato morajo tembolj izkoristiti redke sončne dneve.

SAMO OSEM PARCEL

Za Dobovo bo v kratkem treba naročiti zazidalni načrt, saj je po trenutnih podatkih prostih samo še osem stavbnih parcel. Te bodo do konca leta že zasedene. Za sedaj oddajajo za gradnjo hiš na tem območju še neopremljena zemljišča po 10 din kvadratni meter.

DELAVEC IN KMET

Danes se bo sestal v Brežicah štab za pripravo referenduma o združitvi skladov delavskega in kmečkega zdravstvenega zavarovanja v brežiški občini. Referendum bo za območje celjskega zavoda za socialno zavarovanje 19. in 20. novembra. Do takrat bodo o prednostih skupnega sklada seznanili vse kmečko prebivalstvo in raztolmačili delavcem, kako nujna je takšna solidarnostna akcija. Za delovne organizacije brežiške občine pomeni to za 0,45 odst. povečano stopnjo ali 740 tisoč dinarjev dodatnega prispevka na leto. Na referendumu bodo glasovali samo aktivni zavarovalci in gospodarji na kmetijah.

Urednik revije Mladina Slavko Pregl je s Tomom Tadelom 6. oktobra obiskal več aktivov Zveze mladine v brežiški občini. Imel je razgovore v gimnaziji, z delavci Obrtnega kovinskega podjetja v Dobovi in z vaškim aktivom v Selih. Mladi so povedali, kaj jih teži pri njihovem delu in uveljavljanju v družbi. (Foto: J. Teppey)

OBUTEV ZA ZIMO!

Poslovalnica «CEVLJI» trgovskega podjetja «KRKA» iz Brežic vas vabi k nakupu raznovrstnih čevljev, skornjev in copat — moških, ženskih in otroških — za jesen in zimo.

Poslovalnica «CEVLJI» trgovskega podjetja «KRKA» iz Brežic je na nasprotni strani avtobusne postaje.

Pridite in zadovoljni boste. Priporoča se kolektiv.

NOVO V BREŽICAH

POČITNIŠKI SKUPNOSTI v Savudriji je občinski sindikalni svet prispeval letos 12 tisoč dinarjev za izboljšanje pogojev na letovanju. Sindikat je že lani izločil nekaj denarja za te namene. Tedaj je v celoti prevzel stroške za več kot 30 delavcev, ki so jih na njegovo pobudo poslali na oddih. V Savudriji se marškiraj manjka, predvsem pa urejeno okolje, kamor sodi ureditev vrta za goste in njegovo zavarovanje pred nadležnim prahom o ceste.

REZERVNI STAREŠINE so končali orientacijske pohode povsod, razen v Brežicah. Pri teh akcijah so zabeležili povprečno 60-odstotno udeležbo. Do konca leta obsega program še nekaj predavanj. Za občinski praznik bodo ekipe tekmovala. Za najuspešnejše so predvidene nagrade (busole, daljnogledi itd.).

DO 20. OKTOBRA BODO po osnovnih organizacijah Zveze komunistov končali obravnavanje gradiva za 3. konferenco ZKJ, na kateri bo vloga mladine in odnos do mladih rodov v središču pozornosti.

Letos je krompirja polovico manj kot lani, zato so tudi cene poskočile. Naprodaj je od 150 din do 2,00 din kilogram. Najdražji je cvetnik, sorta igor pa je nekoliko cenejša. Kmetje ga ponekod nimajo niti zase in na poplavnih območjih so ga morali tudi sami kupiti. (Foto: J. Teppey)

DOMOVINSKA LISTINA ZA ENOTO MAJORJA KOSA Praznik tokrat malo drugače

Veliko zborovanje pred spomenikom, ki bo sredi Brežic ponazarjal kmečke upore pred štirimi stoletji, narodnoosvobodilni boj in pregnanstvo

Še pol meseca je do praznika brežiške občine, pol meseca časa za priprave in pregled uspehov med dvema prazničnima mejnikoma. Letos bo osrednja prireditve pred spomenikom kmečkih puntarjev, padlih borcev in pregnancev v minuli vojni. Spomenik bo stal ob Ulici 21. maja v Brežicah.

Če bo vse po sreči, bo odkritje 28. oktobra, takoj po svečani seji skupščine. Na seji bodo kot običajno razglasili rezultate delavskih športnih iger in podelili zmagovalcem pokale. Oktobrskih nagrad letos ne bo. Odbor sklada za njihovo podeljevanje ni prejel nobene prijave.

V domu JLA bo isti dan imel zbor aktiv družbeno-političnih organizacij. Ob tej priložnosti bodo po častili Maistrove borce za severno mejo 1918–1919 in izročili domoljubno listino enoti majorja Kosa iz Brežic. Na slovesnosti bodo podeljevali tudi odklovanja predsednika Tita občanom.

Morda tudi Vas pekli krivica? Napišite pismo, objavil ga bo: »Dolenjski list«

VRTEC DO MAJA

Denar za vrtec v Brežicah je v celoti zagotovljen. Iz prispevka za otroško varstvo v občini je namenjenih zanj 1.750.000 din, republiška skupnost za otroško varstvo bo prispevala 980.000 din, banka bo dodala 310.000 din posojila, kar bo zmanjkalo, pa bo krila skupščina. Za ta teden je bil napovedan podpis pogodbe z Marlesom iz Maribora, ki bo do maja prihodnje leto postavil v Brežicah montažni vrtec.

V 5 LETIH POLIGON ZA AVTO ŠOLO

Srebrni jubilej brežiškega avto moto društva nalaga članom in odboru nove dolžnosti. V dveh letih nameravajo dokončati stezo za motokros na Prilipah, v petih letih pa je sklenilo društvo zgraditi svoj dom, ob njem pa učni poligon za slušatelje vozniških tečajev. Naslednja naloga, ki jo je društvo sprejelo, je zbiranje novih članov. Pridobili bi jih radi vsaj tisoč, torej skoraj še enkrat toliko, kot jih imajo zdaj.

ODHAJANJE ZAUSTAVLJENO

Tovarno pohništva v Brežicah so še pred nekaj leti delavci množično zapuščajali zaradi majhnih osebnih dohodkov in zaradi nezaupanja v njen razvoj. Letos so v podjetju osebne prejemke občutno popravili in tako zaustavili odliv delovnih moči drugam. Najnižji osebni dohodek se je povzpcl na 1080 din, povprečni osebni dohodek pa znašajo 1600 din ali 26 odstotkov več kot lansko leto.

DOLGOROČNI KONCEPT POSAVJA ŽE KONEC OKTOBRA Zamude še niso usodne, mudi se pa

V občinah imajo premalo podatkov – Tako jih na primer za obrate še vedno ne dobijo, razvoja pa na slepo ni mogoče nikjer načrtovati

Nikoli doslej še ni bila povezanost posavskih občin tako pomembna kot ta čas, ko strokovnjaki Inštituta za regionalno ekonomiko v Ljubljani in Regiona v Brežicah snujejo načrte za prihodnost pokrajine. Naloge bodo lahko pravočasno izpeljali samo z njihovim sodelovanjem.

V Posavju pričakujejo več dokumentov, za katere so podpisali pogodbe. To so dolgoročni razvojni koncept regije, srednjeročni plani občin Brežice, Krško in Sevnica za obdobje 1971–1975 in programa stanovanjske graditve za krško in brežiško občino v letih 1972 do 1976.

Na skupni seji sveta posavskih občin in medobčinskega sveta ZK, ki je bila minuli teden v Krškem, so bili prisotni predstavniki inštituta in Regiona. V imenu inštituta je spregovoril Ermin Kržičnik in prikazal potek raziskav za posamezne naloge.

Za dolgoročni koncept razvoja pokrajine od 1971 do 1985 je opravljena vrsta študij in do konca oktobra bo končan tudi zaključni dokument. Najprej ga bo dobila v

roke komisija za verifikacijo, nato pa ga bodo po široki razpravi sprejete vse tri skupščine. Tako bo posavska regija med prvimi v republici imela v rokah dokument o svoji prihodnosti, s katerim se bo aktivno vključila v družbeni in gospodarski razvoj republike.

Za srednjeročni načrt je več ovir. Zataknilo se je pri zbiranju podatkov pri občinskih upravah, bodisi zaradi pomankljive statistične službe, nepopolne zasedbe teh delovnih mest, pa zaradi manjve ljudi v oddelkih za gospodarstvo.

Pa tudi druge zavore so. V občinah ne pridejo do podatkov o obratih, katerih matična podjetja imajo sedež drugod. Takih obratov pa je v Posavju velik.

Ce ne gre zlepa, bo potreben pritisk, so ugotavljali člani svetov na skupni seji. Dogovorili so se, da bodo zlasti v krški in sevniški občini pospešili zbiranje podatkov. Če bo to obveljalo, potem na inštitutu še vedno upajo na dokončanje sprejetih nalog do konca leta.

J. TEPPEY

NIČ PO TIHEM

Zame, zate, zanj

Brošura o »atomski«

Zamujeno bo popravljeno. Prebivalci bodo sprosti obveščeni o vsem, kar zadeva varnost bo doče jedrske elektrarne v Krškem. Na pobudo medobčinskega sveta ZK bo ustanovljen devetčlanski odbor posavskih občin in ta bo spremljal gradnjo. Vsako občino bodo zastopali po trije člani. Z investicijsko skupino v Krškem bo odbor v stalnih stikih, da bo lahko redno informiral prebivalstvo.

Napovedane so tudi druge oblike obveščanja. Investicijska skupina pripravlja dve brošuri, ki ju bodo izdali v slovensčini in hrvaščini. Vsebovali bosta poljudno informacijo o jedrski centrali in bosta na voljo občanom v vseh treh posavskih občinah.

S tem pa seveda ni rečeno, da bo napisano v njih tudi vse, kar ljudi zanima. Strokovnjaki so pisмено ali ustno pripravljani odgovorjati na vprašanja, ki jih bodo zastavljali prebivalci. Tovrstne sestavke bodo lahko zasledili v lokalnem radiu v Sevnici ali v Brežicah, pa tudi v Dolenjskem listu.

Ta čas lahko povemo, da gre do priprave za gradnjo h koncu in da je v kratkem pričakovati podpis pogodbe z dobaviteljem. Ker je to prva jedrska elektrarna v Jugoslaviji, so strokovnjaki se posebej pazili na to, kako je poskrbljeno za varnost. Prejeli so pet ponudb znanih svetovnih firm in tehnično so bile vse elektrarne sprejemljive. Za odločitev bodo prebivalci zvedeli, ko bo pogodba sklenjena. J. T.

PO POTEH KMEČKIH UPORNIKOV

Sto dvajset pionirjev planincev iz Nove Gorice je bilo v soboto in nedeljo na obisku pri podmladkarjih Planinskega društva Bohor. Prvi dan so jim mladi planinci iz krške občine razkazali kulturno-zgodovinske zanimivosti Leskovca, Brežic in Krškega, v nedeljo, 8. oktobra, pa so gostje skupaj s 175 pionirji planinci iz krške občine krenili po poteh hrvaško-slovenskega kmečkega upora pred 400 leti. Sodelovanje mladih ljubiteljev gora iz krške in novogoriške občine je že tradicionalno in ga vsako leto utrjujejo z medsebojnimi obiski.

NOVO IGRISČE V VELIKEM PODLOGU

Te dni bodo v Velikem Podlogu dokončno uredili športno igrišče. Osnovna šola Leskovec je kupila košo za kosarkarsko igrišče, postavili pa jih bodo člani mladinskega aktiva iz vasi.

Otroci iz Kostanjevice bodo dobili nov otroški vrtec. Gradnja ga tik ob osnovni šoli. Tam bo vse drugače, prostori bodo dovolj veliki in sončni. (Foto: J. Teppey).

družin s številnimi člani. Za otroke v redu skrbijo rejniki in starši in za nje čase skrbstveni organi v krški občini niso zabeležili nobenega primera zanemarjanja rodiljske dolžnosti.

ZAVRNITEV POMOČI

Lani so v krški občini zavrnili prošnje za stalno socialno podporo in za druge oblike pomoči. Ugotovili so 242 prosičelcev. Rednih socialnih pomoči so podeljevali 27, začasnih 4, enkratnih 14, splošnih študijskih 11, bolniške stroške pa so podelili 106 prosičelcem. Oskrbo v domovih krili za 10 občanov in domačinov, med rejnikov za odrasle. Socialno pomoč so zvečali 26 užiivalcem.

DVA ORJAKA SO PRODALI V BEOGRAD

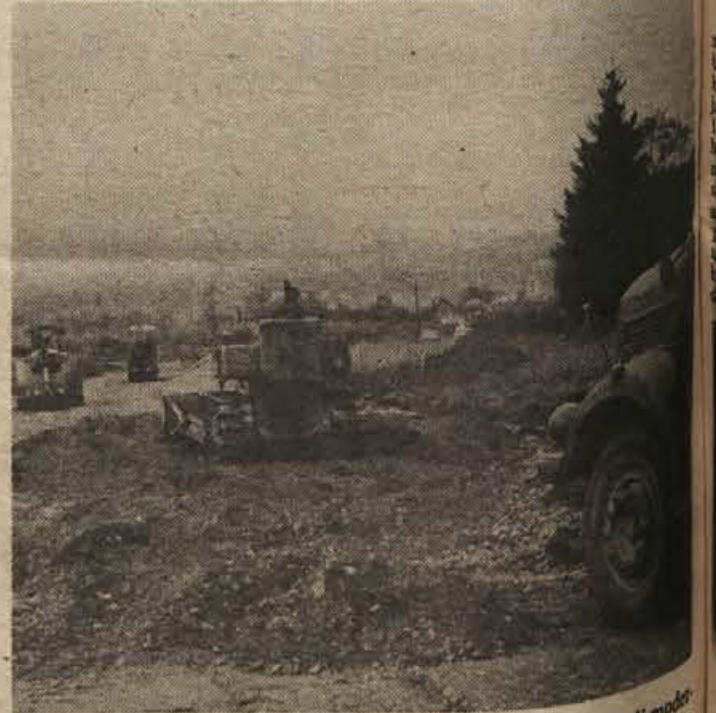
Pred dnevi so iz tovarne gradbenih žerjavov na Senovem odpravila dva velika žerjava. Zanj su potrebovali deset priklonih avtomobilskih vlačilcev. Odpravila so ju v Beograd. Obrat Metalne ima dovolj naravnih se je že izkopal iz začasnih telav.

V POSEBNI ŠOLI VEČINA VOZAČEV

Krško posebno šolo obiskujejo 80 učencev. Po kategorizaciji in moralo vanjo še 35 učenecv prvga drugega in tretjega razreda. Po Krškega so od 80 otrok samo 40 vsi drugi se k pouku vozijo. Prvi so urejeni, da lahko pouk nadaljuje poteka.

KISLO GROZDJE - KISLO VINO

V vinskih goricih že nekaj časa nazaj odmeva pesem berničev. Lani so začeli trgati, čeravno je grozdje še kislo. Počakali bi še kak teden ko bi sjalo sonce, tako pa se ne dajejo nič drugega, saj grozdniki takem vremenu samo gnije. Prodajci je torej kisla, ponekod pa se segreje in za točo nimajo kaj obrirati.

Obljubam sledijo dejanja. Na štajerski strani so te dni začeli modernizirati cesto Krško-Brežice. To jesen bodo dokončali približno 2.800 metrov dolg odsek. Izravnali bodo tudi nekaj nevarnih ovinkov in šele potem bo prišel na vrsto asfalt. Preostali del ceste do Pohance bodo asfaltirali in razširili spomladi. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

JUTRI BO V KRŠKEM MED-REPUBLICANSKI posvet o organizaciji in udeležbi na pionirskem pohodu „Po poteh hrvaško-slovenskega kmečkega upora“. Doslej so sodelovanje v tem pomembni akciji prijavili številni posavski pionirski odredi, vanjo pa naj bi se vključili tudi pionirji iz sosednjih hrvaških predelov.

PRI TEMELJNI IZOBRAŽEVALNI SKUPNOSTI so ustanovili komisijo za kadrovska vprašanja. Njena osnovna naloga bo pravočasno usmerjanje mladih v pedagoški poklic. V sodelovanju z zavodom za zaposlovanje bo komisija spremljala te uspehe otrok v osnovni šoli in tistim, ki se bodo odločili za prostovoljno delavca, tudi materialno pomagala.

V ZALOŽBI KOSTANJEVIŠKEGA „Dolenjskega kulturnega festivala“ je izšlo delo Jožeta Mlinariča „Topografija posesti Kostanjeviške opatiije“. To je že drugo delo, s katerim isti avtor raziskuje zgodovino nastaja najmanjšega mesta in njegove okolice. Izdajo pomembne publikacije so z denarjem podprle nekatere delovne organizacije in ustanove,

med njimi tudi temeljni kulturni skupnosti iz Krškega in Brežic. **AKADEMSKI KIPAR TONE KRALJ** je te dni poustvaril na vrhu costanjeviškega samostana v lesu kip vodja hrvaško-slovenskega kmečkega upora, Matije Gubca. S to umetnino se je krška občina poklonila spominu na pramembno osebnost naše narodne zgodovine.

PO PRVEM DELU OBČINSKIH DELAVSKIH športnih iger vodi pri moških v skupni razvrstitvi Krška Kovinarska, pred SOP in senovsko Metaino. Med ženskami ekipinje v premohom vodstvu senovska Lesva, pred krškim Labodom in Agromotbinatom. Delavske športne igre bodo zaključili v začetku novembra.

KOMISIJE KRŠKEGA, SLOVENSKEGA, HRVAŠKEGA in ČARŠKEGA KLUBA, ki so ga ustanovili pred dvema mesecema, so zvelo delovne. Komisija za gradnjo športnih objektov je doslej že pregledala terene, kjer nos ni še postavila dve ali tri prenosne smučarske vlečnice. Najdaljša smučarska bo na Gorjancih, člani kluba pa so že pričeli urejati s prostovoljnimi delom.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

Še mesec do odločilnega »za«

Kaj menijo o razpisu referenduma občani? »Raznih težav v krajevnih skupnostih ne manjka, vendar s sodobnejšo šolsko mrežo in urejenimi šolami se kaže odlaščati. Če zaostaneš pri znanju, zaostaneš v življenju!« Na to bo treba misliti 19. novembra

IVAN NAGODE,
POSLOVODJA IN ODBORNIK,
ŠMARJE

Zadnji čas! Škoda, da nismo s pomočjo samoprispevkov nadaljevali kar po izteku samoprispevka za zdravstveni dom! Ravno navadili smo se na tisto 1,5 odstotka. Sedaj se zopet navadimo kritizirati. Kakšni so pač pomanjkljivosti v zdravstveni službi, neprimerno bogati kot v zdravstveni dom le za zdravstvene delavce, sodobnejše šole ne imajo le za učitelje, temveč poleg učitelja vsaj še za 30 učiteljev!

ERIKA FLAJS,
USLUŽBENKA,
SEVNICA

Nabral se bo kdo, ki bo rekel: kaj bi budo šole, saj nimam otrok! Treba je biti solidaren. To je vprašanje pač poleg železniških vozovnic tudi v družinski karte za teden otroka. Morda reče je še ni zavrnil. Godrnjalno pa je že marsikateri, ki ne stoji za sem torej že štela glava za družinsko varstvo za višje skupine otrok, saj v šoli čas koristno porabimo, medtem ko smo starši na domačem kraju.

KRISTIJAN JANČ,
KMET, STUDENEC

Naša šola je predvidena za obnovo in dosti sestanekih je že bil govorjeno, da taka, kot je, ne ustreza več. Četudi je predvideni znesek za obnovo zadovoljiv! Razen same šole je potrebno vprašanje tudi stanovanje za učitelje.

SEVNIŠKI PABERKI

SEMINAR ZA MLADE DRUŽINSKE DELAVCE – V petek se bo odvijal trinajsti seminar za vodje mladinskih aktivov, mlade komunistične in nekaterih članov samoupravnih organizacij. Obravnavali bodo več tem: vzgojno in kulturno vlogo ZK, religijo in moralno zakonodajo, mednarodne odnose ter nekatera praktična napotila v zvezi s skupinami. Govorili bodo o nalogah zveze mladine v samoprispevnih organizacijah. Razgovore o posameznih temah bodo vodili nekateri predavatelji in znani družbeni delavci iz Ljubljane.

PRENADNO LETO – V sredo, 15. oktobra, je bil v dopoldanskem času pravi snežni metež v okolici planine in Lisec. Se morda kdo spominja takega ranega zimskega oblačja? Na Mrzli planini 15. oktobra 1941, ko je bil celoten snežnik v letu. Vsem nam navkljub pa se je bujno razvijala krošnja jablane Jožeta pod Okičem nad Boštanjem. Čveti oca odložitve za slabo

SEVNIŠKI VESTNIK

»Komaj stakneš konce vsakdana!«

V seznamu 47 najbolj znanih obrti jih v trebanjski občini manjka 23! Zadnji čas je prišlo nekaj mlajših mojstrov. Bodo ostali? Naš obisk: kaj tare nekatere mojstre?

Odborniki trebanjske občinske skupščine so imeli na zadnji seji pred seboj zajeto gradivo o položaju obrti v občini. Dosti obrtnih delavnic je bilo prednik večine trebanjskih tovarn. Tiste, ki še imajo obrtni značaj (Trelas, Krojaško podjetje), poslujejo v glavnem zunaj občine. Kaj pa storitve občanom? Vse več je sicer popoldanskih obrtnikov, ki skušajo ustreči strankam po delavniku v tovarnah.

Na splošno manjka 269 ljudi, ki bi bili večji svojega poklica. Kar je še neugodnejše: večina obrtnikov je že v letih. Bo nekaj mlajših, ki so prišli, ostalo? Zanimivo je, da je ukrep o obveznem pokojninskem zavarovanju, ki naj bi pomenil za metke socialne varnosti ostarelih obrtnikov, v dosti primerih dvorezen meč: marsikateri starejši obrtnik ni zmogel doplačila visoke razlike na račun tega zavarovanja. Le-ti ne bi niti izpolnili pogojev za pokojnino. Takih je največ med tistimi, ki niso sodelovali niti v skladih za vzajemno pomoč obrtnikov. To je prizadelo zlasti dosti potonih mlinarjev; kar 11 jih je zaradi tega odjavilo obrt.

Manjka podkovnih kovačev in delavcev za podobne usluže, čevljarjev; krojačev itd. Zato smo obiskali nekaj mojstrov in jim zastavili naslednja vprašanja: 1. Katere težave jih najbolj ovirajo pri delu? 2. Kakšne so dajatve? in 3. Kako je z vajenci?

placilo davka. Davek je treba plačati, če je delo, ali če ga ni. Tudi za obrtnike bi morala veljati zagonska doba, toliko, da se uveljavi. »

3.

„Vajenci? Teh enostavno ni!“

Matija Vidmar: »Vmes popazim tudi na vnučke!«

MATIJA VIDMAR, KROJAČ, ROŽNI VRH

1. „Po 45 letih dela sem sicer upokojenec, vendar s to pokojnino z ženo ne moreva živeti. Zato sem prijavil popoldansko obrt. Krojaške storitve so še vedno iskane. Kljub razvoju se nismo tako premožni, da bi obleko, če se je na hlačah izrabil trak ali na krilu pokvarila zadrga, zavrgli. Pri novih delih ni mogoče shajati z načinom dela izpred pol stoletja, dela kosa za kosom. Manjših del ne prevzema niti krojaško podjetje niti Tip-top. V vsem Trebnjem pa sta menda le dva zasebna krojača, poklicne šivlje sploh ni.“

2. „Davčna politika je bila predolgo preveč toga. Zato nas je razvoj povozil. Popoldanska obrt je izhod v sil.“

3. „Ko sem imel redno obrt, sem imel vedno od 3 do 4 vajence in po 2 pomočnika. Če gre posel, je tudi podmladek!“

Filip Šilc: „Do strojev sem prišel v tujini.“

FILIP ŠILC, ČEVLJAR, TREBNJE

1. „Deset let sem delal v novomeški industriji obuvene, 10 let kot zdomec v Nemčiji, sicer ne bi imel strojev. Kako je v tem poklicu, najzgovorneje kaže dejstvo, da je večina mojih vrstnikov presedlala v druge poklice. Delavnico sem odprl šele aprila letos. Čeprav sva v mestu le dva čevljarja, nimam dela. Delavnica se šele uveljavlja. Ob začetku šolskega leta je bilo mnogo dela s krpanjem šolskih torbic, torej le drobno delo. Ne vem, kako dolgo bom zdržal tako.“

2. „Ze prvi mesec, ko sem komaj pričel z delom, sem prejel poziv za

AVTOBUS OBRENOVČANOV

2. oktobra je obiskalo trebanjsko občino za en avtobus Obrenovčanov, ki prijateljsko sodelujejo z občino. Razdelili so se v skupine: gospodarstveniki so bili gostje v Trimu, Dani in Trelesu, predsednik občine Obrenovac, odborniki in drugi člani uprave so se srečali s predstavniki domače občine, šolniki pa so s predstavniki temeljne izobraževalne skupnosti obiskali nekateri šole v občini. Med pomembnejše razgovore velja omeniti razpravo o možnostih za letovanje otrok iz ene občine v drugi, kar bi nedvomno obogatilo poznavanje obeh narodov.

USTANOVLJEN JE SOLIDARNOSTNI SKLAD ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

Občinska skupščina je sprejela odlok o ustanovitvi sklada za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu. Gre, skratka, za pomoč revnejšim, ki ob prehodu na bolj ekonomske cene stanarin in teh ne bi zmogli, takšne cene pa so nujne, če hočejo stanovanjska podjetja s stanovanji res gospodariti kot dober gospodar. Z ustanovitvijo sklada naj bi prišli do denarja za prodajo stanovanj za te ljudi kot tudi za delavce družbenih služb, teh stanovanjskih težav pa doslej niso mogli uspešneje reševati. S temi zahtevnimi vprašanji se bo ukvarjala 15-članska komisija, sestavljena iz predstavnikov delovnih organizacij in ustanov. Komisija bo morala tvorno sodelovati pri izdelavi odlokov, ki jih bo morala občinska skupščina še sprejeti.

IGOR MALUS,
GOSTILNČAR, TRZIŠČE

„Po novem se je naš šolski okoliš povečal za Primož. Kraj potrebuje novo šolo. Seveda se ljudje izseljujejo, če ni napredka. Naj jih vsaj šola spominja na domači kraj. Da le ne bi zmanjkalo denarja do pričetka 2. faze izgradnje šole!“

FRANČ DOBOVŠEK,
UPOKOJENEC, BOŠTANJ

„Dasi nimam več šoloobveznih otrok in se tudi vnuki šolajo izven občine, sem prepričan, da je akcija za popravila in gradnjo šolskih poslopj v občini pravilna in potrebna. V Boštanju se je že pred 40 leti pripravljala gradnja nove šole. Težka gospodarska kriza in zatem še vojna sta onemogočila ta prizadevanja. Razmah kraja in okolice pa je danes nekaj povsem drugega kot pred vojno, imamo pa še vedno 100 let staro šolo. Zato te prilike ne bi smeli zamuditi.“

JANKO REBERNIK,
DIREKTOR KOPITARNE

„Na samoprispevek gledam kot ekonomsko nujno, ne kot prošajočje. Če bo otrokom bolje, pri čemer lahko največ stori šola, bo nekoč tudi nam bolje! V programu za samoprispevek je otroško varstvo manj poudarjeno. Menim, da je tako, ker so pač potrebe za šolstvo tolikšne. Zanimivo so zahteve po šolah v krajih, kjer ni posebne nujne, je pa to vseeno dokaz globokega prepričanja med ljudmi, da je pač šola kulturno in družbeno središče kraja. Tega jim ni šteti v zlo.“

LENART KLENOVŠEK,
KMET, MRZLA PLANINA

„Treba je kmetov pojasniti. V naših kozjanskih hribih jih je malo, ki imajo toliko katastrskega dohodka, da bodo tudi kaj plačevali. Sicer pa plača kmet za samoprispevek le enkrat na leto. Šola v Zabukovju je prostorsko izredno slabo izkoriščena. Ima mnogo lukenj, ne razredov. Na zborih volivcev in občanov se ni mamno kje sestajati, ker je vse premajhno. Če že prihaja po dolini lepša cesta, prispevajmo tudi nekaj za bolj urejeno šolo!“

NIKO MARN,
ODBORNİK, BLANCA

„Naša šola je tako slaba, da ljudje, če nova gradnja ne bi prišla na prvo mesto, kot je, ne bi glasovali. Treba bi bilo že enkrat ugoditi kmetovalcem Pokleka in sorodnih naselij in jim omogočiti osmenjevanje krav, kot to določa sprejeti občinski odlok. Čeprav to s šolstvom nima zveze, pa je to vprašanje že tako pereče, da lahko odtegne glasove, kar bi bilo škoda. Blanca ima edinstveno možnost.“

SREČKO ŠTRICEL, RADIOMEHANIČAR, TREBNJE

„Največja težava je zame nabava materiala. Večina ga prihaja le iz uvoza in je zato zelo drag. Samo za nabavo materiala porabim več kot 50 odst. časa. Tega ne morem obracunati, saj sicer sploh ne bi mogel delati. Sestavni deli za tranzistorje in celo likalnike so tako dragi, da se popravljajo le redkokdaj spleča. Niški zavodi RR že dolgo ne izdajajo več nobenih sestavnih delov, stranke tega ne morejo razumeti. Treba se je tudi stalno usposabljeni, vendar je dobre domače literature izredno malo. Hotel sem že oditi v Nemčijo; tam bi se lahko usposobil tudi za popravilo barvnih televizorjev.“

2. „Glede davka se je dalo kolikor toliko pogovoriti. Zelen bi, da bi razumeli moje težave.“

3. „Vajence bi lahko sprejel šele čez čas. Prvi pogoj je večji lokal in seveda uspešnejši razvoj obrti!“

NAMESTO KOMENTARJA

Morda so 3 primeri res premalo za posploševanje. V naši družbi je prevladalo prepričanje, da je obrt dopolnilo družbenim dejavnostim. Še več drobnih strojev in naprav v gospodinjstvih ter druge usluže terjajo več obrtnikov. Po stališčih Socialistične zveze delovnega ljudstva o delu zasebnikov v zasebnimi delovnimi sredstvi prinašajo tudi k temu vprašanju se več jasnosti nova ustava dopolnila. Še nadrobnejši bo novi zakon o obrti. Nekaj bi pomenilo tudi določilo, po katerem bi se mladi lahko učili nekaterih obrti, čeprav ne bi imeli vseh 8 razredov šole. Trebanjska občine se bo v okviru slovenske skupnosti zavzemala za tako rešitev. Zaenkrat se tudi še niso odločili glede popoldanske obrti, čeprav je dolenska obrtna zbornica proti njej.

A. ŽELEZNIK

Trebanjske znamenitosti

To se menda lahko pripeti samo v Trebnjem. Ze od 15. septembra ima kraj novo avtobusno postajališče med staro osnovno šolo in stavbo kmetijske zadruge, vozni red avtobusov pa je v ponedeljek še vedno visel na starem mestu, na Springerjevi hiši sredi Trebnjega. Sicer pa to ni edina zanimivost nedograjenega postajališča. Njegovi skriti, senčnati koti koristno služijo še enemu namenu: javnemu stranišču. Zadnjič smo imeli posebno „gala predstavo“ omogočila nam jo je ugledna trebanjska dama v belih hlačah, se muzajo zaposleni v Krojaškem podjetju, ki delajo v stari osnovni šoli ob postaji.

VELIKA LOKA: AKCIJA ZA ASFALT

Občani Velike Loke že vrsto let želijo, da bi modernizirali okrog 800 metrov ceste skozi kraj. Okrog polovice te razdalje predstavlja regionalna cesta Trebnje-Catež, preostalo pa je občinska cesta. Za republiški cestni sklad ni uvrstil niti v popravilni 5-letni načrt obnove cest tega dela regionalne ceste. Krajevni dejavniki bodo v kratkem pričeli med občani akcijo za zbiranje prispevkov, da bi zadevo le premaknili.

Srečko Stricelj: „Težave z nadomestnimi deli.“

DROBNE Z MIRNE

„DANA“ ODPIRA VRATA – Tovarna rastlinskih specialitet in destilacija na Mirni priredi v soboto od 10. do 12. ure prost ogled proizvodnih prostorov za občane iz krajevnih skupnosti Mirna in Sentrupert. Priložnosti ne kaže zamuditi!

SLAB POGLED – Lovska družina Mirna je pretekli teden gostila italijanske lovce. Lovili so pernato divjad, vendar z ulovom niso bili preveč zadovoljni, saj so računalni na večji uplen. Bo pač drugič bolje.

„PADALCI“ V OBE SMERI – Kmetijska zadruga Trebnje negoduje zaradi „padalcev“ – odkupovalcev krompirja, ki mešajo štrne pri odkupu gomoljev za mirenko tovarno. Po drugi strani pa so bila mirenka podjetja in ustanove prisiljene, da tudi same iščejo sadje za ozimnico po drugih krajih, ker je pač slaba tudi sadna letina, trgovina pa s tem ni založena. Večina jih je nabavljala

sadje v Leskovcu pri Krškem, nekateri pa so hodili celo na Hrvaško, do Vinkovcev. Zlobneži pravijo, da bi se morali „padalci“ združiti ali vsaj povezati, saj je škoda, če vozijo v eno smer prazni!

ANONIMNA MESCINA – Kmetijska zadruga Trebnje ima na Mirni prodajalno mesa v hiši št. 93. Pri obnavljanju fasade so obnovili le tri strani hiše. To pa še ni vse, dobro vidno hišno številko so pozabili nabiti nazaj, namestili pa so staro poslovnno tablo, ki je v takem stanju, da se z nje ne da več razbrati, kaj na njej piše.

ZA ZAČETEK HARMONIKARJI – V ponedeljek je pričelo pouk okrog 15 mladih harmonikarjev v okviru oddelka glasbenega izobraževanja na mirenki šoli. Mesecna šolnina znaša le 60 dinarjev. Morda jim bo sčasoma uspelo ustanoviti oddelke za še druga glasbila, saj je dosti zanimanja.

TREBANJSKE NOVICE

Obetajo hiter napredek podjetja

Obrat SITOPLET-BITERM za proizvodnjo termičnih naprav naj bi že prihodnje leto dobil novo, 2400 kvadratnih metrov veliko dvorano

Otvoritev obrata SITOPLET-BITERM na Ugarju pri Ribnici je le ena izmed postaj na poti k hitrejšemu razvoju tega podjetja, je poudaril na svečani otvoritvi 2. oktobra Tone Čuk, predstavnik poslovnega združenja TEHNOIMPEX Ljubljana, ki je eden izmed ustanoviteljev tega podjetja.

Hitrejši napredek obrata na Ugarju, kjer sestavljajo številni Kuepersbusch, in podjetja je odvisen predvsem od prizadevanj članov kolektiva za napredek in od dobrih odnosov v kolektivu, je dejal Tone Čuk in nato orisal še predvideni razvoj obrata in podjetja.

Številne Kuepersbusch naj bi postopoma sestavljali iz čim manj uvoženih delov. Že prihodnje leto bo predvidoma 55 do 60 odstotkov teh delov narejenih v Jugoslaviji.

Znotraj podjetja SITOPLET-BITERM se bosta predvidoma oblikovali dve temeljni organizaciji združenega dela. V obratu na Ugarju bodo proizvajali termične naprave za grejte zraka in vode, v obratu SITOPLET, se pravi v bivši opekarni, pa bodo proizvajali predvsem žične in plastične izdelke.

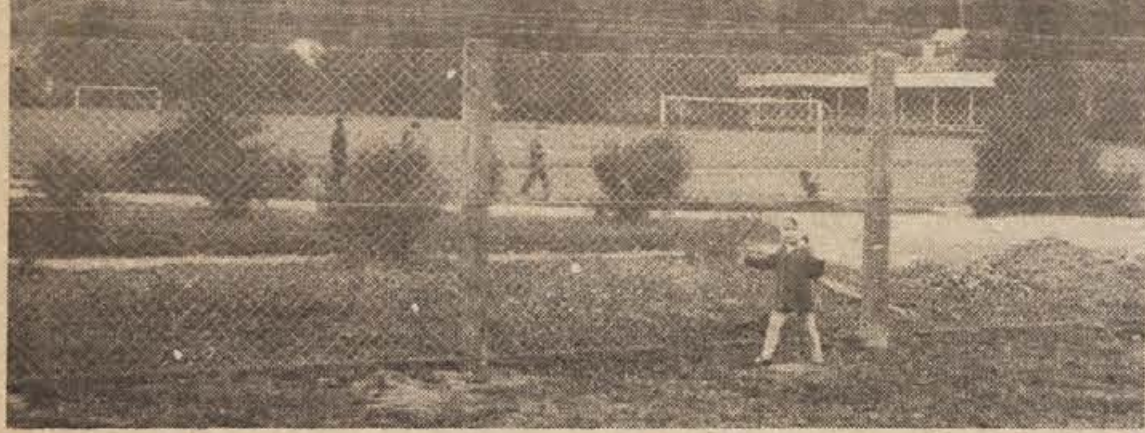
Prihodnjo pomlad bodo na Ugarju začeli graditi 2400 kvadratnih metrov veliko proizvodno dvorano.

Elemente zanjo že vozijo v Ribnico. Dobra dva predvidoma prihodnja jesen, v njej pa bo delalo okoli 10 ljudi.

Podjetje SITOPLET-BITERM torej hitro napredovalo. Računamo da bo njegov celotni letni dohodek znašal po dograditvi nove dvorane okoli 40 do 45 milijonov dinarov dohodek pa okoli 15 milijonov. To bo lep prispevek podjetja k napredku gospodarstva v občini in okoli Ribnice nasploh.

Ob zaključku je Tone Čuk ponovno poudaril, da bo vse te večje uspehe mogoče doseči, če kolektiv prevečala želja za napredkom in če bo složen in prizadeven.

J. PRIMC

Kočevski športniki so bili prisiljeni zavarovati svoje igrišče in druge objekte z visoko ograjo. Neznani nočni obiskovalci so namreč napravili na igriščih precej škode. (Foto: J. Primc)

Mladi zahtevajo besedo pri športu

Kočevje potrebuje še dve telovadnici in plavalni bazen, podeželje pa igrišča - Mlade v vodstvene organe športnih organizacij - Delovni kolektivi ne smejo zanemarjati redne rekreacijske dejavnosti

O telesni kulturi je kočevska mladina zelo kritično spregovorila na nedavni problemski konferenci. Predvsem so povedali svoje mnenje o športnih kadrih, objektih, uspehih, o financiranju športa in ustanavljanju temeljne telesnokulturne skupnosti (TTKS).

Mladinci so opozorili, da je v vodstvenih organih občinske zveze za telesno kulturo (ObZTK) premalo mladih. Podobno je tudi v odborih, ki vodijo posamezne športne panoge. Dogovorili so se, da bodo skupaj z ObZTK poizkusili dobiti mlade, ki bodo pripravljene delati v teh odborih in drugod. Poudarili so, da bi to morala biti predvsem mladina iz delovnih organizacij.

Naslednja ugotovitev je bila, da mladi kočevski športniki (pionirji, mladinci) dosegajo lepe uspehe, dokler obiskujejo kočevske šole. Kasneje, kot člani, so za kočevski šport izgubljeni, ker gredo v šole drugam, se izselijo, tekmujejo za klube, ki jim nudijo boljše pogoje, ali pa se zaposle doma in prenehajo vaditi. Prav zaradi vsega tega je potrebno, da je v vodstvenih organih telesnokulturne organizacij več mladih in da je to mladina iz delovnih organizacij.

Splošna ugotovitev je bila, da je v občini premalo športnih objektov, kar zavira športno delo. Osnovna šola Kočevje in gimnazija bi morali imeti svoji telovadnici. Gradnja telovadnic je treba predvideti v srednjoročnem programu razvoja občine. Sedanji dom telesne kulture bi torej uporabljal le za izvenšolsko telesno vzgojo šolarjev, za telovadbo delavske mladine in odraslih. Opozorili so, da na podeželju ni dovolj rekreativnih in drugih igrišč. V mestu je potreben še plavalni bazen (ki ga bo seveda lahko uporabljala tudi mladina s podeželja), saj mnogo mladine in odraslih še ne zna plavati. Pri internatu in šolah je treba že z urbanističnim načrtom predvideti prostor za športna igrišča.

Za financiranje telesne vzgoje je treba v delovnih organizacijah ustanoviti sklade za telesno kulturo in rekreacijo članov kolektiva. Iz teh skladov bi financiral vsak kolektiv najprej rekreacijo oziroma telesno vzgojo svojih članov, nato šele šport izven svoje delovne organizacije, prav nazadnje pa morda (če bo denar ostajal) še vrhunski šport.

Sindikalne organizacije ne bi smele organizirati le enkrat na leto sindikalnih športnih iger, ampak med letom še vadbo in rekreacijo. Športna tekmovanja enkrat na leto brez poprejšnje stalne vadbe namreč lahko slabo vplivajo na zdravje tekmovalcev.

Ko bo začel pritekati denar na podlagi predpisov TTKS, ga je treba pametno uporabiti. Mladi menijo, da ga je treba najprej nameniti za usposabljanje vodnikov. Ne strinjajo se, da bi denar porabili za gradnjo športnih objektov. Denar za to je treba zagotoviti iz drugih virov, kot so prispevki ali združevanje sredstev delovnih organizacij, samoprispevki občanov, razni proračuni itd.

Mladinci so ob zaključku opozorili, da mora iniciativni odbor za ustanovitev TTKS čimprej pripraviti vse potrebno, da bo TTKS lahko začela delovati z novim letom. Takrat se bo namreč začel stekati za TTKS tudi denar po novih predpisih. V organe TTKS pa je treba po mnenju mladine vključiti čimveč mladih.

J. PRIMC

V glavni disciplini letošnjega „Teko Kočevskega zborna“ je zmagala ekipa kovinarske šole iz Kočevja. Sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik podarja predstavniku zmagovalne ekipe pokal v trajno last. Tek je bil 2. oktobra. (Foto: J. Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

PODRAŽITEV komunalnih storitev bo izdatno vplivala na najemnine, kar bo prizadelo posebno ustanove in zavode, katerih objekti so namenjeni vzgoji otrok. Pri domu za telesno kulturo se bo razlika za uporabo vode (po vodomeru) zvišala za nad 80 din in še za 20 din kanalščina. Občutno bo dražji še odvoz smeti. Kaj pomeni to za dom, je jasno. Samo tri telovadnice merijo 860 kvadratnih metrov, za kar bo treba odšteti na mesec 154 din. Kje so sedaj še garderobe, pisarne, knjižnica itd? Če samo navedene podražitve bodo bremenile dom vsak mesec z nad 254 din. Mogoče so predvidene kakšne olajšave?

delajo." Verjetno je pri tem premalo zaslužka v tovarni in v trgovini.

NERED - Parkiranje avtomobilov je v Kočevju iz dneva v dan slabše. Za občinski praznik so bili avtomobili razmetani po vsem mestu. Bili so celo kar v okrasnem grmičju parka. Na tak praznik bi moralo biti več reda že zaradi tujih gostov. Težko je ob takih dnevih tudi, ker eni praznujejo, drugi pa delajo in se vse pomeša, da ni ne praznik ne delovni dan.

- In kaj ste naredili s tistim računovodjem, ki je bil kaznovan zaradi finančnih zadev?
- Postavili smo ga za direktorja.

Prazna zakladnica

Sindikati so razen z drugim ta mesec dodatno obremenjeni z nabavo ozimnice za člane svojih kolektivov. S tem imajo veliko dela, potovanja in težav.

Kako se časi spreminjajo! Valvasor je v svoji knjigi „Vojvodina Kranjska“ napisal za Kočevje, ko je govoril o živalstvu v gozdu in vodah ter o poljedelstvu, še naslednje: „Skratka: karkoli se morejo usta zaježiti in zahtevati od rastoče narave, vse je položila v ta tla kakor v zakladnico in vse daje dorežljivo v roko.“

Toda usta si marsikaj zaželijo, a je vse treba pripeljati z avtomobili kilometre daleč, ker je domača „zakladnica“ usahnula in ima zelo malo na razpolago, da bi dajala dorežljivo v roko. Izjema so le žuži na rokah starčkov, ki so še ostali na kmetijah. Res se časi spreminjajo!

A. A.

REKLI SO:

DANA JERŠE, ravnateljica osnovne šole Kočevje: Ni res, da otroci v stari šoli zmrzujejo, ker ni drv, v novi pa, ker popravljamo centralno kurjavo. Drva za staro šolo so prišla in že kurimo.

FRANC VOLF, ravnatelj osnovne šole Fara, občinski odbornik itd.: Če že Farani zaradi slabe ceste ne moremo na kulturne prireditve v Kočevje, zahtevamo, da pride kultura k nam. Naša krajevna skupnost predlaga, naj bi za začetek odprli v Fari razstavo del domačega akademskega kiparja Staneta Jarma.

ANITA PALČIČ (žena slikarja Klavdija Palčiča): Ne razumem, zakaj se Slovenci v Sloveniji tako ponižno obnašate do tujcev. Ko sem napravila pred kratkim v Ljubljani prometni prekršek, me je miličnik takoj nagovoril v italijanski, čeprav bi zaradi oznake na avtu „TS“ najprej lahko poizkusil v slovenski, saj je na Tržaškem zelo veliko Slovencev.

Na otvoritvi novega obrata SITOPLET-BITERM na Ugarju je članom kolektiva in gostom spregovoril tudi predsednik občinske skupščine Bogo Abrahamsberg. (Foto: J. Primc)

Manjka družbenih stanovanj

Kdor ima več dohodkov, naj dobi manj posojila - Počasi do TOZD - Delegata Rus in Mihelič

Občinska volilna konferenca ribniških sindikatov, ki je bila 3. oktobra v Ribnici, je imela delovni značaj. Izčrpano poročilo o delu in nalogah sindikatov predsednika občinskega sindikalnega sveta Franceta Zajca in kasnejša razprava sta dokazala, da imajo sindikati vse pomembnejšo vlogo na vseh področjih udeleževanja.

Na konferenci so posvetili veliko pozornost ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela (TOZD). Ker pri tem doslej niso bili doseženi vidnejši rezultati, so sklenili, da bodo sindikati organizirali akcijo za seznanjanje delavcev o naj-

nosti ustanavljanja TOZD. Razpravljali so tudi o izpolnjevanju samoupravljanja.

Sindikati predlagajo, naj se v prihodnjem letu uvede krajevni samoprispevek za gradnjo otroških varstvenih ustanov v industrijskih krajih občine. Največja potreba po taki ustanovi je v Ribnici. Spričo vedno večjega števila zaposlenih žena se poraja vprašanje, kje naj bodo otroci, ko so mater na delu.

Pereče je tudi pomanjkanje stanovanj za prosvetne delavce. Zavzeli so se za družbeno gradnjo stanovanj. Podjetja sedaj financirajo predvsem zasebno gradnjo stanovanj svojih delavcev. Tako primanjkuje iz leta v leto več družbenih stanovanj. Predlagano je bilo tudi, da naj bi v bodoče delali razliko pri dodeljevanju stanovanjskih posojil delavcem: tisti z nizkimi osebnimi dohodki naj bi dobili več, oni z višjimi prejemi pa manj posojila.

Zavzeli so se tudi za nartnejše izobraževanje delavcev, tako za šolsko kot strokovno in družbeno-politično.

Na konferenci so izvolili za delegata za 8. kongres slovenskih sindikatov Ludvika Rusa, delavca v INLESU, in inženirja Andreja Miheliča iz KZ Ribnica. Na konferenci so predlagali, naj izvolijo ponovno na vodilne položaje v RS ZSS dosedanje vodilne ljudi, predsednik pa naj bi bil še naprej Tone Kropušek.

REKLI SO:

IVAN ROBER, RIBNICA: Avto-moto društvo Ribnica obstaja le 15 let, ampak od 21. aprila 1951, se pravi celo 14 let dalj kot AMD Kočevje. Jaz sem bil prvi predsednik.

JOŽE BENCINA, predsednik sveta za vzgojo in varnost v cestnem prometu, Ribnica: Naš svet bo vztrajal, naj miličniki ostane ukrepanje proti v, njenim vozilom. To je le njim v korist, zaradi vpliva alkohola ne bodo povzročali materialne škode, ogrožali svojih in drugih življenj.

ORTNEŠKI POROČEVALECI

MI SMO VOJAKI KORENO KI... - Mladi, postavniki, lepo obučeni fantje korakajo po trgu in pevajo. Ponosno naznanjajo, da so do službi vojsko - Tita.

OBISK NA GRMADI - 23. septembra so gostinski delavci iz Gmado. Ves dan so se spremljali okoli Gmade. Bili so zelo zadovoljni. Žal, pot še vedno ni prava za večje avtobuse in jo je šoferjevo kritiziral.

KJE JE BILO TORKO DELO? - Časopis je do naročnikov poteval dva dni. Naročniki bi vedeli, kje potuje in kdo je kriv?

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

UNIVERZA NAJ OSTANE - Komisija za verifikacijo ribniške Delavske univerze je pripravila poročilo občinski skupščini in nekaterim njenim organom, v katerem se zavzema, naj Delavska univerza v Ribnici ostane, se pravi, naj bi jo verifikirali.

TEČAJ ZA OTROKE - Tečaj nemščine za otroke, stare 6 do 10 let, se je pred kratkim začel v Ribnici. Obiskuje ga 30 otrok. To je nadaljevalni tečaj, ki je že spomladaj trajal 20 ur, nato pa so ga zaradi počitnic prekinili.

TKALSKI TEČAJ - Uvajalni tečaj za tkalce žičnih in plastičnih mrež ter tkanin se bo začel 16. oktobra v obratu DONIT v Sodra-

žici. Zanj se je prijaviло blizu 300 delavcev DONITA.

- Spet smo prehiteli Kočevje. Mi smo prej imenovali Komisijo ugotavljanje izvora premoženja. - To že, vendar se lahko potrdi, da se naša sploh še ni...

KOČEVJSKE NOVICE

REŠETO

Na svečanostih tudi delegacija pobratene Doline

Praznovanje letošnjega praznika občine Kočevje se je uradno začelo 3. oktobra ob 10. uri s svečano sejo občinske skupščine, ki se je udeležila tudi delegacija pobratene občine Dolina pri Trstu. Vodil jo je župan Dušan Lavriha. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki nekaterih sosednjih občin in 9. brigade, ki ima v kočevski občini domicil.

S svečane seje je posebna delegacija odnesla venca pred spomenik svobode in na grobnico padlih borcev na novem pokopališču.

Predsednik občine Miro Hegler je v govoru na svečani seji govoril predvsem o zasedanju Kočevskega zbora pred 29-letni in o razvoju ter trenutnem položaju kočevskega gospodarstva in občine.

Na svečani seji so podelili tudi letošnji Šeškovi nagradi in plaketi, ki sta ju prejeli podjetji

TEKSTILANA in RUDNIK.

Ob 11. uri je sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik odprl v Likovnem salonu razstavo del slovenskega slikarja iz Trsta Klavdija Palčiča. Pokrovitelj razstave, odprta bo do 19. oktobra, je občinska skupščina Kočevje.

Odborniki in gostje so si nato ogledali novo proizvodno dvorano ITAS, ki je še v gradnji. Predvidoma bo dokončana do 29. novembra, v njej pa bodo dobili delo tudi mnogi rudarji,

ki se zaradi postopnega ukinjanja RUDNIKA preusmerjajo v kovinarje.

Nato so si ogledali še posodabljanje ceste od Livolda proti Brodu na Kolpi. O delih na cesti je odbornike in goste seznanil direktor Cestnega podjetja Novo mesto inž. Mirko Strmšek. Pozval je odbornike in goste, naj ga vprašajo, kar jih zanima. Na sejah sicer zgovorni odborniki, predvsem kadar govore o cestah, tokrat niso imeli vprašanj. Vendar je k temu verjetno precej pripomoglo slabo, mrzlo vreme.

Za zaključek svečanosti je predsednik Miro Hegler priredil za odbornike in goste še sprejem v avli nove osnovne šole.

J. PRIMC

Posodabljanje ceste Livold-Brod na Kolpi so si ogledali odborniki in gostje za občinski praznik 3. oktobra. S potekom del jih je seznanil inž. Mirko Strmšek, direktor Cestnega podjetja Novo mesto. (Foto: J. Primc)

NAMA presenetila

Zaradi popusta 7-krat večji promet

Od 1. do 3. oktobra, se pravi za praznik občine Kočevje, je NAMA prijetno presenetila občane: vse blago je prodajala z 10-odstotnim popustom! Popust torej ni veljal le za tekstil, konfekcijo, obutev itd., kot je sicer običaj, ampak tudi za vsa živila (celo za mleko, kruh, sveže meso), pijače pa tudi cigarete in vžigalice.

Naval občanov iz Kočevja, pa tudi Ribniške doline in celo Bele krajine in Ljubljane je bil tak, da je kočevska NAMA prodala na dan 6 do 8-krat več blaga, kot sicer na običajni prodajni dan. Prodajalci in prodajalke so bili v teh dneh v službi od zgodnjega jutra do pozne noči. V NAMI se je trlo kupcev, ki so temeljito izpraznili police. Prodajalci pa so imeli toliko dela, da nekateri niso na kosilo niso mogli.

NAMA je kočevsko trgovsko življenje precej razgibala, saj obklesar ni bilo nje, v Kočevju sploh ni bilo pravih razprodaj oziroma prodaj s popusti.

Na sam praznik, 3. oktobra, pa je NAMA v gostišču „Kegjske“ pripravila še brezplačno pikušnjo. Zanj so prispevali Zadruga klet „Dobrova“ vino, kaj, Mesarija ZKGP Kočevje, mesne izdelke, ZITO Ljubljana kruh, KZ Novo mesto perutnino, DELIKATESA Ljubljana pa kavo.

J. PRIMC

OSEBNI AVTOMOBILI V KOČEVJU

Številke, ki niso dolgočasne

81 avtomobilov za ameriški standard – Imamo 1465 avtomobilov 25 različnih znamk – Precej za luknje na cesti in za zavarovanje – Misel: kje vsi ti avtomobilisti delajo izven rednega delovnega časa?

Na videz so številke vedno suhoparne, če jih pa premevaš in podrobno spoznaš, ugotoviš marsikatero zanimivost. Tako sem raziskoval v več smereh in raznih področjih. Tokrat si ogledajmo podrobneje osebne avtomobile, registrirane v občini Kočevje do 1. septembra letos. Skupaj jih je 1465.

Na prvi pogled ni to nič posebnega. Je pač v Kočevju dober standard, čeprav vsi radi zabavljamo. Približno en avto pride na 12 ljudi.

Pri podrobnejšem pregledu številke se prične zadeva zanimivo odmotavati. Teh 1465 osebnih avtomobilov je kar 25 raznih tipov in znamk. Kaj to pomeni, vedo samo domači avtomehaniki in servis. Kar za 25 raznih znamk avtomobilov, ki so razen tega

še različnih letnikov, je treba iskati nadomestne dele in drug material. Za rezervne dele je težko, lastniki avtomobilov pritiskajo za čimprejšnjo popravila, avtomehaniki pa ne morejo imeti vseh na zalogi. Podrobnejšo analizo tipov in znamk pa naj napravijo tisti, ki so zadolženi za razvoj mehaničnih delavnic in za popravila avtomobilov.

Mi pa pojdemo s številkami na-

KMALU OGREVANJE

Šeškovo dom bo že do 1. decembra dobil novo italijansko napravo za ogrevanje dvorane in za vlaženje zraka, če bo projektant ugotovil, da je primerna. Vprašanje je namreč, če jo bo mogoče namestiti na sedanjo ogrevalno napravo. Z nakupom in montažo te naprave bi bila dokončana prva faza preurejanja ogrevanja v Šeškovem domu, ki bo veljala okoli 120.000 din. V naslednjih dveh etapah bi uredili še kurilnico, cisterne, priključke in ogrevanje ostalih prostorov. Računajo, da bo celotna preureditev kurjave veljala skoraj 400.000 din.

prej. Po moči motorjev je teh 1465 avtomobilov razdeljenih tako: do 1100 ccm jih je 970, od 1100 do 1500 ccm 414, od 1500 ccm do 2000 ccm 72 in nad 2000 ccm 9.

Zdaj se nam pokaže nova slika. Ugotovimo, da gre tudi tukaj za socialno razlikovanje. Prevladujejo vozila do 1100 ccm. Takoj pa nas zbode v oči, da je kar 81 vozil nad 1500 ccm, torej že pravi ameriški standard. Med njimi je celo 9 vozil nad 2000 ccm, za katere nekateri trdijo, da so že pravo razkošje, ki si ga je z našimi osebnimi dohodki že težko privoščiti, če nisi kje prav na vrhu plačilne liste.

Iz teh podatkov bi se dalo iskati naprej. Se marsikaj bi lahko izluščili. Na primer: kako sodelujejo lastniki teh avtomobilov (po moči motorjev) v društvenem življenju na področju občine, kje sodelujejo v društvi in organizacijah, kaj naredijo za družbo kot občani še razen tistega, za kar so v svojih podjetjih in ustanovah verjetno dobro plačani, itd.

Pa pojdemo zopet k številkam! Za letos so lastniki ob registraciji na občini plačali kar 317.500 din (to je skoraj 32 starih milijonov) za cestni sklad. To je kar lepa vsota. Kako se je to odražalo na cesti, je pa zopet druga, žalostna smer pretresanja številke...

Za vseh 1465 osebnih vozil so plačali lastniki za obvezno zavarovanje 1.034.369 din (104 milijone starih dinarjev). Pri tem se zopet vprašamo, koliko tega denarja pride za poškodbe nazaj v našo občino? Menim, da vse prav gotovo ne. Kje so pa še posebna zavarovanja!

Pri naših številkah nismo upoštevali uporabe bencina, olja, gum itd. Pregloboko bi se izgubili v številkah trenutne zmogljivosti oziroma standarda nekaterih občanov. Če pa bi preračunali, koliko so vsi ti avtomobili stali, bi dobili številko, ki bi nam zelo lepo in nazorno prikazala, koliko se da tudi v domovini s prdnim delom prihraniti za nakup oseb-

nega avtomobila, vsaj tistih do 1500 ccm. Za one preko teh kubičnih centimetrov pa je potrebno verjetno že več podjetnosti in iznajdljivosti.

Številke res niso dolgočasne!

ANDREJ ARKO

Komunisti so si zadali precej nalog

Občinski komite ZK je pred kratkim sprejel program dela za jesensko-zimsko sezono, se pravi do aprila prihodnjega leta. Konec septembra smo obiskali sekretarja občinske konference ZK Jožeta Novaka in se z njim pogovorili o tem kratkoročnem programu.

Kateri naloge iz programa ste že izpolnili in katere boste v bližnji prihodnosti?

Najprej naj omenim, da kratkoročni program obsega ne le nove naloge, ampak tudi preverjanje že sprejetih sklepov in stališč. Skupno obsega 14 točk. Najprej smo načrtovali, da bomo vse uresničili še letos, komite pa je odločil, da je treba vse razprave temeljito pripraviti, da si ne smemo preveč vezati rok z datumi in da naj bo to torej program za jesensko-zimsko sezono.

Doslej smo že razpravljali o nalogah ZK pri vključevanju mladini v graditev samoupravne socialistične družbe. Pri tem smo pregledali tudi uresničevanje naših sklepov o mladini, ki smo jih sprejeli že leta 1970. V kratkem bomo imeli na dnevnem redu uresničevanje sklepov 2. konference ZKS o kmetijstvu o uresničevanju ustavnih dopolnil, o TOZD ter o krajevnih skupnostih in krajevni samoupravi v luči predvidenih ustavnih sprememb. Nekateri teh razprav je ali bo komite organiziral skupaj s SZDL. Zvezo mladine in sindikatov.

V programu imate tudi ustanovitev aktiva komunistov – delavcev?

Ta aktiv, ki ga naj bi ustanovili v oktobru, naj bi po sedanjih zamislih delal pri občinski konferenci ZK.

Ker je pri nas veliko delavcev – komunistov, bodo verjetno osnovne organizacije ZK izvolile v aktiv delavcev – komunistov pri občinski konferenci ZK delegate.

V nekaterih podjetjih izven naše občine že ustanavljajo aktivne komunistov delavcev. Bo do ustanavljanja takih aktivov prišlo tudi v naši občini?

O tem bo razpravljala in odločala konferenca. Aktivni komunistov delavcev so posebno potrebni zato, da bodo vplivali na krepitev samoupravljalne zavesti delavcev in samoupravljanja.

Kaj še vsebuje program?

Analizo o delu komunistov v družbeno-političnih organizacijah, razpravo ob verifikaciji Delavske univerze, razpravo o stanovanjskih razmerah v občini, oceno dejavnosti kulturnih ustanov in organizacij v občini, razpravo o pripravah na volitve, razpravo o srednjeročnem in dolgoročnem programu razvoja gospodarstva v občini, ugotavljanje izpolnjevanja sklepov v zvezi z ustavnimi spremembami, spremljanje izpolnjevanja partijskih programov ter dela osnovnih organizacij in aktivov ZK. Razen tega morajo sprejeti svoje programe še vse komisije pri komiteju in konferenci ZK. Večina je programe že sprejela. Gradiva za vse te razprave ne bodo vedno priprav-

ljale le partijske komisije, ampak tudi občinska skupščina (stanovanjske zadeve, programi razvoja občine), temeljna kulturna skupnost (za kulturo), in drugi.

Verjetno bo občane še posebno zanimalo, zakaj se je komite odločil za razpravo o stanovanjskih zadevah in o kulturi?

V občini je še vedno precej ljudi, ki nimajo primernih stanovanj, hkrati pa ugotavljamo, da gradimo

iz leta v leto manj družbenih stanovanj. Stanovanjsko politiko v občini bo treba oceniti s socialnega, gospodarskega in kadrovskega stališča.

O kulturi že dolgo nismo razpravljali, zato je prav, da pride spet na vrsto. Za kulturo je zdaj na razpolago več denarja in tudi kulturno življenje je v zadnjem obdobju vzhajalo. Pogovoriti se nametavljamo o delu kulturnih ustanov in organizacij v občini.

Odstreliti več medvedov!

Za divje svinje ni lovopusta

V revirjih lovskih družin na območju občine Kočevje so v preteklem lovskem letu odstrelili 5 medvedov, po prvotnem predlogu naj bi jih letos 8, svet za gospodarstvo pri občinski skupščini pa je na zadnji seji zvišal načrt odstrela na 12 medvedov.

Izravnalnega sklada za plačevanje škode po divjadi še niso ustanovili, ker ni bilo enotnega mnenja o virih sredstev zanj, se pravi, da bi vsak v sklad rad prispeval čim manj in imel od njega kar največ koristi. Predlog o ustanovitvi tega sklada bodo torej še pripravili.

Zdaj je bilo tudi končno pojasnjeno, da divji prašiči nimajo lovopusta

in da jih torej lahko lovci streljajo vse leto. Lovska zveza ali družina ma pravice predpisovati lovopusta za divje svinje, pač pa le občinska skupščina. Ta pa tega predpisa sprejela, ker bi morala potem zagotoviti tudi denar za plačevanje škode, ki jo povzročajo divji prašiči.

Prav o teh zadevah (izravnalni skladu za škodo po divjadi in lovopustu za divje prašiče) so zahtevali lovci in kmetje iz vse občine pojasnila. Kmetje so namreč zahtevali odstrel divjih svinj, lovci pa se niso upali streljati, češ da njihova organizacija ne pusti – seveda v času „lovopusta“ – in da se boje kazni.

J. PRIMC

Predsednik delavskega sveta TEKSTILANE Kočevje Vinko Rakovič se je 3. oktobra na svečani seji občinske skupščine zahvalil za Šeškovo nagrado in plaketo. Ob tej priložnosti je poudaril, da TEKSTILANA odstopa finančni del nagrade v znesku 2.500 din občinski Zvezi prijateljev mladine namenjsko za letovanja socialno ogroženih otrok. (Foto: J. Prime)

Odborniki in gostje so si za praznik občine Kočevje ogledali tudi novo, okoli 6.000 kvadratnih metrov veliko proizvodno dvorano ITAS, ki bo predvidoma dograjena prihodnji mesec. To bo daleč največja proizvodna dvorana ne le v občini, ampak v vsej zahodni Dolenjski. Na sliki je videti le njen manjši del. (Foto: J. Prime)

DELO NA ŽELEZNICI

Prometna sekcija Novo mesto

sprejme takoj v redno delovno razmerje

KVALIFICIRANEGA OBRITNIKA
mizarske stroke

VEČ DELAVCEV
za kretnike, zavirače, premikače

Pogoj: starost nad 18 let, po možnosti vojašine prosti.
Prošnje sprejema Prometna sekcija Novo mesto, Für-
sterjeva 1, 68001 Novo mesto, p. p. 75.

DOLENJSKA BANKA
IN HRANILNICA
NOVO MESTO,
vabi k sodelovanju nove so-
delavce in razpisuje

PROSTA DELOVNA MESTA:

1. treh referentov za strojno knjiženje
s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dve-
ma letoma prakse;

prednost imajo kandidati z opravljenim izpitom za
strojno knjiženje na knjižnem stroju ASCOTA;

2. referenta devizne likvidature

s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dve-
ma letoma prakse;

prednost imajo kandidati z znanjem enega tujega
svetovnega jezika;

3. referenta v oddelku kreditiranja

s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dve-
ma letoma prakse.

Za vsa objavljena delovna mesta velja poskusna doba
dva meseca.

Kandidati morajo prijaviti priložiti kratek življenje-
pis z opisom dosedanjega dela in potrdilo o izobrazbi.

Nepopolnih prijav komisija ne bo obravnavala.

Rok objave velja do zasedbe objavljenih delovnih mest.

Prijave pošljite Komisiji za kadre in splošne zadeve
pri Dolenjski banki in hranilnici, Novo mesto.

UGANKARSKI

PRIDE, KADAR PRIDE

je že tu!

Na podlagi sklepa občinske skupščine
Novo mesto z dne 19. 9. 1972

razpisujemo
JAVNI NATEČAJ
za prodajo zemljišč v k. o. AJDOVEC

Prodaja bo v dveh skupinah:

1. parc. št. 329, stp. v velikosti 43 m², s staro zida-
nico ob lokalni poti in del parc. št. 1847, vino-
grad v velikosti ca. 600 m².
Izključna cena: 9.000.— dinarjev.

2. parc. št. 1969, vinograd v velikosti 2249 m², z zi-
danico in parc. št. 1971, travnik v velikosti 1867
kvadratnih metrov.
Izključna cena: 13.700.— dinarjev.

Prodaja bo za vsako skupino posebej.

POGOJI NATEČAJA SO:

Vsak ponudnik mora hkrati z vložitvijo ponudbe
poločiti varščino, ki znaša za vsako skupino po
1.000.— dinarjev. Varščina se vplača na tekoči
račun št. 521-607/51 občinske skupščine Novo
mesto. Ponudnik za nepremičnino pod 2. mora
priložiti še potrdilo, da se ukvarja izključno s
kmetijstvom.

2. Ponudbe je treba poslati v zaprtih ovojnica s
potrdilom, da je vplačana varščina, na naslov
občinske skupščine Novo mesto z označbo »Jav-
ni natečaj — Ajdovec«.

3. Rok za predložitev ponudb je 15 dni po objavi
tega natečaja. Odpiranje ponudb bo 19. dan ob
10. uri v prostorih zgradbe občinske skupščine
Novo mesto, soba 37, kjer lahko prisostvujejo
ponudniki in drugi interesi.

4. Drugi pogoji so razvidni iz natečajnih pogojev,
ki so na vpogled pri občinski skupščini Novo
mesto, soba št. 37.

OBČINSKA SKUPŠČINA
NOVO MESTO

DELO V LIVARNI

IMP - Industrijsko montažno podjetje,
LJUBLJANA

LIVARNA IVANČNA GORICA

objavlja

- 20 prostih delovnih mest v livarni

V poštev pridejo priučeni ali nepriučeni delavci,
ki imajo veselje do livarskih poklicev.

Livarna ima lasten izobraževalni program — možnost
napredovanja v stroki. Prednost imajo kandidati z od-
služenim vojaškim rokom.

Nastop je možen takoj. Osebnih dohodki, kakor tudi
poskusna doba po pravilniku podjetja.
Ponudbe sprejema splošna služba Livarne v Ivančni
gorici.

Zbor delovne skupnosti LEKARNE BREŽICE

razpisuje delovno mesto

DIREKTORJA

Pogoji: diplomirani farmacevt z opravljenim strokov-
nim izpitom in vsaj 5 let delovnih izkušenj v lekarni.

Rok za sprejemanje prijav je 15 dni.

Družinsko stanovanje zagotovljeno.

IZID ŽREBANJA
DOLENJKINE NAGRADNE PRODAJE,
ki je bilo v petek, 6. oktobra, na Otočcu:

- 1 garnitura spalnica, 4-delna
18850;

- 1 pralni stroj »Gorenje«
51679;

- 1 TV sprejemnik »Panorama«
35432;

- 1 šivalni stroj »Jadranka«
41329, 47807;

- 1 hladilnik »Gorenje« 135 Lux
44592, 45880;

- 1 sesalec za prah »Minor«
6524, 6711, 37279, 50986, 51536;

- 1 kolo Pony
18012, 18177, 20570, 23787, 26649;

- 1 električni brivnik
5786, 17868, 20108, 45360, 50564;

- 1 ženska ročna ura
890, 2343, 2693, 2749, 3476, 3507, 5171,
23336, 23623, 27887, 30872, 31750, 35289,
36756, 39355, 42297, 46642, 46643, 46644,
51632;

- 1 moška ročna ura
7608, 7609, 9630, 9623, 9775, 12984, 13486,
16060, 19384, 20316, 27043, 36873, 41252,
42717, 44017, 44422, 48831, 49934, 50908,
51325;

- 1 sušilec las
1135, 3861, 4622, 6033, 6250, 8082, 8284,
8502, 12721, 15301, 15734, 17611, 18706,
19622, 20353, 22490, 23426, 23824, 23825,
23900, 29284, 30772, 30800, 37302, 37653,
40646, 40647, 46279, 50000, 51554;

- 1 električni mlinček za kavo
826, 2197, 2298, 4711, 7586, 7916, 8851, 9321,
9633, 16475, 18834, 18852, 24166, 24545,
25891, 26400, 26799, 26888, 29369, 30154,
34700, 35119, 43313, 44419, 45463, 46952,
49602, 49606, 49611, 49667;

- 1 električni likalnik
283, 3077, 4319, 7508, 7819, 8261, 8342, 8415,
12048, 16337, 21814, 23490, 27045, 27295,
28123, 29283, 29438, 31316, 34243, 41136,
41423, 43250, 44298, 45294, 45844, 47421,
47965, 49558, 49725, 50353.

Lastnike izžrebanih kuponov prosimo, naj najkas-
neje v 30 dneh po objavi izida dvignejo dobitke v
komercialnem oddelku Dolenjke v Novem mestu.

DELO PRI »NOVOGRADU«!

Gradbeno podjetje »NOVOGRAD«
NOVO MESTO, Germova 4

sprejme v redno delovno razmerje

- lesnega tehnika ali lesnega mojstra
s prakso za vodjo mizarskega obrata

- 2 KV mizarja in
- več NK delavcev

Interesenti naj se zglasijo osebno na upravi podjetja
v Germovi ulici 4.

Osebnih dohodkov po dogovoru.

DELO PRI DOLENJKI!

»DOLENJKA«, trgovsko podjetje
na debelo in drobno,
Novo mesto

objavlja prosti delovni mesti:

1. kalkulanta

v upravi podjetja

2. prodajalke

v prodajalni »Gorjanci«, Sentjernej

POGOJI:

pod 1. ustreznost srednja šola

pod 2. končana šola za prodajalce

Rok za vlaganje prijav je 8 dni po objavi.

PROSTOR ZA PISARNO!
MESTNI ARHIV LJUBLJANE
išče **PROSTOR ZA PISARNO**
v središču mesta za eno leto.

Ponudbe pošljite na upravo Mestnega arhiva, Mestni
trg 27, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage mamice, žene in hčerke

JOZEFJE JEVŠEK

iz Novega mesta

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenut-
kih stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo pihalni godbi iz
Straže in pevskega zboru »Dušan Jerbec«, kolektivu tovarne
Novoteks, posebno oddelku apreture, podjetju Pionir, tova-
rišu, ki je ob grobu izrekel tožalilne besede, tovarišu Marjanu
Venti, tovarišu Sergeju Sekaču, družinam Vovk in Hočevar
ter tovarišu Alojzu Jožetu. Vsem znancem in sorodnikom,
ki so podarili cvetje in nam izrekli tožalilne besede, iskrena
hvala.

Zalujoči: mož Roman, sin Dušan, hči Jožica in mama Jožefa

ZAHVALA

Ob mnogo prezgodnji in tragični izgubi našega ljubega in
nepozabnega sina

MARJANA RAJERJA

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili do mnogo
preranega groba, sorodnikom za vso pomoč in vsem za izka-
zano iskreno sožalje. Posebno se zahvaljujemo sindikalni po-
družnici tovarne zdravlil Krka ter sodelavcem električnega
oddelka za podarjene vence in cvetje, novomeškim pevcom in
godbi, direktorju tov. Andrijaniču, direktorju tehničnega sek-
torja inž. Radu Cimermanu in tov. inž. Kuharju za vso po-
moč ob tragični izgubi našega dragega sina, častiti duhovščini
pa za opravljeni obred. Vsem, ki ste dragega pokojnika spre-
mili do mnogo, mnogo preranega groba, še enkrat iskrena
hvala.

Globoko užaloščeni: mama, oče in brat Marko

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi našega ljubega
moža, očeta, dedka in brata

JANKA RECLJA

iz Sentjerneja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih tren-
utkih stali ob strani. Zlasti smo hvaležni zdravniške-
mu in strežnemu osebju internega oddelka splošne bol-
nišnice v Novem mestu, ki so mu do zadnjega trenutka
z vso prizadevnostjo in človeško toplino pomagali. Hvala
lovskim društvom, gasilskemu društvu, Sentjernej-
skemu oktetu in gospodu župniku za ganljivo slovo.
Zahvaljujemo se tudi vsem sosedom, sorodnikom, prij-
ateljcem in znancem, ki so nam pisмено ali ustno iz-
razili sožalje, darovali cvetje in ga spremili na njegovi
zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Sentjernej, 9. oktobra 1972

Zalujoča družina Recljeva

ZAHVALA

Ob bridki izgubi ljubega moža, očeta in dedka

JOZETA LOKARJA

iz Dolnjega Karteljevega št. 21

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na
zadnji poti, ter župniku za opravljeni obred. Posebno
se zahvaljujemo kolektivom Intertrade, Kartonažni to-
varni in DIC-Litostroj iz Ljubljane ter drugim sorod-
nikom in prijateljem za darovane vence in cvetje.

Dolnje Karteljevo, 8. oktobra 1972

Zalujoči: žena Marija, sinova Jože in Martin ter hčere
Mimi, Fani, Anka in Vida z družinami

ZAHVALA

Po težki in neozdravljivi bolezni nas je v 75. letu starosti za
vedno zapustila naša zlata mama, stara mama in sestra

IVANA PUŠ, roj. JARC

V BREZOV LOG 40, NOVO MESTO

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in znancem za darovano
cvetje, izraženo sožalje, vsem, ki so jo spremili na zadnji poti.
Kolektivu Novoteksa za podarjeni venec in cvetje.
Najlepša zahvala gospodu Lapu za tako lep cerkveni obred
ter pevcom za lepo zapeto žalostinke. Zahvaljujemo se tudi
družini Gantar za vso pomoč.

Zalujoči: sinova Jože in Tone, hči Marija, brata Ljotje in
France z družinami ter drugo sorodstvo.

DAN: poročila ob 5.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Glasbeni pisan glasbeni spored od 18.00 do 19.00.

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 8.10 Glasbeni intermezzo - 9.35 Koncert za organe - 10.20 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki - 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Janez Zlindra - 13.30 Naš rast telic rjave pasme - 14.40 Z do - 15.30 Priporočajo vam... - 16.00 "Vrtljak" - 17.10 Koncert - 18.15 "Signal" - 19.00 Lahko noč, otroci! - 20.00 Kolarjenje - 21.15 Od - 22.20 Oddaja za naše izse-

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 6.00 do 7.00 Dobro jutro! - 8.05 Radijska igra - Smešni princ - 9.05 Sreča - 10.05 Še pomni - 10.20 Zmagoviti bojni po - 10.45 do 13.00 Naši po - 13.30 Kmetijski nasveti - inž. Peter Kunstelj: Rast telic cika - 14.40 Igrajo pihalne godbe - 15.30 Glasbeni intermezzo - 16.00 "Vrtljak" - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 22.15 Češka mlajša skladateljska generacija.

PONEDELJEK, 16. OKTOBRA: 8.10 Glasbeni intermezzo - 9.20 Z do - 10.20 Pri vas doma - 11.00 Poročila - 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Janez Zlindra - 13.30 Naš rast telic rjave pasme - 14.40 Z do - 15.30 Priporočajo vam... - 16.00 "Vrtljak" - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 22.15 Češka mlajša skladateljska generacija.

TOREK, 17. OKTOBRA: 8.10 Glasbeni intermezzo - 9.35 Koncert za organe - 10.20 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki - 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Janez Zlindra - 13.30 Naš rast telic rjave pasme - 14.40 Z do - 15.30 Priporočajo vam... - 16.00 "Vrtljak" - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 22.15 Češka mlajša skladateljska generacija.

TOREK, 17. OKTOBRA: 8.10 Glasbeni intermezzo - 9.35 Koncert za organe - 10.20 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki - 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Janez Zlindra - 13.30 Naš rast telic rjave pasme - 14.40 Z do - 15.30 Priporočajo vam... - 16.00 "Vrtljak" - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 22.15 Češka mlajša skladateljska generacija.

RADIO SEVNICA

ČETRTEK, 12. OKTOBRA: 16.00 do 16.15 Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki - 16.15 do 16.30 Nove plošče RTB - 16.30 do 16.40 Aktualnost tedna - 16.40 do 17.00 Obvestila in reklame - 17.00 do 18.00 Glasbena oddaja: Izbrali ste sami.

SOBOTA, 14. OKTOBRA: 16.00 do 16.30 Pol ure za pop glasbo - 16.30 do 16.45 Radijska univerza - 16.45 do 17.10 Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam ter melodija za vas - 17.10 do 17.30 Za

naše najmlajše - 17.30 do 18.00 Narodnozabavne na valu 192 m s posnetki festivala Goriška brda 72.

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 10.30 Domače zanimivosti - Poročila s seje občinske skupščine Brežice - Za naše kmetovalce: Predpisi o prometu z zemljišči - Nedeljska reportaža z letošnje trgatve - Obvestila, reklame in spored kinematografov - 12.00 do 15.00 Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 17. OKTOBRA: 16.00 do 16.15 Napoved programa in srečanje s Tržaškimi narodnim ansambлом - 16.15 do 17.15 Poročila - Jugoton vam predstavlja - Novo v knjižnici - Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - Obvestila, reklame in filmski pregled - 17.15 do 17.30 Tedenski športni komentar - 17.30 do 18.00 MLADINSKA OD-

TELEVIZIJSKI SPORED

NEDELJA, 15. OKTOBRA

8.50 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec) (Bg) - 9.45 Po domače z ansambлом J. Jeršinovca in Planšarji (Lj) - 10.12 Kmetijska oddaja (Zg) - 10.55 Mozaik (Lj) - 11.00 Otroška matineja: Vitez Vihar, Vsi vlaki sveta (Lj) - 11.50 Poročila (Lj) - 11.55 Mestece Peyton (Lj) - 12.45 TV kaži pot (do 13.05) (Lj) - Nedeljsko popoldne - 17.45 Poročila (Lj) - 17.50 Madame Sans Gene - barvni film (Lj) - 19.30 Kratak film (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Smeš na odskih deskah (Bg) - 21.15 Stih in pesem (Zg) - 21.30 Športni pregled (JRT) - 22.00 Poročila (Lj)

nik (Lj) - 18.40 Od zore do mraka: Sinovi neba - II. del (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Iz sveta oblikovanja: Naselja (Lj) - 19.35 Telesne značilnosti in boleznin v starosti (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Pisano neznane ženske - celovečerni film (Lj) - 22.00 Nastop komornega zbora RTV Ljubljana (Lj) - 22.20 Poročila (Lj)

PONEDELJEK, 16. OKTOBRA

9.05 Odrpta univerza (Bg) - 9.35 TV v šoli (Zg) - 10.30 Angleščina (Zg) - 10.45 Nemščina (Zg) - 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) - 14.45 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.40 Angleščina - ponovitev (Zg) - 15.55 Nemščina - ponovitev (Zg) - 16.10 Francoščina (Bg) - 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) - 17.55 Gori, doli, naokoli: V omari (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Kremenčkovi - serijski barvni film (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mladi za mlade (Sk) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Mala enciklopedija jugoslovske drame (Lj) - ... Diagonale (Lj) - ... Poročila (Lj)

SREDA, 18. OKTOBRA

8.20 TV v šoli (Zg) - 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) - 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) - 17.50 Vitez vihar - serijski film (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Jazz na ekranu: Boško Petrovič civen-tion (Lj) - 19.00 Mozaik (Lj) - 19.05 Na sedmi stazi (Lj) 19.30 Naš ekran (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 E. Zola: Nana - III. del (Lj) - 21.15 RTV konferenca (Lj) - 22.15 Poročila (Lj)

TOREK, 17. OKTOBRA

9.35 TV v šoli (Zg) - 10.40 Ruščina (Zg) - 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) - 14.45 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 Ruščina - ponovitev (Zg) - 15.55 TV vrtec (Zg) - 16.10 Angleščina (Bg) - 17.15 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.30) (Bg) - 17.50 J. Russel: Pajkova pojedina (Lj) - 18.20 Risanka (Lj) - 18.25 Obzor-

ČETRTEK, 19. OKTOBRA

9.35 TV v šoli - ponovitev ob 14.45 (Zg) - 10.30 Nemščina - ponovitev ob 15.55 (Zg) - 10.45 Angleščina - ponovitev ob 15.40 (Zg) - 11.00 Francoščina (Bg) - 16.10 Osnove splošne izobrazbe (Bg) - 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) - 17.45 Poslušajte nas - Klub OZN v Vinici (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Vsi vlaki sveta - serijski film (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mestece Peyton (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Četrtekovi razgledi (Lj) - 21.35 A. P. Čehov: Medved (Lj) - 22.00 K. Čipci: Concertino za orkester (Lj) - 22.15 Poročila (Lj)

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 10.30 Poročila - Po domače z ansambлом bratov Avsenik (III. del) - Kmetijski nasveti - Četrtr ure z Otom Pestnerjem - Aktualni nedeljski magnetofonski zapis: Glasovali bomo za boljše pogoje našega šolstva, otroškega varstva in pravičnejši položaj našega kmeta - Za vsakogar nekaj - Družbeno-politično usposabljanje mladih komunistov, predstavnikov samoupravnih organov in mladinskih vodstev v sevnjski občini (ob zaključku seminarja v Sevnici). 12.30 Poročila - Čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 15.00 Zaključek programa.

SREDA, 18. OKTOBRA: 16.00 Poročila - Reklame in oglasi - Po domače z Avseniki (koniec) - Vrt in vrtičkarji - Disco klub brez imena - Zdravstveni napotki - 20 minut z mojstri resne glasbe - Oddaja za najmlajše - 18.00 Zaključek oddaje.

PETEK, 20. OKTOBRA

9.30 TV v šoli (Zg) - 11.00 Angleščina (Bg) - 14.40 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.10 Osnove splošne izobrazbe (Bg) - 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) - 17.20 L. Suhodolčan: Kapitan (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Gospodinski pripomočki: Likanje (Lj) - 18.25 Ekonomsko izrazoslovje (Lj) - 18.30 Glasba za oči: Stravinski-Pisasso (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Sodobniki: A. Rubinstein (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Reportaža (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.40 Lepotice noči - celov. film (Lj) - 22.05 Prvakov konec tedna - barvni film s festivala športnih in turističnih filmov v Kranju (Lj) - 23.20 Poročila (Lj)

SOBOTA, 21. OKTOBRA

19.35 TV v šoli (Zg) - 17.30 Po domače: Ptujski festival - IV. del (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 V deželi klobukov - ser. barvni film (Lj) - 18.40 Gospod Piper - barvni film (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Humoristična oddaja (Bg) - 19.45 Kratak film (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Zvoki Panonije - festival tamburaških orkestrom v Osijeku - prenos (Zg) - 21.30 Pripomočki njegove ekscelence - serijski film (Lj) - 22.45 TV kaži pot (Lj) - 23.05 Poročila (Lj)

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE
»B E G R A D«, - ČRNOMELJ

PRODA

KOMBIBUS IMV - super B 1600
letnik 1970 - v voznem stanju.

Izključna cena je 20.000 din.

LICITACIJA BO DNE 16. OKTOBRA 1972 OB 12. URI NA SEDEŽU UPRAVE.

SLUŽBA ZA PRODAJALCE!

KMETIJSKA ZADRUGA »KRKA«
NOVO MESTO
EE za trgovine

razglašča prosta delovna mesta:

1. trgovskega poslovodje (za novo blagovnico v Zabji vasi)
2. več prodajalcev mešane in tehnične trgovske stroke
3. mesarja
4. kmetijskega tehnika - prodajalca
5. dveh gostinskih delavk za bife trgovine na Uršnih selih

POGOJI:
Za delovno mesto pod zaporedno št.:

1. trgovski poslovodja - VK delavec trgovske stroke z najmanj 10-letno prakso v stroki, od tega najmanj 5 let na poslovalskem delovnem mestu, organizacijske sposobnosti;
2. KV prodajalec mešane ali tehnične stroke - zaželena praksa;
3. KV mesar - zaželena praksa;
4. kmetijski tehnik, usposobljen za strokovno svetovanje in prodajo kmetijskega reprodukcijskega materiala;
5. KV natakarike - zaželena praksa.

Nastop službe po dogovoru. Kandidati naj vložijo pisemne prijave s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja na naslov: KZ »KRKA«, EE Trgovine, Novo mesto, Cesta Komandanta Staneta 10. Razglas velja do zasedbe delovnih mest.

List za vsakogar
»Dolenjski list«

RADIO BREŽICE

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 10.30 Poročila - Po domače z ansambлом bratov Avsenik (III. del) - Kmetijski nasveti - Četrtr ure z Otom Pestnerjem - Aktualni nedeljski magnetofonski zapis: Glasovali bomo za boljše pogoje našega šolstva, otroškega varstva in pravičnejši položaj našega kmeta - Za vsakogar nekaj - Družbeno-politično usposabljanje mladih komunistov, predstavnikov samoupravnih organov in mladinskih vodstev v sevnjski občini (ob zaključku seminarja v Sevnici). 12.30 Poročila - Čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 15.00 Zaključek programa.

SREDA, 18. OKTOBRA: 16.00 Poročila - Reklame in oglasi - Po domače z Avseniki (koniec) - Vrt in vrtičkarji - Disco klub brez imena - Zdravstveni napotki - 20 minut z mojstri resne glasbe - Oddaja za najmlajše - 18.00 Zaključek oddaje.

PRIVOŠČITE SI TO ZADOVOLJSTVO!

Lasko pivo

5

5 OJ. MLINI... KJE JE VAŠ ČAS?

piše: Jože Splichal

vedela niti, kako sta Fischer in Spasski, čeprav o tem ves svet. Zadnji preden sva odšla, me je v usta stisnil roko, dejal: „Ich bin aus Holland, „in me potem spomni, kako igra Spasski in Fischer. Zanimajo me torej zanima ves svet preko njiju ves svet ve deželno, deželno geizirjev. Ilandija ogromno pri bi Fischer in Spasski igra v dvoje stoletja v Zagradcu Marinči vasi, kjer je še mlin - in tega si Fischer očeno želi - bi tudi za do- kerke vedel ves svet.

Zdaj vedo zanjo le ribiči in fotografi, ki jo v barvnih fotografijah rišejo na koledarjih. A to je brezimna lepota: mlin, njegov odsev v čisti vodi, nekaj jezu, nekaj brzic in del slapu.

Nič pa ne pove fotografija o ljudeh, ki živijo na tem koščku raja.

To je raj, če ga tako vzamete. Lahko pa vzamete drugače: potem to ni raj, ker so ceste slabe, ker je zemlja skopa, ker manjka vode, ker je to pač - zaostala Suha krajina.

Lepo je pa vseeno - ne-skončno!

Če stoji, propada

Zdaj sva se pripeljala do Marinče vasi. Kar naprej morava iz čolna, ker so vsepovsod čeri, voda pa je izredno nizka. V Marinči vasi 13. „Pri malnarjevih“, kot pravijo tu po domače, živi Marija Jerše. Odkar ji je pred štirimi leti umrl mož, so se kolela ustavila.

Nekoč so imeli žago, mlin in stope. Mlinska kolesa se ne bodo več vrtela; najstarejši sin priložnostno dela pri zidarjih, mlajši se uči za avtomehnika, hči je omožena.

„Saj bo tako kmalu propadlo,“ pove Jeršetova. „Če stoji, potem propada. Kolesa se

morajo kar naprej obračati, pa je še veliko dela. Kaj šele, ko se ustavijo: potem je konec hiter!“

Mlin je prazen, pajčevine se vlečejo po kotih. Kako pajki dobro vedo, kje se lahko nase-lijo in kje lahko razpredajo svoje zanke!

Jeršetova kmetija, to je zdaj njihov kruh, Prezalostno bi bilo

vprašati, ali nosijo zito mlet kam drugam. Če ne kupujejo kruha, potem skoraj gotovo vozijo koruzo ali pšenico v Zagradec...

Kustos Janez Bogataj je bil močno prijazen, ko mi je dal podatke o tem, kje so mlinci na Krki. Že res, da bi jih našel že zaradi tega, ker je na vsakem jezu mlin, a z njegovo pomočjo

sem bil odlično opremljen. Na karticah sem imel namreč že zapisano, kje je mlin, ali dela ali ne in če imajo morebiti tudi žago ali stope. To je bila izborna pomoč: podatki so bili domala vsi točni. In ko sem že pri podatkih Janeza Bogataja, naj zapišem še to: preden sem se odpravil na pot, sem vedel, da je od izvira pa do Otočca 30

delujočih ali opuščenih navadnih in valjčnih mlinov, 19 žag, 5 stop in 3 elektrarne.

Če se komu to ne zdi veliko - malo vsekakor tudi ni. Vsa Krka je namreč dolga, kot poroča Valvasor, 8 milj. Takratna nemška ali geografska milja je, če hočem biti natančen, veljala 7420 metrov in 44 centimetrov. To pa je, recimo okroglo, polovica Krkine poti!

Čez vse brzice, čez vse jezove, čez vse slapove: od mlina do mlina!

Črni kamni niso valjčki

Najbolj bahaški mlin, bahaški v pomenu opremljenosti, je med tremi v Zagradcu mlin na Fužini 33, kjer imajo valjčni mlin.

Lastnik je Anton Maver, pa ga nisva dobila doma, ker je šel delat na Krko. Žena Jozefa je povedala, da dela v mlinu zvečine sin Anton, a tudi njega ni bilo, šel je v Ljubljano.

Po domače se reče „Pri Štupniku“. Mlin je dobila Jozefa: tetin mož je umrl že pred drugo svetovno vojno, njen sin pa v partizanih. Teta je potem mlin pustila Jozefi; z možem sta pred 10 ali 11 leti naredila valjčni mlin.

(Se nadaljuje)

Res ima dolge lase, a tudi pridne roke!

»Matematik in fizik? Da, pa tudi čebelar.« pravi o sebi Branko Štubljar iz male belokranjske vasi v semiškem koncu

Cerovec je vas, oddaljena šest kilometrov od Semiča. Nima nobene avtobusne zveze, železnice pa tako ni. V tej vasi je doma mladenič Branko Štubljar. Za hišo je travnik, na travniku velik čebelnjak, v bližini skedenj in pod skednjem je Brankova delavnica. Vsako uro prostega časa preživi z obličjem v roki.

Prav tak, ves potan in delovno napravljen, je ondan premetaval večji zaboj pod skednjem, pri čemer so mu dolgi lasje padali na obraz. Ni ga motilo. Žvižgal si je moderno melodijo in bil vidi deti srečen.

»Tu je moj svet, kadar sem doma, mi je razložil. Končal sem gimnazijo in se vpisal na pedagoško akademijo. Matematik in fizik bom, kar me najbolj veseli, sem pa tudi čebelar. Čebele mi bodo med študijem še kako koristile!«

Kako kanite algebro, Newtonove zakone in čebele spraviti v razmerje, od katerega si obetate korist?

Dobil sem 500 din študijskega, toda v Ljubljani s tem denarjem težko živim, posebno če bi rad kdaj na smučanje, v gledališče ali v družbo. Za take izdatke bom imel sam, in sicer od prodaje medu. Letos sem ga natočil že več kot 80 litrov.

Nekaj sem ga prodal, nekaj pa razdal sosedom in znanecem.

Potem mi je fant pravil, kako je začel čebelariti: »Pred tremi leti sem se sprehajal po gozdu in zagledal hrast, v katerem je bil divji roj čebel. Žrelo sem zamašil, hrast posekal, ga pripeljal domov in začel gojiti čebele. Naslednje leto so rojile, potem sem od soseda kupil panje. Pocenil jih je prodajal, ker se mi je zdelo čebelarstvo nedonosno, jaz sem jih z veseljem vzel. Nekaj panjev sem naredil tudi sam, tako da imam zdaj že štirinajst družin.«

Medtem ko sva se pogovarjala in mi je kazal »delavnico«, so naju čebele kar naprej obletavale. On, kot da jih ne vidi, meni pa ni bilo prijetno.

Se ne bojite, da bi vas preveč opikale?

»Sem že imun,« je pojasnjeval. »Prav nič več ne čutim, tudi če se jih več spravi nađme, sicer pa niso nevarni. Čebela ne piči kar tako.«

Branko je postal vaška zanimivost. Študenta z dolgimi lasmi bi sicer vsi gledali po strani, ker pa zna prijeti za delo in ker je iznajdljiv, ljudje ne mislijo več, da so vsi dolgolasci za v en kos.

R. BACER

Branko Štubljar, študent-čebelar

Skupinica navdušenih smučarjev je v nedeljo kopala jarek za električni kabel in ozemljujev; takih prostovoljcev je imel ROG v Črmošnjicah zadnjo nedeljo kar 40 (Foto: T. Gošnik)

Smučarji že zdaj nad Črmošnjicami

Smučarsko društvo ROG je zadnji dve nedelji povabilo svoje člane na prostovoljno delovno akcijo. 2. oktobra je prišlo 56 prostovoljcev. 9. oktobra pa 40; pripravljali in urejali so traso za novo, 320 m dolgo vzpenjačo, barvali železno konstrukcijo stare vlečnice in čistili proge. Zadnjo nedeljo so polagali kabel in ozemljujev za novo švicarsko vlečnico znamke WÖRER (brez vmesnih stebrov), ki bo lahko potegnila na uro do 600 oseb 320 m visoko na hrib. Zdej bo mogoče etapni dvig že do vrha velike strmine, Franc Blatnik, strojnik in bukožerist SGP Pionir, je v nedeljo opravil veliko delo: izravnaval je novo smučarsko progo, potrebno za trening tekmovalcev na večjih strminah. Nova proga pa je hkrati lepa pridobitev za razvoj zimskega turizma na Dolenjskem. Od vrha proge, ki jo je homologiral znani smučarski strokovnjak Peter Lakota, je v dolino 2100 m, 600 m pa znaša višinska razlika.

Naj še zapišemo, da je cesta od Podturna do Črmošnjic zdaj v odličnem stanju; popravili so jo, ker so vozili avtobusi v Belo krajino tod okoli zaradi asfaltiranja glavne ceste čez Gorjance. Pohvaliti je treba tudi mladince in pionirje, ki so obe nedelji pridno čistili stare smučarske proge, da bo takoj po prvem snegu v Črmošnjicah vse pripravljeno za novo zimsko veselje. Društvo ROG znova kaže vso življenjsko voljo in sposobnosti svojih odbornikov, ki z zgledi vedno stojе v prvih vrstah vseh delovnih akcij.

ONEMOGLI GOLOB

Pred kratkim se je onemogel in ranjen golob spustil pri Nemški vasi v ribniški občini na polje. Padec je opazil ljubitelj ptičev Peter Vilewaldt iz Ortneka. Pobral ga je in odnesel domov, kjer ga hrani in zdravi. Na nogi ima golob obroček Društva za varstvo in vzgojo ptic iz Kranja. Peter Vilewaldt je društvo že obvestil, kje je golob na okrevanju. Upamo, da ga bo kmalu kdo obiskal.

V. P.

ZARADI HITROSTI PO POBOČJU

6. oktobra je pejal z neprimerno hitrostjo med Cernečo vasjo in Oštercem voznik Janez Zulič iz Ošterca, začasno zaposlen v Nemčiji. Zaradi hitrosti ga je zaneslo na levo stran ceste, nato pa se je prevrnil po pobočju. Pri nesreči sta bila poškodovana voznik Zulič in njegov sopotnik Jože Zulič. Na vozilu je za 10.000 dinarjev škode.

Stanovanjska baraka, v kateri je bilo 8 enosobnih stanovanj zgorela 1. oktobra ob 5. uri v Šalki vasi 90 pri Kočevju. Škoda je bila okoli 100.000 din, ker so opremo rešili. Sumijo, da je prišlo do požara zaradi kratkega stika. (Foto: Z. Vardijan)

Eno goljufijo priznal, druge ne

Jože Pirnat priznal, da je ogoljufal Kantarjevo družino; zanika pa, da bi bil on lažni odvetnik Stanovnik, ki je ogoljufal Marijo Polajnar – Miličnik priprani, da je bil v obeh primerih isti goljuf

Postaja milice v Kočevju je pred kratkim prejela javnemu tožilu Jožeta Pirnata, rojenega v Velikih Poljanah, začasno stanujočega v Stari cerkvi 42 pri Kočevju, zaradi dveh goljufij, ki sta bili opravljeni na precej podoben način. Pirnat je priznal, da je 11. septembra letos odpotoval v Majkič Japrov v Bosni, kjer se je do 13. septembra zadržal pri družini Mileta Kantarja, ki dela sicer pri Gozdni upravi Stara cerkev, se pravi pri ZKGP Kočevje, in ogoljufal to družino za 2100 dinarjev.

Pirnat je natvezel Kantarjevi ženi, da se je njen mož hudo ponesrečil v prometni nesreči v Avstriji, kamor so šli z avtobusom na izlet delavci ZKGP Kočevje, da leži v mavcu v Avstriji in da potrebuje 3000 din, da se bo lahko vrnil domov. Prestrašeni sorodniki so hitro zbrali 2100 din – več denarja niso imeli – in jih dali Pirnatu, ki se jim je predstavljal za Antona Muhiča, gozdnega tehnika, ki je že 11 let s njenega moža. Pirnata so miličniki prijavi tožilstvu še zaradi upravičenega suma, da je na podoben način ogoljufal Marijo Polajnar iz Kočevja, o čemer smo podrobneje že poročali. Tudi Polajnarjevo je nalagal, vendar po telefonu, da se je njen mož hudo po-

nesrečil v Divači, da potrebuje 6500 dinarjev in oblačila. Predlagal je, da jo pošlje z avtobusom v Ljubljano, kjer bo vse prevzel on. Pi- rnat je tudi prisegel, da je isti odvetnik Stanovnik in bo oddal isti dan v Divačo. Tako je izplačal 500 din in oblačila v vrednosti 650 din.

Ceprav Pirnat to goljufijo zanika, so miličniki popolnoma prepričani, da jo je zagrešil prav on. Tega no- potrdjuje le na podoben način ogol- jufana goljufija (obkratek se je slišal hudo ponesrečil v prometni nesreči), ampak tudi izpovedi PI- RNATA.

so šli z avtobusom na izlet delavci ZKGP Kočevje, da leži v mavcu v Avstriji in da potrebuje 3000 din, da se bo lahko vrnil domov. Prestrašeni sorodniki so hitro zbrali 2100 din – več denarja niso imeli – in jih dali Pirnatu, ki se jim je predstavljal za Antona Muhiča, gozdnega tehnika, ki je že 11 let s njenega moža. Pirnata so miličniki prijavi tožilstvu še zaradi upravičenega suma, da je na podoben način ogoljufal Marijo Polajnar iz Kočevja, o čemer smo podrobneje že poročali. Tudi Polajnarjevo je nalagal, vendar po telefonu, da se je njen mož hudo po-

nesrečil v Divači, da potrebuje 6500 dinarjev in oblačila. Predlagal je, da jo pošlje z avtobusom v Ljubljano, kjer bo vse prevzel on. Pi- rnat je tudi prisegel, da je isti odvetnik Stanovnik in bo oddal isti dan v Divačo. Tako je izplačal 500 din in oblačila v vrednosti 650 din.

»Tomaž, nocoj ob pol sedmih te hočem videti na tem stolu!« je strogo dejala moja ljubljena soproga in s prstom pokazala na stol, na katerem sem trenutno sedel. Taki ljubeznivi prošnji ne kaže odreči, zato sem jo le še previdno vprašal: »Zakaj, dragica?«

»Kaj, sedaj se boš še delal neumnega, da ne veš ničesar? Le počakaj ti, ti...!« Ko sem že pričakoval, da bo sredi plazu besed le povedala skrivnostno ob- tožbo, ji je zmanjkalo sape in le toliko je še zmožla, da je na moje moledovanje, naj me spusti ven, dahnila: »Iz- gini!«

Clovek nikdar ne ve, kdaj so mu ure svobode štete. Na stopnicah sem se zavedel, da imam le tri in pol ure časa. Nisem več detektivskega posla, toda že v prvem bifeju sem našel prijatelja, svoje edino odrešilno upanje.

»Francej, kot brata te prosim, naštej mi vse večje

grehe, ki sva jih zagrešila v zadnjih dveh tednih!« Francej zlepa ne spraviš s tira in moj prestrašeni obraz mu je bil porok, da mislim resno. Prijel je kozareček z elegantno kretjno (to mu še vedno zavidam) in nekako sam zase rekel: »Ančka.«

»Že, vendar za to veva samo midva.« Mislim je dalje, in preden je rekel, se je slad- ko nasmehnil: »Marija.«

»Hudiča, kaj ti veš!? Saj sem komaj začel in ti nistem še nič pravil o njej. Povej, kdo ti je povedal!«

»Ona sama.«

»Kje si jo videl?« sem nervozno vprašal.

»V svojem avtu.« je dejal in srebral naprej svoj vinjak.

»Čuj, kaj pa je iskala Ma- rija v tvojem avtu?«

»Tebe,« mi je lakonično odvrnil, ne da bi trenil.

»Pa si potem ti...?« sem s strahom vprašal, kajti pred očmi se mi je začelo temniti.

»Mar ti ne bi?« me je za-

čudeno pogledal in sam ne vem, kdaj sem rekel: »Bi.« Pri sebi sem se zaklel, da ne bom imel več prijatelja, pa čeprav je tako poročen kot jaz.

Naše mesto je čudovito okrašeno s hišami veselja, in preden obereš vse okraske, lahko mine ves dan. Uspelo mi je, da sem jih obral v preostalih treh urah, in vsa brhka dekleta tam so mi jamačila, da nisem v zadnjih dveh tednih ničesar javno govoril čez svojo ljubljeno soprogo.

Ob pol sedmih sem pridno sedel na stolu v kuhinji, do vratu napolnjen z raznimi izgovori za dejanja vsaj deset dni nazaj. Okrog sedmih je zaropotalo in razumel sem tisti stavek iz Svetega pisma: Spredaj se je odpiralo, zadaj se je zapiralo in to se je za- piralo s tako silo, da sem se zbal za podboje vrat.

HONORAR

»Tako, tu si!«

»Tu sem, ljubezen mojega življenja, po ukazu tvojem.« sem dejal, kolikor se le da nežno reči, in nadaljeval z istim glasom: »Veš, draga, tu sedim že več kot pol ure ves nesrečen, ker mi ni bilo moč gledati obličja tvoje- ga.«

»Še sedaj se mi boš norče- val v obraz, kot da ni dovolj, da se javno norčuješ iz me- ne? Le pogledj, kaj je to!« in mi je pod nos pomolila časopis.

»Ljubica, to je vendar tehnik Dolenjski list, ki iz- haja v Novem mestu! Števil- ka kaže, da je že zelo star. Pa ne, da si začela zbirati star papir? Pametno in hval- levredno dejanje, kajti naša industrija potrebuje...«

Nadaljevanje predavanja o potrebah naše industrije je prekinil hudournik besed, neprimernih za objavo. Čez

čas mi je vzela časopis in po- kazala na stran, rezervirano za humoreske: »Beril!«

Bral sem: »Ljubim svojo soprogo. Čudovita ženska. Vedno je elegantna, prijaz- na, razumevajoča, materin- ska...«

»Pa kaj vruga hočeš s tem? To je pač napisal clo- vek, ki je še neumno zaljub- ljen v svojo ženo. Sicer pa tudi ima zakaj biti. Le po- slušaj!« In še enkrat sem prebral isti odstavek. Na- enkrat ji ni bilo dovolj. Pre- bral sem ji celo zgodbo in glej – pod njo sem bil pod- pisan jaz. V njenih očeh so se začeli prizigati čudni pla- menčki in zaradi varnosti sem jo vprašal: »Ljubica, res, da sem to napisal jaz, toda kot vidiš, sem pisal o tebi vse najlepše.«

»Le kaj govoriš ljudje se- daj o meni, ti nesramnez la- žnivi?!«

»Verjemi mi, ljubica, da nič takega, kar tu piše,« sem se branil.

»Sicer pa lahko dam v časopis opravičilo, da je zgod- ba izmišljena in da je resnica ravno obratna.«

Po premisleku je planila s stola in solze so pogasile pla- menčke v njenih lepih očeh. Med hlipanjem mi je pove- dala, da zaradi mojih nemo- gočih in nesramnih humo- resk ne dobiva več otroškega dodatka za najine otroke in da ji moram to razliko po- vrniti. In strogo je zahtevala, da to ne sme biti več na njen račun, temveč na pošten način. Ženski s solznimi očmi ne morem nikdar odreči. Vsek- mesec bo dobila svoj »otro- ški dodatek«, toda najprej moram dobiti ponudbe na svoj oglas:

Intelktualec čedne po- stave, v najlepših letih želi spoznati zidarja ali osebo v donosno obrtjo za pomoč v popoldanskih urah. Sifra: jurja na uro. Cenjene po- nudbe sprejema

DURAKOV TOMAŽ